

[Dit document is onderdeel van de publicatie De familie Poptie. Zie voor de verzamelde gegevens over mijn voorouders <https://familiesporen.wordpress.com/>.]

Man	Vrouw	Huwelijk	Generatie	Pagina
Willem Frederik Poptie	Jansje Boekkooy	1849	04	2
Johannes Poptie	Jansje van Wijk	1819	05	24
Johannes Poptie	Susanna Geestman	1792	06	46
Jean Paupetit	Maria Godefroy	1760	07	50
Jean Paupetit	Susanne Rondeau	1721	08	57
Jacques Paupetit	Jeanne Aubert	1669	09	64
Jean Paupetit	Gabrielle Cordier	ca 1630	10	72
Gilles Paupetit	Jeanne Barthelemy	ca 1600	11	74

Op 2 maart 1963 ben ik aan het eind van een zeer strenge winter geboren. Op 2 maart in het oorlogsjaar 1944 is mijn overgrootmoeder Petronella Susanna Poptie bij haar dochter Suze in Haarlem overleden. En op 2 maart 1826 aanschouwde haar vader en mijn betovergrootvader Willem Frederik Poptie het levenslicht in de huidige Morsstraat te Leiden. Het is een gewone dag in het jaar waarop het leven zijn gangetje gaat alsof er niets bijzonders is gebeurd.

Elke genealogie is opgebouwd uit een keten van mijlpalen in een mensenleven: geboorte, huwelijk, overlijden en tussendoor wederom geboorte van een volgende generatie. Van wie aan ons vooraf zijn gegaan, is slechts een fractie te achterhalen. Tien, elf, twaalf generaties; verder komen we meestal niet, en dan zijn we nog niet eens bij het einde van de middeleeuwen aanbeland.

Aan de andere kant; de vier of vijf eeuwen waarin we onze bloedverwanten en voorouders kunnen aantreffen, vormen wel één van de meest bewogen en veranderlijke tijdspannes in de afgelopen tweeduizend jaar. De ene na de andere stroming kwam en verdween weer: in de zestiende eeuw de reformatie, contrareformatie, in de zeventiende eeuw de renaissance en barok; in de achttiende eeuw de verlichting of het rationalisme en in de negentiende eeuw de romantiek en het liberalisme. Al leefde dit meestal het sterkst onder de hogere klassen; het had uiteindelijk ook zijn weerslag op het bestaan van eenvoudige burgers. Zij zagen huisnijverheid overgaan in een vorm van georganiseerde bedrijfsactiviteit en later van mechanische fabricage naar moderne industrialisatie. Zij zagen moerassen en geestgronden na drooglegging en bewerking veranderen in weidegrond en akkers. Waar eerst geen wegen waren en vervoer moeizaam per trekschuit, te voet of te paard langs paden verliep, kwamen verharde wegen, regelmatige wagen diensten en later de ijzeren spoorweg. De techniek stond voor niets en daarmee veranderde de hele samenleving.

Godsdiensttwisten werden over hun hoofden (en ten koste van alles) uitgevochten. Ze sloegen ervoor op de vlucht; maakten wanneer er weer eens ergens oorlog en/of hongersnood was, hele volksverhuizingen binnen Europa mee. Koningshuizen kwamen, koningshuizen verdwenen. Sommige mannen grepen hun kansen en vertrokken voor het grote avontuur in de Oost of de West met een schip van de roemruchte VOC of WIC. Maar hun belevenissen staan vrijwel nooit expliciet in de annalen vermeld. Het waren tenslotte gewone mensen. Hun levensverhaal wordt opgetekend aan de hand van alledaagse dingen die plaatsvinden op zo'n alledaagse dag als 2 maart.

Generatie 04 Poptie

<i>Gegevens</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
Naam:	Willem Frederik Poptie	Jansje Boekkooy
Geboren:	02-03-1826 te Leiden	30-03-1826 te Leiden
Overleden:	05-06-1866 te Leiden	08-06-1875 te Leiden
Geloof:	NH	NH
Adressen:	Middelstegracht (1847, 1849), Levendaal (1851), Uiterstegracht (1855, 1856), Ouden Rijn (1858), Zijdgracht (1860), Leiderdorp (= Ouden Rijn?) (1862), Bakkersteeg (1858, 1864-1866)	Middelstegracht (1849), Bakkersteeg (1870), Jan Vossensteeg (1870), Oude Rijn 136 (1870-1875), Clara-steeg (als weduwe)
Beroepen:	Wever (1839, 1849, 1865), dekenwerker/dekenstrijker (1847-1862)	Fabriekswerkster (1839), huisvrouw, mutsenwasvrouw (1849), wasvrouw (als weduwe)
Vader:	Johannes Poptie	Anthony Boekkooy
Moeder:	Jansje van Wijk	Petronella Stouten
Huwelijk:	05-09-1849 te Leiden	

Kinderen

1. Jansje Margaretha geb. 03-10-1849 te Leiden, overl. 30-05-1915 te Leiden
2. Willem Frederik geb. 20-06-1851 te Leiden, overl. 19-09-1870 te Leiden
3. Anthony Johannes geb. 31-01-1855 te Leiden, overl. 04-02-1855 te Leiden
4. Pieterella Antonia Susanna geb. 28-01-1856 te Leiden, overl. 25-04-1856 te Leiden
5. Pieterella Susanna geb. 30-12-1858 te Leiden, overl. 02-03-1944 Haarlem
6. Nieclaas Frans Gerrit geb. 29-01-1862 Leiderdorp, overl. 11-10-1953 Leiden
7. Antonie geb. 13-05-1865 Leiden, overl. 23-04-1926 Den Haag

Kind van Jansje Boekooy en w.s. Willem Frederik Poptie

1. Jansje Pieterella geb. 28-11-1847 te Leiden, overl. 25-02-1848 te Leiden
-

Willem Frederik Poptie is de vierde zoon in een gezin van acht kinderen. Hij groeit op in de Morsstraat en wanneer hij dertien jaar is, verhuist hij met zijn familie naar de Middelstegracht. Dan werkt hij reeds als wever, waarschijnlijk in een fabriek. Hij krijgt verkering met Jansje Boekooy, een echte Leidse met een Waalse oorsprong die in de buurt woont. Hun relatie is waarschijnlijk in dat stadium al een stuk inniger dan de kerk en de goegemeente beschaafd achten, want op 28 november 1847 bevalt Jansje, mutsenwaster van beroep, 21 jaar oud en ongehuwd, van een dochttertje dat zij Jansje Pieterella noemt. Antonie van Leeuwen en Willem Frederik Poptie, 23 jaar en dekenstrijker voor de kost, doen daarvan de volgende dag aangifte bij de burgerlijke stand. Dit meisje sterft binnen drie maanden. Pas in september 1849 stappen ze naar het stadhuis om te trouwen. Jansje is op dat moment alweer acht maanden zwanger van hun eerste wettige kind. Die wordt prompt op 3 oktober geboren, de herdenkingsdag van Leiden's Ontzet. Er volgen tot in 1865 nog zes kinderen waarvan er twee als baby en één als 19-jarige zoon sterven.

3 oktober

De sleur van alledag werd heel vroeger onderbroken door kermissen, jaarmarkten, processies, studentenmaskerades, Oranjefeesten en het bezoek van koninklijke of andere vooraanstaande personen aan de stad. Daarnaast heeft Leiden al vanaf 3 oktober 1575 Leiden's Ontzet herdacht. De eerste herdenking bestond uit een dankdienst in de Pieterskerk en dat is tot op de dag van vandaag een vast ritueel gebleven. Alleen in de Franse tijd (1795-1813) mocht 3 oktober niet worden gevierd. De feestelijkheden bestonden uit parades, een markt met uiteenlopende vreemde producten, shows van acrobaten, de kermis en toneelvoorstellingen. Dan werd het beleg en

ontzet nagespeeld of een bijbels stuk opgevoerd. Er is niet altijd evenveel vertier georganiseerd als in de beginjaren, maar het was altijd wel traditie om extra eten aan de armen uit te delen. Vanaf 1824 werd dat structureel aangepakt, evenals het regelmatig opvoeren van de bekende geschiedenis met prachtige decors in de stadsschouwburg. Het is nu nog steeds een dag waar veel Leidenaren lang van tevoren naar uitkijken.

Akte 210, 05-09-1849, zie de kopie, volledige tekst.

In het jaar achttien honderd negen en veertig, den vijftien september des voor middags ten tien ure, zijn voor ons Wethouder der Stad Leijden, gedelegeerd Ambtenaar tot het werk van den Burgerlijken Stand, op het Raadhuis gecompareerd Willem Frederik Poptie, drie en twintig jaren, wever, geboren te Leijden op den tweeden maart achttienhonderd zes en twintig, blijkens geboorteacte meerderjarige zoon van Johannes Poptie, wever en Jansje van Wijk, Echtelieden, alhier tegenwoordig en toestemmende, wonende alle op de Middelstegracht. Hebbende voldaan aan de Wet op de Nationale Militie, blijkens certificaat afgegeven door de Heer Gouverneur dezer Provincie in dato den achttien Augustus achttien honderd negen en veertig, ter eenre. En Jannetje Boekooy, oud drie en twintig jaren, Mutsenwaschster, geboren te Leiden op den dertigsten Maart achttien honderd zes en twintig blijkens geboorteacte, meerderjarige dochter van Anthony Boekooy, Lantaarnwerker en Petronella Stouten, Echtelieden alhier tegenwoordig en toestemmende, wonende alle op de Middelstegracht ter andere zijde.

Welke aan ons verzocht hebben het door hen voorgenomen Huwelijk te voltrekken, waarvan de afkondigingen voor de hoofddeur van ons Raadhuis zijn geschied, namelijk de eerste den zes en twintigsten Augustus en de tweede den tweeden september beide dezes jaars 's middags ten twaalf uren.

Geene verhindering tegen het gemelde Huwelijk ter onzer kennis zijnde gebracht, hebben wij, aan hun verzoek voldoende, in tegenwoordigheid der na te noemen getuigen, aan den Bruidegom en de Bruid afgevraagd, of zij elkander aannemen tot Echtgenooten, en getrouwelijk alle die pligten zullen vervullen, welke door de Wet aan den Huwelijken Staat verbonden zijn; waarop door elk derzelve afzonderlijk een toestemmende en bevestigend antwoord zijnde gegeven: verklaren wij in naam der Wet, dat Willem Frederik Poptie en Jannetje Boekooy door het huwelijk vereenigd zijn, waarvan wij acte hebben opgemaakt in tegenwoordigheid van Johannes Poptie, oud dertig jaren, kledermaker, wonende op de Heeregracht, Dirk Poptie, oud acht en twintig jaren, zonder beroep, wonende op de Middelstegracht, Frans Poptie, oud zes en twintig jaren, vellenbloter, wonende op de Oudevest, broeders van Comparant, Dirk van Wijk, negen en dertig jaren, stadsbode, wonende op het Rapenburg oom van comparant. Hebbende de Comparant, de Ouders van de Comparant en de getuigen nagedane voorlezing deze acte met ons geteekend. De Comparant en derzelve ouders verklaarde niet te kunnen schrijven.

Akte 1077 Jansje Pieternella (voorechtelijk).

Op 29-11-1847 is verschenen Maria van den Bosch, 50 jaar, vroedvrouw, wonende op de Oude Vest, welke ons heeft verklaart dat Jansje Bekooy, ongehuwd, 21 jaar, mutsenwaschster, wonende op de Oranjegracht op 28-11-1847 is bevallen van dochter Jansje Pieternella. Getuigen zijn Antonie van Leeuwen, Oranjegracht, 26 jaar, wolkammer en Willem Fredrik Poptie, Middelstegracht, 23 jaar, dekenstrijker.

(handtekening W.F. Poptie)

Akte 286 Jansje Pieternella (voorechtelijk).

Op 25-02-1848 verschenen Antonie van Leeuwen, bekende van de overledene, 27 jaar, wolkammer, wonende op de Oranjegracht en Jan van Leeuwen, bekende, 58 jaar, ventjager, wonende in de Looijerstraat. Zij hebben ons verklaard dat op 25-02-1848 op de Oranjegracht is overleden Jansje Pieternella Bekooy, geboren te Leijden, 12 weken oud, kind van Jansje Bekooy, ongehuwd, mutsenwaschster, wonende op de Oranjegracht alhier.

Akte 981 Jansje Margaretha.

Op 4 oktober 1849 verklaart vader Willem Fredrik Poptie, 23 jaar, dekenwerker, wonende op de Middelstegracht, dat zijn vrouw Jansje Bekooy, huisvrouw, is bevallen op 3 oktober 1849 van

dochter Jansje Margaretha. Aangifte in tegenwoordigheid van Johannes Ankena, Oranjegracht, 41 jaar, dekenwerker en Arij Reemond, Groenesteeg, 41 jaar, wolkammer.

Akte 723 Willem Frederik.

Op 21-06-1851 verklaart vader Willem Fredrik Poptie, dekenstrijker, wonende op het Levendaal, 25 jaar oud, dat zijn huisvrouw Jannetje Boekooy bevallen is op 20-06-1851 van zoon Willem Fredrik Poptie. Getuigen: Anthony Boekooy, Levendaal, 55 jaar oud, lantaarnpoetser en Jacobus van de Lof. De eerste getuige verklaart niet te kunnen schrijven.

Akte 121 Anthony Johannes.

Op 31-01-1855 verklaart vader Willem Frederik Poptie, 28 jaar, dekenwerker, wonende op de Uiterstegracht, dat zijn huisvrouw Jannetje Boekooy op 31-01-1855 bevallen is van zoon Anthony Johannes. Getuigen: Frans Gerrit Poptie, Middelstegracht, 31 jaar, vellenblooter en Jacobus van Putten, Haarlemmerstraat, 30 jaar oud, dekenwerker.

Akte 158 Anthony Johannes.

Op 06-02-1855 verklaren Willem Fredrik Poptie, vader van de overledene, 28 jaar, dekenstrijker, wonende op de Uiterstegracht en Frans Gerrit Poptie, oom van de overledene, 31 jaar, vellenblooter, wonende op de Middelstegracht, dat op 04-02-1855 is overleden op de Uiterstegracht Anthony Johannes Poptie, geboren te Leiden, 4 dagen oud, zoon van Willem Fredrik Poptie, voornoemd en van Jannetje Boekooy, echtelieden, wonende alhier.

Akte 100 Pieterella Antonia Susanna.

Op 29-01-1856 verklaart vader Willem Frederik Poptie, dekenstrijker, 30 jaar oud, Uiterstegracht, dat zijn huisvrouw Jannetje Boekooy bevallen is op 28-01-1856 van dochter Pieterella Antonia Susanna. Getuigen: Dirk van Wijk, wonende op de Mare, 45 jaar oud, gemeentebode en Anthony Boekooy, Bakkersteeg, 60 jaar oud, stadswerker.

Akte 347 Pieterella Antonia Susanna.

Op 25-04-1856 verklaren Willem Frederik Poptie, vader van de overledene, 30 jaar, dekenstrijker, wonende in de Uiterstegracht en David Zirkzee, bekende, dat op 25-04-1856 is overleden Pieterella Antonia Susanna Poptie, geboren te Leiden, bijna 3 maanden oud, kind van Willem Fredrik Poptie en Jannetje Boekooy, echtelieden, wonende alhier.

Akte 1340 Pieterella Susanna.

Op 31-12-1858 verklaart Willem Frederik Poptie, oud 32 jaar, dekenstrijker, wonende op de Ouden Rijn dat Jannetje Boekooy, zijn huisvrouw, op 30-12-1858 des avonds om 9 uur is bevallen van: Pieterella Susanna. Verklaring in tegenwoordigheid van Phillipus Lagac (Lagas), wonende op de Zijdegracht, 53 jaar oud, van beroep dekenwerker en Hermanus van Leeuwen, Binnenvestgracht, 63 jaar oud, boekdrukker.

Akte ... Nieclaas Frans Gerrit.

Aangifte op 29-01-1862. Vader Willem Frederik Poptie, 35 jaar oud, van beroep dekenstrijker, wonende te Leijderdorp verklaart dat zijn huisvrouw Jansje Boekooy op 29-01-1862 's morgens ten half acht, is bevallen van een zoon genaamd Nieclaas Frans Gerrit Poptie. Aangifte in tegenwoordigheid van Nicolaas Bakkogi [= Boekooy], 24 jaar oud, beroep zijdeverver (of wever?) en van Frans Gerrit Poptie, oud 38 jaar, van beroep dekenstrijker, beide wonende te Leijden.

Akte 590 Antonie.

Op 13 mei 1865 verklaart Willem Frederik Poptie, 39 jaar, wever, wonende in de Bakkersteeg, dat zijn huisvrouw Jansje Boekooy te zijner huize is bevallen van zoon Antonie op 13-05-1865. Getuigen zijn Antonie Boekooy, 69 jaar, stadswerker, wonende op de Oude Vest en Pieter Philippus Jansen, 31 jaar sjouwer, Langegracht.

De mensen die als getuigen meekomen naar het stadhuis, zijn dikwijls burens, collega's, vrienden of familie van het echtpaar. Wanneer die niet in de gelegenheid zijn om te verschijnen, willen de werkloze, vaak oudere mannen die altijd bij de burgerlijke stand rondhangen tegen een kleine

vergoeding of voor een gratis borrel best de verklaring tekenen, als zij tenminste de schrijfkunst machtig waren. Overigens zijn de getuigen vrijwel altijd van het mannelijke geslacht, de enige vrouwen die in dit geval verklaringen afleggen zijn de vroedvrouwen die bij de bevalling hebben geassisteerd.

Het gezin verhuist vrij regelmatig binnen het zuidelijke stadsdeel van de Middelstegracht naar het Levendaal, de Uiterstegracht, de Oude Rijn en de Zijdgracht om vervolgens uit te wijken naar het nabijgelegen Leiderdorp en weer terug te keren op Leidse bodem waar ze in de Bakkersteeg belanden. Het zijn adressen waar veel arbeiders in kleine, vaak slecht onderhouden huizen met anderen samen hokken. In dezelfde buurt staan de textiel fabrieken waar zij werken. Willem Frederik is afwisselend dekenwerker, dekenstrijker en wever. Toen Jansje dertien jaar oud was werkte zij al in een fabriek. Verder dan een slecht betaald baantje als wasvrouw komt ze niet. Beiden stammen af van een lange reeks textielwerkers die zelden een goed belegde boterham verdienden, maar wel degelijk hun vak verstonden. Kinderen gingen naar school, maar hoe armer ze het thuis hadden, hoe eerder zij daar door hun ouders van afgehaald werden om in de fabriek aan de slag te gaan en het gezinsbudget op te krikken. Pas in de tweede helft van de negentiende eeuw nam de overheid maatregelen om kinderen enigszins tegen uitbuiting te beschermen. Voor het gewone volk was het leven vrij hard. Lange werkdagen van tien à twaalf uur en een zesdaagse werkweek waren algemeen geaccepteerd. Zelfs met inzet van meerdere vakbekwame gezinsleden, verdiende men geen riant inkomen. Paren met jonge, nog niet werkende kinderen hadden meestal amper voldoende geld om elk van hen goed te voeden, te kleden, de huur te betalen en brandstof te kopen. Zij konden door een tegenslag, zoals het wegvallen van inkomsten tijdens ziekte, snel in ernstige financiële moeilijkheden geraken, laat staan wanneer er continu drank in het spel was.

Bevolkingsregister 1854/1861, Bakkersteeg nr. 584 in wijk 6 buurt 19. (fol. 115-132).

1. Willem Frederik Poptie, 20 nov. 1826 te Leijden, N-Herv., dekenverwer.
2. Jansje Bekooij, 31 nov. 1826 te Leijden, N-Herv.
3. Jansje Margaretha Poptie, 13 oct. 1849 te Leijden, N-Herv.
4. Willem Frederik Poptie, 21 julij 1853 te Leijden, N-Herv.
5. Pieter^a Susanna Poptie, 30 dec. 1858 te Leijden, N-Herv.

Ze komen van B30 W7 nr 427 Uiterstegracht (zie verderop), gaan naar B19 W6 no. 203 Oude Rijn en later naar B3 W2 nr 222 in de Kijfhoek. (Het laatste adres niet gezien.)

Voor Jansje beginnen de magere jaren wanneer haar man in juni 1866 al op veertigjarige leeftijd vermoedelijk aan cholera overlijdt. In het jaar 1866 zijn zeer veel mensen in Leiden aan cholera overleden. Op zijn sterfdag ligt Willem Frederik Poptie waarschijnlijk in een ziekenhuis op de Oude Vest.

Bevolkingsregister 1860/1870 buurt 22, folio 210, Bakkersteeg.

- Ingekomen 27 oct 1864 Willem Frederik Poptie, 2 mrt 1826 te Leiden, dekenwever, vorige woonplaats 28.8.51, Verwerstraat, overleden 5 junij 1866.
- Ingekomen idem, Jansje Bekooij, vrouw, 30 – 1826 te Leiden, vertrokken naar 21.6.413 Jan Vossensteeg.
- Ingekomen idem, kinderen Jansje Margaretha, Willem Frederik, Pieter^a Susanna, Nicolaas Frans Gerard, aantekening zoon Willem Frederik: overleden 19 sept. 1870.

[Daarna enkele andere personen en als zevende lid van het gezin Poptie:]

- Ingekomen - Antonie Poptie, 13 mei 1865.

In het huis daarnaast op nummer 211 woont het echtpaar Antonie Boekooij en Petronella Stouten met twee zonen.

Akte 612 Willem Frederik (vader).

Op 06-06-1866 verklaren Jan de Haaij, bekende van de overledene, oud 70 jaren, zonder beroep, wonende in de Kaarsemakerstraat en Thomas van den Berg, bekende van de overledene, oud 29 jaar, Portier, wonende op de Oude Vest, dat op 05-06-1866 is overleden op de Oude Vest: Willem

Frederik Poptie, geboren te Leijden, oud 40 jaar, dekenwerker, gewoond hebbende in de Bakkersteeg, gehuwd met Jannetje Boekooy, zoon van Johannes Poptie en van Jannetje van Wijk, beiden overleden.

Jansje blijft achter met vijf kinderen variërend in leeftijd van één tot zeventien jaar. Vandaar dat zij haar beroep als wasvrouw weer oppakt, al heeft ze er misschien wel altijd het gezinsinkomen mee aangevuld. Tussen 1870-1875 woont zij met haar dochter Petronella Susanna en zonen Nicolaas Frans Gerrit en Anthonie op de Oude Rijn, en haar oudste dochter Jansje Margaretha is reeds uit huis.

Bevolking wijk VII buurt 30 fol 32 afd 5, Uiterstegracht 427, 1854-1861.

Nr 1 t/m 8 gezin Van der Lelie.

9. Poptie, Willem Fredrik, 20-03-1826 te Leiden, gehuwd, dekenwever, NH, gemeente verlaten maart, vorige adres gebuurte 6 nieuw adres gebuurte 19.
  10. Bekooij, Jansje, 31-03-1826 te Leiden, zonder beroep, vertrek 1858.
  11. Poptie, Jansje Margaretha, 13-10-1819 te Leiden, ongehuwd, vertrek naar de Bakkersteeg.
  12. Poptie, Willem Fredrik, 21-07-1853, komend van het Levendaal, vertrek naar de Bakkersteeg.
  13. Poptie, Antonie Johannes, 31-01-1855, overleden 04-02-1855. Adres idem.
  14. Poptie, Pietronella Antonia Susanna, 28-01-1856, overleden 25-04-1856. Adres idem.
- Het is tamelijk slordig opgeschreven, op verschillende tijdstippen bijgewerkt.
(Geboortedatum 21-07-1853 te Leiden nagetrokken; klopt niet.)

Bevolkingsregister 1854-1861 wijk VI buurt 19 folio 29, afdeling 1.

De achtereenvolgende bewoners zijn: Dirk van Wijk en Sara Labie / de familie Van Benten / Dirk van Wijk met Teunia Kroonraad en één kind / Willem Fredrik Poptie, zie nr. 584 / de familie Smidt. (Zie generatie 06 Van Wijk.)

Bevolkingsregister 1860/1870, buurt 21v, folio 175 Jan Vossensteeg, huisnummer 1003.

Ingekomen 4 nov. 1870 Jansje Bekooij met haar vier kinderen, komende van 6.590A en vertrekkend naar 6.176.

Bevolkingsregister 1860/1870, buurt 19, folio 7-8 tweede deel, Oude Rijn.

Ingekomen 29 mrt 1871 Jansje Bekoooy, weduwe met haar kinderen Jansje Margaretha Poptie, Petronella Susanna Poptie, Nicolaas Frans Gerard Poptie en Antonie Poptie, komende van 6.1003.

Dochter Jansje Margaretha is later doorgestreept en verhuist naar 6.277.

Bevolking 1870-1880 buurt 19 fol 18: Oude Rijn huis 136.

1. Bekooij, Jansje, vrouw, hoofd, geboren 30-03-1826 te Leiden, weduwe, NH, overleden 06-06-1875.
2. Poptie, Petronella Susanna, dochter, 20-12-1858 te Leiden, ongehuwd, NH.
3. Poptie, Nicolaas Frans Gerard, zoon, 29-06-1862 te Leiderdorp, ongehuwd, NH.
4. Poptie, Antonie, zoon, 13-05-1865 te Leiden, ongehuwd, NH.

Jannetje Boekooy is al in juni 1875 overleden en was toen nog geen vijftig jaar oud.

Als gevolg daarvan verwezen de drie jongste kinderen Pieterella Susanna van zestien jaar, Nicolaas Frans Gerrit van dertien jaar en Anthonie die negen jaar oud is en zal iemand anders voor hen moeten zorgen. Twee weken nadat zij hun moeder hebben verloren worden de kinderen op verzoek van de familie (Boekooy en/of Poptie) in het Heilige Geest Weeshuis opgenomen dat aan de Hooglandsekerkgracht staat. Zodra ze ouder dan twaalf zijn, verhuizen ze naar het Hou- en Huiszittenhuis in de nabijgelegen Koppenhinksteeg.

Over de weeshuizen is in de negentiende eeuw veel te doen geweest aangezien de omstandigheden waarin de kinderen opgroeiden tot in de tweede helft van die eeuw abominabel waren. Juist in het jaar waarin de drie kinderen naar het weeshuis gaan, worden er allerlei gunstige veranderingen doorgevoerd. In de voorgaande jaren was veel kritiek geuit, mede door mensen uit de hogere klassen over diverse misstanden in de maatschappij.

Mijn moeder heeft altijd gedacht dat Petronella Susanna Poptie op zondag langs de deur moest bedelen om een hapje eten. Het is moeilijk aan te tonen dat dit werkelijk zo was. In elk geval hoopte zij als kind vurig dat zij nooit wees zou worden, al was het maar om niet naar het weeshuis te hoeven; De schrik zat er flink in. Volgens haar werkte Petronella Susanna als naaister toen zij een weesmeisje was. Zij liep met een zware naaimachine langs de huizen naar opdrachtgevers.

Drie documenten verschaffen in elk geval heel wat concrete informatie over het dagelijks leven in het weeshuis rond 1875 zoals Petronella Susanna, Nicolaas Frans Gerrit en Anthonie Poptie het persoonlijk gekend hebben. Dat zijn een fictief, maar op werkelijke omstandigheden gebaseerd verhaal, een scriptie over wezen in de negentiende eeuw en het verslag van het Heilige Geest of Arme Wees en Kinderhuis te Leiden over 1875 van de regenten zelf.

Akte 629 Jannetje.

Op 08-06-1875 verklaart Jan Kromwijk, bekende van de overledene, 56 jaar oud, aanspreker, Raamsteeg en Isaak Koet, bekende van de overledene, aanspreker, Heeregracht, dat Jannetje Boekkooy op 08-06-1875 is overleden aan den Ouden Rijn, 49 jaar oud, zonder beroep, geboren te Leiden in 1826, huisvrouw van Willem Frederik Poptie, dochter van Anthony Boekkooy en van Petronella Stouten, beide overleden.

Weeshuisarchief, inneeboek 1852-1877, inv. nr. 3393.

Ingenomen 22 juni 1875, bladzijde 190. Op verzoek van de familie (niet op keuzemogelijkheid: autorisatie van Burgem. en Weth.) Ingenomen Pieternella Suzanna [Poptie] geb. 30 Dec. 1858, de Vader genaamd Willem Fredrik Poptie, de moeder genaamd Jannetje Boekkooy waarvan beide ouders overleden zijn.

Idem Nicolaas Frans Gerrit [Poptie], geb. 29 Jan 1862.

Idem Anthonie [Poptie] geb. 13 mei 1865.

Naar het weeshuis.

Langdoring stonden zij voor de poort te wachten. Een norske, naar een teveel aan sterke drank ruikende portier, te vroeg uit zijn middagslaapje gewekt, deed eindelijk open. "Och!" dacht Tante Ka, toen ze de poort binnentrad, "als er binnen deze muren maar een heilige geest woont."

't Was stil op de groote plaats. De grootere jongens waren naar hunnen werkbazen en de kleinen naar de school. Door bemiddeling van een tweeden portier kwamen zij eindelijk bij den binnenvader. Deze, door een der regenten op de aankomst der "nieuwelingen" voorbereid, maakte geene zwarigheid ze in 't weeshuis op te nemen. Maar Bertus en Jan omklemden hunne Tante zoo vast en Maria snikte zoo hevig, dat de arme weduwe berouw kreeg, er met de weezen te zijn aangekomen. Aan weer meenemen viel evenwel niet te denken, en de vader verzekerde, dat de kinderen het in 't weeshuis goed zouden hebben.

's Zaterdag en zondagmiddags zouden ze, zoodra ze gekleed waren en als ze goed opgepast hadden, mogen uitgaan en dan konden ze Tante Ka bezoeken. ...

Er kwam eene scheiding tusschen het drietal. Marie ging te linker en de jongens te rechterzijde, of, zooals 't door een weeshuisterm uitgedrukt wordt, het meisje ging aan den meisjes en de jongens aan den jongenskant. Door eene gunstige beschikking van den vader mochten de beide jongens dien dag bij elkander blijven, doch later zouden ze gescheiden moeten worden, want Bertus plaats was bij de schooljongens, en die van Jan in de kinderkamer.

Uit: Arme Marie. Een weeshuisnovelle, geschreven door H. Tillema. Hij was jarenlang verbonden als godsdienstonderwijzer aan het Leidse weeshuis.^{f)} Mede dankzij dit boek uit 1875 werden de toestanden in de weeshuizen vanaf 1875 verbeterd.

Tijdschrift Rijnland e.o. 1969/1971 toelichting op het weeshuis.

... Vondelingen, verlaten kinderen en wezen werden wel in het huis opgenomen, doch tijdelijk, daar het regel was dat zij zo spoedig als mogelijk was werden uitbesteed, zuigelingen bij "Hou-vrouwen" of kinderbewaarsters, die er soms bijna twintig te verzorgen kregen en daarvoor een tegemoetkoming genoten van tien tot vijftien stuivers per kind, ouderen als dienstbode of leerling. ... De wezen waren gekleed met laken in de kleuren van de stad: rood en wit, over blauw

ondergoed. ... In 1583 werd het Heilige Geest- of Weeshuis overgebracht naar het voormalige Vrouwengasthuis aan de Hooglandsekerkgracht ... In 1672 verbleven er negenhonderd kinderen. In 1703 werd opgericht het Hou- en Huiszittenhuis, dat moest dienen voor huisvesting van vondelingen en verlaten kinderen, alsmede voor ouderloze kinderen boven de twaalf jaar. Het was gevestigd in een gebouw in de Koppenhinksteeg; er waren behalve kinderen ook oude mannen en vrouwen opgenomen. De weeskinderen waren gekleed in rood en zwart, de Houkinderen: ouderloze in zwart, verlaten kinderen in donkergeel. Bij de afsplitsing van dit huis in 1724 van het Huiszittenhuis werden er 350 kinderen verpleegd. Ook de kleinere kerkgenootschappen binnen Leiden hadden hun eigen weeshuis, de Waalse diaconie aan de St. Jacobsgracht, vanwaar het in 1739 verhuisde naar het Pieterskerkhof, het gebouw dat tot voor kort in gebruik was als Bibliotheque Wallonne. Vanaf dat jaar werd het gebouw aan de St. Jacobsgracht door de Rooms-Katholieken als Wees- en Oudeliedenhuis gebruikt.

Bibliotheek Leiden en omstreken, inv. nr 28455.

Wezenverpleging en wezenarbeid, Het Heilige Geestweeshuis te Leiden in de 19de eeuw, scriptie van G. Tomassen, Leiden oktober 1964.^{F1}

Pagina 11. Na 1870 gaat het bestuur aan het zedelijk gedrag van het dienstpersoneel hogere eisen stellen. Zij, die zich teveel vergrijpen aan alcohol en die de kinderen teveel kastijden, worden ontslagen. ... Onder verpleging verstaat men de vorming van de wees tot lid der maatschappij door een doelmatige, lichamelijke, verstandelijke en zedelijke ontwikkeling van het individu.

Pagina 13. [Bij vertrek] De uitzet voor de jongens bestaat uit een zondagse buis, een pak, pantalon, vest, drie hemden, een paar schoenen en de kousen en broeken, die zij dragen. Voor meisjes bestaat hij uit een jak, een zwarte rok, drie hemden, een paar schoenen, een witte rok, drie doeken en de kousen en broeken, die zij dragen. ...

Pagina 14. Als de kinderen in het huis komen, worden zij geheel in het nieuw gestoken, want het is geen zeldzaamheid, dat er kinderen binnen komen, die zo vies zijn dat hun reiniging veel werk verschaft en hun "hele" garderobe verbrand moet worden. ... Men draagt het carsaai zo over het hemd, onderbroeken worden in de eerste helft van deze eeuw niet gedragen.

Pagina 15, over eten: 's-morgens twee stukken rogge- en tarwebrood met boter en vier maal per week ook met kaas. Bij het middagmaal [zie menu hierna uit het jaarverslag 1875] worden nog twee boterhammen met boter en bier verstrekt en eens in de veertien dagen vlees of spek. 's-avonds gekookte karnemelk met gort of grutten en twee boterhammen met boter. Een half uur na het avondeten gaat men naar bed.

Pagina 16. Er heersen bij het verstrekken van het eten kwalijke praktijken. De kinderen in de minnekamer en op de ziekenzalen eten niet in de eetzaal. Hun porties worden door dienstmeiden aangevoerd. De jongens, die altijd wel trek in eten hebben en die nooit te verzadigen zijn, weten dit. Om de buit ten koste van de kindertjes te bemachtigen schromen zij niet zogenaamd verkering met die meisjes aan te knopen. Ook wel doen familieleden van de ziekenzaal- en minnekamersuppoosten zich aan het maal van zieken en minnekinderen te goed. Op deze wijze worden hele kommen pap en stapels boterhammen verdonkeremaand. Vaak verkopen de schooljongens en werkmeisjes hun boterhammen aan de werkjongens.

Pagina 20. Over het algemeen zijn de meisjes minder ontwikkeld dan de jongens. Aan de verstandelijke ontwikkeling de jongens wordt veel meer aandacht besteed. Wij krijgen de indruk, dat het werk van de meisjes op de brei- en naaikamer belangrijker is [levert geld op voor het weeshuis] dan hun vorderingen op school. In de zestiger jaren zien de regentessen eindelijk in, dat de meisjes slecht kunnen lezen en schrijven. Zij verzoeken dan de onderwijzer meer hierop toe te zien.

Pagina 23. Wij hebben ... gezien ... dat jongens onder de twaalf jaar niet aan het werk worden gezet, maar de school bezoeken. De jongen gaat een ambacht leren, indien hij het lezen en schrijven voldoende beheerst.

De breikamer: Op de breikamer leren de meisjes van 6 tot 13 jaar breien onder de hoede van een breivrouw met enkele onderbreivrouwen.

De naaikamer: De meisjes die 12 à 13 jaar zijn, die kunnen lezen en aanleg hebben, zien wij op de linnen-naaikamer. ... De meisjes leren linnen naaien en fijn mazen en stoppen. Behalve voor het huis wordt veel genaaid en gestopt voor de burgerij.

Pagina 26. Meisjes, die te oud in het huis opgenomen worden om op de naaikamer te werken, treffen wij hetzij in het huis hetzij buiten het huis als werkmeisje of als dienstbode aan.

Pagina 30. De naaisters gaan bij particulieren naaien. Zij zijn ouder dan 20 jaar en lidmaten van de Ned. Herv. Kerk. Zij moeten 25 cent per dag voor het huis verdienen, de rest is voor henzelf. Veelal zijn het de beste meisjes van de naaikamer, die met mei van het volgende jaar het huis moeten verlaten.

Pagina 32. De grootste misstanden en fouten in dit weeshuis zijn volgens Tillema: ongeschikte suppoosten, geen goede communicatie tussen het bestuur en de kinderen, het systeem, waarin het grote kind over het kleine domineert, de gezamenlijke opvoeding van Wezen en Armkinderen, veel te veel nadruk op het godsdienstig en te weinig op het maatschappelijke leven, de eenzijdige opleiding der meisjes waardoor zij later grote kans lopen in de maatschappij te mislukken.

Pagina 38. [Door het boek van Tillema uit 1868 en andere vormen van aandacht heeft het weeshuis juist vanaf 1875 openheid van zaken gegeven en naar verbeteringen gestreefd.]

P.S. Alleen meisjes die lidmaat waren van de NH-kerk mochten sieraden dragen.

Bibliotheek Leiden e.o., nr 28421, P.

Verslag van het H. Geest of Arme Wees en Kinderhuis te Leiden, 1875.

Pagina 5. Bij den aanvang van het jaar 1875 telden wij 181 verpleegden, 100 echte weezen en 81 verlatenen of op contract aangenomenen, 85 meisjes en 96 jongens van verschillende leeftijd. ...

[pag. 6: Dit jaar werden 24 kinderen in ons gesticht opgenomen] ... [De verpleegden worden op hun 21ste ontslagen.] Het is ons namelijk gebleken, dat verreweg de meesten op dien leeftijd in staat zijn in hun eigen onderhoud te voorzien. Onder hun langer verblijf leed de gansche inrichting, al brachten zij ook wekelijks voor kost en inwoning een maximum van f 2,- in. Zulke volwassenen, een groot gedeelte van den dag buitenshuis, in stede van gunstig te werken op de jongeren, veroorloofden zich doorgaans vrijheden, in strijd met de goede orde van het gesticht, en onttrokken zich aan de naleving van bepalingen, die niet konden worden opgeheven.

Ambachtslieden en dienstboden van 21 jaren en daarboven zijn bovendien door de maatschappij gedwongen, voor hun persoon zich te schikken naar hen, bij wie zij dienst doen, eene plichtsbetrachting die aanhoudend met het gestichtsleven in strijd komt.

Pagina 7. Zoodra de verpleegden den leeftijd van 18 jaren bereikt hebben, wordt hun de vrije keus gegeven, door wien van de dienstdoende predikanten der gemeente zij wenschen voorbereid te worden op het doen hunner belijdenis.

Pagina 9. De meeste bezwaren levert het gebouw op. Eene samenvoeging van een gasthuis, met tal van kleinere woningen, door binnendeuren en trappen, dikwijls op zeer gecompliceerde wijze verbonden, en daarna aan de oude stads grijnhal gehecht, vormen het geheel, dat nu het Heilige Geest of arme Wees- en Kinderhuis wordt genoemd.

Pagina 10. In het gesticht zelve werden allerhande noodige veranderingen aangebracht, op alle kamers en zalen ventilatietoestellen, de privaten, die vroeger hunne openingen hadden op de slaapkamers, werden afgesloten en door luchtkokers met de buitenlucht in verband gebracht, de gezelschapskamer van de meisjes werd naar een leegstaand ruimer lokaal overgeplaatst, luchtiger en vriendelijker dan het vroegere.

De voedingsmiddelen worden thans alle aanbesteed, uitgenomen het graan. De veertien-daagsche voedingslijsten voor zomer en winter kunnen doen zien, welke maaltijden worden voorgezet:

Maandag, bruine boonen met spek.

Dinsdag, boekweite grutten, in karnemelk gekookt, met stroop.

Woensdag, groente en aardappelen door elkander met reuzel.

Donderdag, groene-erwtensoop met spek.

Vrijdag, groente en aardappelen door elkander met reuzel.

Zaterdag, gort, in karnemelk gekookt, met stroop.

Zondag, soep.

Maandag, grauwe erwten met vleesch.

Dinsdag, boekweite grutten.

Woensdag, groente met aardappelen door elkander met reuzel.

Donderdag, groentesoop met vleesch.

Vrijdag, groente met aardappelen

Zaterdag, grutten.

Zondag, rijst in karnemelk stijf gekookt.

Het bestuur gevoelt zeer goed, [ongetwijfeld na alle kritiek hierover die vanaf 1870 losbarst] dat eene andere verdeling der spijsen op de verschillende dagen wenschelijk is; doch de voorkeur der verpleegden voor het heerschende gebruik heeft alle proefnemingen op dat punt doen schipbreuklijden, en voorloopig hebben wij de gewenschte veranderingen uitgesteld.

Pagina 11. Het samenslapen van de kinderen twee aan twee is afgeschaft. Bij een geringer aantal verpleegden, was deze verbetering door het vrijmaken der aanwezige kribben, alle van ijzer, mogelijk geworden.

Ook de kleeding is geheel gewijzigd; de meisjes, vroeger in zwart karsaai, een zware wollen stof, gedurende winter en zomer uit gedoscht, gaan thans in paars katoen door de week, of in zwart merinos des zondag. Regelmatig worden deze bovenkleederen gewasschen, hetgeen vroeger slechts hoogst zelden gebeurde, de witte puntdoeken en klapmutsen, die bronnen van allerlei verkeerde praktijken voor de verpleegden zoowel als voor de suppoosten, zijn verdwenen en hebben plaats gemaakt voor dassen en boordjes en burgermeisjes-mutsen. De kleeding van het weesmeisjes is meer gelijkvormig geworden aan dat harer zusters uit den burgerstand, baart minder opzien, is gezonder en kost weinig meer dan vroeger.

Evenzoo is het overgeleverde fatsoen der jongenskleeren gewijzigd en in overeenstemming gebracht met dat der overige burgers, zonder dat daarom de onderscheidings- en herkenningsteekenen verdwenen zijn.

Pagina 14. De verplegingskosten beloopt circa f 125,- per persoon.

Pagina 6, verslag 1876. Op de openbare lagere school gaan 27 meisjes en 36 jongens, op de bewaarschool in de Groenesteeg 6 kinderen.

Pagina 7. [De jongens leren voor uiteenlopende beroepen, waaronder timmeren.] Van de meisjes gaan 11 uit dienen, terwijl 28 op de naaikamer werkzaam zijn, of in het opmaken der wasch zich bekwamen. Er zijn op de kleermakerskamer 3 werkzaam en 13 doen dienst in huis.

Gerard Poptie weet dat zijn overgrootvader Anthonie, de jongste zoon uit dit gezin, in het weeshuis heeft gezeten. Daar heeft Anthonie verkering gekregen met Clazina Brittijn die ook wees was. Bij restauratiewerkzaamheden heeft hun zoon Anthonie (geboren in 1892) jaren later de ingekerfde naam van zijn vader in een balk op zolder aangetroffen.

Jansje Margaretha Poptie trouwt in 1878 met Fredrik Buis, een kuiper nadat zij zelf vermoedelijk als inwonend dienstmeisje heeft gewerkt. De volgende dochter die trouwt is overgrootmoeder Petronella Susanna met overgrootvader Jacobus van der Steen, stoelenmaker. Volgens mijn moeder hebben zij elkaar ontmoet op de Hooglandsekerkgracht waar zij regelmatig door het poortje naast zijn woonhuis liep. Het poortje is nog steeds bij huisnummer 40 te zien.

Zijn ouders zijn Jan Willem van der Steen en Susanna Frederika Stouten. En laat zij nu weer familie zijn van Jansje Boekooy's moeder Petronella Stouten! (Zie meer hierover in het boek over de families Boekooy en Stouten. Over de lotgevallen van de familie Van der Steen en aanverwanten zal binnen afzienbare tijd eveneens een verslag van mijn hand verschijnen.)

Het is goed mogelijk dat de Poptie-telgen via het werk van de mannen met elkaar in contact zijn gekomen, want Nicolaas Frans Gerrit is meubelmaker en Antonie werkt al in 1885 als timmerman. Hun broer Willem Frederik koos voor een andere richting en was zeepziedersknecht toen hij in 1870 stierf. Hij was nog niet gehuwd.

Akte 1335 Willem Fredrik (zoon).

Op 20-09-1870 verschijnen Jan Kromwijk, bekende van de overledene, 51 jaar, aanspreker, wonende in de Raamsteeg, en Willem van Zanen, bekende van de overledene, 74 jaar, sjouwer, wonende in de Vestestraat, welke verklaren dat op 19-09-1870 is overleden in de Bakkersteeg Willem Fredrik Poptie, 19 jaar, zeepziedersknecht, geboren te Leiden in 1851, gewoond hebbende in voornoemd huis, zoon van Willem Fredrik Poptie, overleden en van Jannetje Boekooy, zonder beroep, wonende in de Bakkersteeg.

Militieregister 1882, zoon Nicolaas Frans Gerrit.

Nicolaas Frans Gerrit Poptie, meubelmaker, geboren 29-01-1862 te Leiderdorp, man, woonplaats Leiden. Gezicht: ovaal, voorhoofd: hoog, ogen: blauw, neus: gewoon, mond: gewoon, kin: rond, wenkbrauwen: bruin, haar: bruin. Lengte 1.756 mtr. Registratienr. 2314, akte 132, jaar 1882,

Leiden, Inschrijvingsregister Nationale Militie 1882, Advies mc + vrijgesteld: tot dienstneming aangewezen. Onderdeel: 4^e reg.infanterie. Stamboeknummer 71003. Paspoort 1888-04-30.

Militieregister 1885, zoon Antonie.

Antonie Poptie, timmerman, geboren 13-05-1865 te Leiden, man, woonplaats Leiden. Gezicht: ovaal, voorhoofd: hoog, ogen: grijs, neus: gewoon, mond: gewoon, kin: spits, wenkbrauwen: bruin, haar: bruin, lengte 1.756 mtr. Registratienr 2316, akte 287, jaar 1885, Leiden.

Inschrijvingsregister nationale Militie 1886. Advies mc + vrijgesteld: vrijgesteld; broederdienst.

Jansje Margaretha Poptie met Frederik Buis	13-11-1878
Pieterella Susanna Poptie met Jacobus van der Steen	14-01-1885
Nicolaas Frans Gerrit Poptie met Alida Johanna Vermeij	23-12-1885
Antonie Poptie met Clazina Brittijn	14-08-1889

Akte 303.

Jansje Margaretha Poptie, aantekening in de marge, deels afgescheurd: -ober 1849.

Huwelijk 13-11-1878. Fredrik Buis, kuiper, 23 jaar, zoon van Jacob Buis en Elisabeth Wiedrig met Jansje Margaretha Poptie, jongedochter, oud 29 jaar, zonder beroep, geboren en wonende te Leiden, meerderjarig dochter van Willem Frederik Poptie en van Jansje Bekooy, beide overleden. Overleggende hare geboorteakte en de doodakten van haar ouders. Getuigen: Jacob Buis, David de Nek, Adrianus Niehof en Pieter van den Bogaart, goede bekenden.

Akte 4, zie de kopie. Huwelijk op 14-01-1885 te Leiden.

In het jaar achttien honderd vijf en tachtig, den veertienden januari des namiddags te half een uren, zijn voor ons Ambtenaar van den Burgerlijken Stand der gemeente Leiden, op het Raadhuis verschenen: Jacobus van der Steen, jongman oud acht en twintig jaren, stoelenmaker, geboren en wonende te Leiden, meerderjarige zoon van Jan Willem van der Steen, timmerman en van Susanna Frederika Stouten, zonder beroep, beide wonende te Leiden, beide alhier tegenwoordig en toestemmende. Overleggende zijne geboorte akte en het Certificaat van voldoening aan de wet op de Nationale Militie; en Pieterella Susanna Poptie, jongedochter, oud zes en twintig jaren, zonder beroep, geboren en wonende te Leiden, meerderjarige dochter van Willem Frederik Poptie en van Jannetje Boekooy, beide overleden. Overleggende haar geboorte akte en de doodakten van hare ouders.

Welke aan ons verzocht hebben het door hen voorgenomen huwelijk te voltrekken, waarvan de afkondigingen voor de hoofddeur van het Raadhuis zijn geschied, namelijk de eerste den vierden januari ende tweede den elfden januari dezes jaars beide dagen middags te twaalf uren. Geene verhindering tegen het gemelde huwelijk ter onzer kennis zijnde gebracht, hebben wij, aan hun verzoek voldoende, in tegenwoordigheid der na te noemen getuigen, aan den bruidegom en de bruid afgevraagd of zij elkander aannemen tot echtgenooten, en getrouwelijk alle die plichten zullen vervullen, welke door de wet aan den huwelijken staat verbonden zijn; waarop door elk hunner afzonderlijk een toestemmend en bevestigend antwoord zijnde gegeven, verklaren wij in naam der wet, dat Jacobus van der Steen en Pieterella Susanna Poptie door het huwelijk vereenigd zijn, waarvan akte hebbende opgemaakt in tegenwoordigheid van Christiaan Plu, oud tweeenzestig jaren marktentster, oom van de bruidegom, Fredrik Buis oud negenentwintig jaren, ... aanbehuwd broeder van de bruid, Willem Frederik van der Steen oud ... jaren timmerman en Jan Willem van der Steen oud eenendertig jaren, timmerman, broeder van de bruidegom, allen wonende tot Leiden. Ende deze akte na gedane voorlezing door ons, door bruidegom, de bruid, de ouders van de bruidegom en de getuigen geteekend. Handtekeningen van Jac. van der Steen, P.S. Poptie, J.W. van der Steen (2 x), S.F. Stouten, C. Plu en F. Buis en W.F. van der Steen.

Akte 316 N.F.G. Huwelijk 23-12-1885.

Nicolaes Frans Gerrit Poptie, jongeman, meubelmaker, 23 jaar, geboren te Leiderdorp, wonende te Leiden, zoon van Willem Frederik Poptie en van Jansje Boekooy, beide overleden, overleggende onder andere het certificaat van voldoening aan de wet op de Nationale Militie en een toestemming van den kolonel kommandant van het vierde regiment Infanterie, huwt met Alida Johanna Vermey, jongedochter, 23 jaar, zonder beroep, dochter van Willem Vermeij en Alida

Bronkhuijzen. De namen van de getuigen zijn bijna onleesbaar. De akte is getekend door N.F.G. Poptie, Jacobus van der Steen, stoelenmaker, F. Buis en F.G. Poptie, meesterknecht en A.J. Vermeij.

Akte 192 Anthony. Huwelijk 14-08-1889.

Antonie Poptie, 24 jaar, timmerman, geboren en wonende te Leiden, meerderjarig zoon van Willem Frederik Poptie en Jansje Boekooij, beide overleden, huwt met Clazina Brittijn, 22 jaar, dochter van Jan Brittijn en Geertrui Lagelie. Getuigen: N.F.G. Poptie, 27 jaar, meubelmaker, broeder, Fredrik Buis, 34 jaar, aanbehuwd broeder van de bruidegom, Jacobus van der Steen, 32 jaar, meubelmaker, aanbehuwd broeder van de bruidegom, allen wonende te Leiden.

Oma (Maria Catharina van der Steen-Bredewold) moest als kind van haar moeder Petronella Susanna Poptie de was naar tante Jansje Margaretha Buis-Poptie in de omgeving van de Haven brengen en had daar een gloeiende hekel aan. Oma was heel speels en een dochter van die tante roddelde over oma. Jansje Margaretha's dochter deed de was voor Petronella Susanna Poptie. Verteld door mijn moeder.

In 1890 is een enquête gehouden onder arbeiders door de Staatscommissie. Diverse interviews met arbeiders uit de textielindustrie, die de hoofdmoot van het onderzoek in Leiden vormen, staan in het boek over de familie Van Wijk opgenomen. Uit de verhoren komt zeer gedetailleerde informatie over het leven van de gewone man in die tijd naar voren. Op zich is dat al heel bijzonder, want gewoonlijk kon die maar zelden zijn zegje doen. Zo beschrijven zij vaak hoe zij wonen, wat zij dagelijks kunnen eten, hoe lang hun werkdagen zijn en onder welke omstandigheden zij arbeiden. Veel situaties komen heden ten dage als zeer schrijnend over, met name wanneer eenvoudige textielarbeiders aan het woord komen. Men wist eigenlijk niet beter en verwachtte ook weinig beters in de toekomst. Er is in feite bitter weinig verschil met de situatie rond 1890 in Leiden en het leven van een arme sloeber in India anno 2000.

Aangezien uit het onderhavige gezin een timmerman en enkele meubelmakers zijn voortgekomen, volgen hieronder enkele gesprekken met mensen die specifiek over deze beroepen konden meepraten. Let wel, dat zij het over het algemeen iets beter hadden dan werklieden in de lakenindustrie.

Bron: GAL Bibliotheek 58123 d, Enquête Staatscommissie 1890, folio.

Pagina 262-264. Verhoor van Abraham Bedier, oud 41 jaar, timmermansgezel, op dit oogenblik zonder werk, te Leiden. [Nummering vragen achterwege gelaten.]

Voorzitter: Gij zegt, op dit oogenblik zonder werk te zijn; hoe is dat gekomen?

Den geheelen zomer heb ik met drie andere knechts bij baas Van der Kamp gewerkt aan kasten voor het Rijk. Twee van die knechts waren 3 jaar bij dien patroon in dienst, een 2 jaar, en ik was van den winter opgezet. Wij hadden met die kasten redelijk geld verdiend met ons vieren, zoodat er op het laatst nog een sommetje overbleef. Wij konden dit echter nog niet krijgen, omdat het werk nog niet geheel af was. Er moest namelijk gewacht worden op den verver, dien wij bij zijn werk behulpzaam moesten zijn. Nu was het 14 dagen geleden zoover met de kasten gevorderd, dat wij er konden uitscheiden, en toen hebben wij 45 kozijnen aangenomen van baas Van der Kamp voor de Stads-Gehoorzaal, en wel voor slechts f 55. Die som is ver beneden den prijs, maar hij wist ons door pressie daartoe te brengen, wellicht omdat hij wist dat er werkvolk genoeg te krijgen was, en toen heeft hij er nog een boel werk bij gedaan. Die kozijnen zijn echter, in plaats van op f 55, op een kleine f 100 geloopt, en nu zeide baas Van der Kamp Zaterdagavond op eens tot ons: "die kozijnen worden mij te duur, daar heb jelui je tijd aan verluilakt, je moet dus alle vier maar weg".

Zoo waren wij, waaronder twee die al drie jaar bij hem gewerkt hadden, op eens luilakken geworden. Maandag zijn wij nog te werk gekomen, in de hoop dat de baas nog van gedachten veranderd zou zijn, maar er was niets aan te doen, zoodat ik op het oogenblik zonder werk sta. Een van mijn kameraads heeft mogen terugkomen, omdat zijne vrouw er om gesoebat heeft, en omdat hij, maar ik van de achterwacht hoor, voor een cent per uur minder wil werken.

Het was, zeydet gij, aangenomen werk voor f 55; kwam dan de schade niet voor u vieren?

Neen, want als er tekort komt, moet toch altijd, het daggeld uitbetaald worden.

Als dat zoo is, dan begrijp ik weer niet, waarom gij behoeft te klagen over de lage aannemings-som, want gij ontvangt dan toch uw geregeld dagloon; hoeveel bedraagt dit?

16 Cents per uur, maar nu is de baas begonnen voor het werk aan de Gehoorzaal 15 cents te geven.

Is het bij het timmervak hier te Leiden algemeen gebruikelijk, dat, bij te lage aanneming door de werklieden, hun nochtans het gewone uurloon wordt uitbetaald?

Ja, maar er zijn uitzonderingen: als men aan zeker werk wat verdiend heeft, wordt het bijgelegd, als men aan een ander werk te kort komt; in den regel echter geeft de baas toch het dagloon, al komt men aan een werk te kort.

Heeft de heer Van der Kamp u vooraf, bijv. 8 of 14 dagen, opgezegd?

Neen, ik werd onmiddellijk ontslagen.

Geschiedt dit hier altijd aldus?

Neen, bij goede harmonie zegt met 8 dagen vooraf op.

Hebt gij dat bij den heer Van der Kamp ook wel bijgewoond?

Neen.

Zeggen de werklieden van hun kant den baas vooraf op?

Ook niet altijd.

Dus in dit opzicht is er tekortkoming van beide zijden?

Ja, voor de werklieden is er wel reden toe; de baas zou allicht zeggen: ga maar dadelijk heen. Als er geen gevaar is, zeggen wij vooraf op.

Zoudt gij het in het belang van beide partijen achten, als eene regeling tot stand kwam, volgens welke over en weer 8 of 14 dagen te voren moest worden opgezegd?

Voor de timmerlieden zie ik daarin geen heil.

Waarom niet?

Omdat het heel wat moeite kost, zelfs thans, nu er hier in Leiden vrij wat werk is, om weder aan den slag te komen.

Verandert gij dikwijls van baas?

Och, tegenwoordig werkt men ergens 14 dagen, 4 weken en, als het lang is, een paar maanden, De meeste aanbestedingswerken zijn in een week of wat afgeloopen.

Maar er zijn toch zeker wel bazen, die een kern van vast werkvolk hebben?

Bijna zijn die er niet meer. Een paar flinke burgerbazen hebben nog wel oude knechts; maar dan doen ze daarmede ook al raar, en als zij ze loozen kunnen, laten zij het niet. Een gehechtheid aan die patroons is er ook al niet meer, omdat die winkels al herhaaldelijk in andere handen zijn overgegaan.

Maar bazen, als de heeren Van Lith en Kok, hebben toch nog wel vaste knechts?

Op die bazen doelde ik.

Met telkens te veranderen, verdient gij zeker meer dan iemand, die aan één winkel blijft?

Ja, zooals het spreekwoord zegt: vast werk, vaste armoe. Die aan een winkel blijft hangen, verdient in den regel niet veel.

Straks hebt gij gezegd, dat er bijkans geen vaste werklui meer zijn, en nu zegt gij, dat zij minder verdienen. Wat is nu waar?

Er zijn nog wel vaste werklieden, maar zij zijn zeldzaam. Eigenlijk zijn lui, die 3 jaar bij een baas zijn, al te rangschikken onder de vaste, maar hunne verdiensten staan beneden die der losse werklieden, die daartegenover echter gevaar loopen dikwijls zonder werk te zijn.

Gij hebt u zelve aangeboden als getuige, om inlichting te geven omtrent den algemeenen toestand van het timmervak. Wees zoo goed, ons mede te deelen wat gij nog te zeggen hebt.

Ik kan dan aan de Commissie mededeelen, dat de toestand van den werkman in de bouwvakken allerellendigst is, althans voor hem, die alle rechtsgevoel en gevoel van eigenwaarde nog niet geheel verloren heeft. De werkman toch is geheel en al overgeleverd aan de barbaarsche wet van vraag en aanbod, eene wet, die daarom vooral zoo barbaarsch is, omdat het aanbod van werkkracht de vraag altijd overtreft. Alle werk wordt uitbesteed. Heeft de baas enig werkvolk noodig, hij heeft het voor het grijpen; kan hij het missen, dan zet hij het aan den dijk, wetende, dat hij het straks maar weder voor het oprapen heeft, waarbij hij dan naar kust en keur te werk kan gaan. Van een band tusschen patroon en werkman is geen sprake meer. De baas wordt door de concurrentie gedwongen om zoo laag mogelijk in te schrijven, en van alle de lage inschrijvers wordt de laagste genomen. Dit moet natuurlijk dan op de knechts weder gevonden worden, en wien het niet aanstaat, wordt dadelijk ontslagen. Dit geeft tot eene allernaangenaamste

verhouding tusschen patroon en knecht aanleiding, zodat deze in het gunstigste geval koud en koel is. Beiden vertrouwen elkander niet en zien in elkander bijna hun natuurlijken vijand. Is men als werkman wat lastig, dat wil zeggen: durft men voor zijn recht spreken, dat valt men licht bij den baas in ongenade, en in een oogwenk staat men broodeloos op straat.

De vrees daarvoor doet velen alles verdragen, ja, doet hen dikwijls tot lage streken overgaan. Door zulke toestanden wordt de werkman totaal gedemoraliseerd, zoodat alle gevoel van eigenwaarde en flinkheid verloren gaat, en menig werkman wordt er door verlaagd tot een kruiper, een oogdienaar.

Ik kan eenige voorbeelden geven, ter illustratie van het gezegde.

De begrooting voor de Gehoorzaal hier te Leiden is f 154.000 geweest. Nu is zulk eene instelling een weelde-artikel voor eene stad, en daaraan mocht een werkman wel een aardig stuk brood kunnen verdienen. En wat is het geval geweest? Baas van der Kamp en twee andere bazen hebben het werk aangenomen voor f 116.000, dat is f 38.000 beneden de raming en f 22.000 beneden het gemiddeld cijfer van de inschrijvingen. Waar moet nu de winst vandaan komen? Dus een heerlijk vooruitzicht voor degenen, die onder zulke omstandigheden, vooral des winters, daaraan mogen werken. De werklieden noemen het nu al eene slavenkolonie.

Ik wil niet de aannemers of bazen in een kwaad daglicht plaatsen; zij handelen naar omstandigheden, zooals dat in de menschelijke natuur ligt, en ik stem toe, dat er enkele uitzonderingen zijn, waarbij eene meer edele menschelijke natuur blijft boven drijven.

Ik wil nog een staaltje mededeelen, dat ik zelf ondervonden heb. Drie jaar geleden werden hier 80 tweepersoons schoolbanken aanbesteed. Ik was toen zonder werk en besloot met een ander flink timmerman, die ook zonder werk was, om voor dit werk in te schrijven, zoo laag, dat wij er met hard werken slechts ons gewone daggeld aan zouden verdienen. Wij schreven in voor f 845, het cijfer waarom de meeste inschrijvingen liepen; maar er was een aannemer, die voor ruim f 600 ingeschreven had, en wij kregen het werk niet. Wel een bewijs, hoe prachtig de toestand van de nijverheid hier tegenwoordig is. Daarbij komt, dat, zoodra de baas ziet, dat de werkman door de jaren in kracht vermindert, hij hem niet meer aanneemt.

Wat betreft de maatregelen voor de gezondheid van de werklieden, daaraan wordt onder zulke omstandigheden volstrekt niet gedacht. Des winters zijn zij blootgesteld aan de felste koude, want een paar planken of eene beraming kan het meestal niet lijden. De werklieden van baas Koekoek, die huizen op den Singel heeft gebouwd, kunnen daarvan het best spreken. Die liet, al vroor het een steen dik, niet eens ramen inzetten. En wanneer het werk van de stukadoors dan bevroor, moesten zij het voor eigen rekening overmaken.

Zijn de loonen hier in de laatste jaren verlaagd?

Neen. Er is een tijd geweest, dat men 12 cents per uur gaf; later 16 cents, ofschoon het nu al weer 15 cents begint te worden.

Gij zeidet zoo straks, dat de lage aannemingssommen nadeelig terugwerken op de werklieden; in hoever heb ik dat te verstaan, waar toch de loonen, in vergelijking met vroeger, zijn gestegen, en er thans slechts weder een geringe achteruitgang is?

Ja, Mijnheer de Voorzitter, dat werkt in zooverre nadeelig, dat door de bazen met het volk naar hartelust kan worden omgesprongen, dat ook met het aannemen van werk weinig te verdienen valt, en dat van het werkvolk meer gevergd kan worden, omdat er genoeg volk te krijgen is. Een klein voorbeeld slechts: Vroeger, toen de loonen 12 cents waren, kreeg men voor het maken van paneeldeuren f 2,50 à f 3,00; nu dikwijls slechts f 1,75.

Dit is mij niet duidelijk, omdat gij voorheen zeidet, dat men, wanneer men met de aannemingsom niet toekomt, het gewone uurloon, d.i. nu 15 à 16 cents, krijgt. Hierin is dan toch vooruitgang?

Ik zal niet zeggen, dat er geen vooruitgang is, maar toch is er voor eenige jaren - ik spreek niet van vroeger - eene kleine daling begonnen. De meesten krijgen nu 15 cents, tegen 16 of 17 cents bij groote drukte in den zomer. De werkloosheid is hiervan de oorzaak. De baas heeft den werkman geheel in zijne macht.

Gij spraakt van verslapping van den band tusschen werkgever en werkman. Heeft die intusschen ook niet plaats van de zijde van den werkman? Zoo geeft gij er immers de voorkeur aan, nu eens bij den een en dan weder bij den ander te arbeiden.

Zeker, evengoed van den kant der werklui. Dat kan niet anders, het zit hem in de omstandigheden.

Den heer Kouw: Is het u ook bekend, of er aan het werk bij baas Koekkoek een ongeluk ten gevolge van slechte steigers is gebeurd?

Ik heb er wel iets van gehoord, maar ik was er niet bij.

Weet gij ook, of de gemeentepolitie zich er mede bemoeid heeft?

Neen, dat is mij niet bekend.

A. Bedier.

Pagina 265-267. Zitting van woensdag 13 augustus 1890. Verhoor van Jacobus Bink, oud 32 jaar, timmermansgezel bij den heer W.A. Van Lith, te Leiden.

De Voorzitter: Zijt gij vast werkman bij den heer Van Lith?

Omtrent 10 jaar.

Zijn er meer vaste knechts?

Gewoonlijk 12, soms 20 of 30, naar dat het werk is.

Is het te Leiden bij de meeste bazen gebruikelijk, dat zij eene kern van vaste werklieden hebben, naast een aantal daarbuiten, dat zich regelt naar de behoefte van de werkzaamheden?

Meestal zijn er een paar vaste, de oudere.

Ons is gezegd, dat het, op eene enkele uitzondering na, tegenwoordig hier de gewoonte is, dat een timmermansbaas uitsluitend losse werklieden heeft. Is dat juist?

Dat is niet juist; ik ken wel 4 of 5 patroons, die eene vaste ploeg hebben.

Wordt door de vaste werklieden, die het geheele jaar door bij eenzelfden baas werken, minder verdiend dan door hen, die liever van baas tot baas gaan, gebruik makende van de omstandigheden?

Losse knechts krijgen gewoonlijk 1 ct. per uur meer.

Hoe is thans de loonstandaard der timmerlieden?

15 à 16 Cents per uur, gemiddeld.

Zijn de loonen in de latere jaren verhoogd of verlaagd?

Zij bleven stationnair.

Hoe is over 't algemeen de verhouding tusschen patroon en werklieden?

Dat gaat nog al.

En hoe denkt gij over den toestand van het timmermansvak in het algemeen?

Slecht. Er wordt veel gevorderd en weinig verdiend. Om goed timmerman te zijn, heeft men 5 à 6 jaren teekenen moeten leeren, en dan is 15 à 16 cts. weinig.

Is het juist, dat, als werk door de werklieden wordt aangenomen, en zij daarbij te kort komen, toch in den regel het gewone uurloon wordt uitbetaald?

Dat is regel.

De grief kan dus niet zijn, dat men bij het aannemingsstelsel minder verdient dan zonder dit stelsel, aangezien, als de zaak meeloopt, men er bij wint, en loopt zij tegen, toch het uurloon ontvangt?

Dat is juist; maar bij aangenomen werk, moet men harder werken, zonder er extra voor betaald te worden.

Sedert wanneer heeft dat aannemingsstelsel ingang gevonden?

Een 15 jaar geleden. Maar het is voor den werkman een slecht stelsel, en het wordt nog dagelijks minder. Terwijl men vroeger voor het maken van eene deur f 3.10 kreeg, wordt dat nu betaald met f 2, f 2.25, en als 't hoog is f 2.50.

Wordt al het werk hier aan den winkel gemaakt, of komt er veel kant en klaar van buiten?

Het meeste wordt bij ons klaargemaakt; alleen in bijzondere omstandigheden komt het van buiten.

Werken bij u op de werkplaats jongens beneden 16 jaar?

Neen, dat is nooit het geval geweest. Een oude knecht ruimt den boel op, wat elders wel gebeurt door krullenjongens, die echter veel minder in aantal zijn dan vroeger, toen er nog geene ambachtsschool was.

Hoe is uw oordeel over de jongens van de ambachtsschool?

Niet zoo gunstig; de meesten zijn ontevreden, omdat de practijk hun niet geeft hetgeen hun op school werd voorgespiegeld.

En hoe staat het er mede wat hunne bekwaamheid betreft; ik meen niet onmiddellijk nadat zij de school hebben verlaten, maar als zij een paar jaren aan den winkel zijn geweest?

Dat varieert; maar jongens, die al zoolang van de school waren heb ik niet gekend.

Staan die jongens niet hooger dan andere, die niet op school zijn geweest?

Daar heb ik zoo niet op gelet, maar ik geloof het niet. Ik heb wel eens met zulke jongens gewerkt, maar ik heb niet gezien, dat zij beter zijn dan andere jongens.

Het blijkt toch, dat er veel werklieden zijn, die de opleiding op de ambachtsschool op hoogen prijs stellen, want velen getroosten zich het offer gedurende drie jaren het loon te derven, dat de kinderen zouden kunnen inbrengen.

Als ik de opleiding in de werkplaats vergelijk met die op de ambachtsschool, dan kies ik ook de ambachtsschool. Op de werkplaats dient de jongen eerst een tijd als eene soort van duivelstoejager: van dezen krijgt hij een grauw, van dien een schop, en hij leert weinig of niets, omdat hij alle boodschappen moet doen. [Waar heb ik dit eerder gehoord?] De opleiding, het onderricht op de ambachtsschool is natuurlijk veel beter; maar daar wordt aan de jongens steeds voorgespiegeld, dat zij een goed loon zullen verdienen, en vast werk zullen hebben. Zien zij nu later, dat die voorspiegelingen niet verwezenlijkt worden, dan komt er ontevredenheid bij hen op. Dat heb ik tegen de ambachtsschool, maar overigens ben ik er een beslist voorstander van. Hoe lang is de arbeidsduur in uw vak?

Des zomers van 's morgens 6 tot 's avonds 7 uur, en in den winter van 7 ½ tot 4 ½ uur; bij avondwerk duurt hij soms tot 9 uur.

Daarvan gaan af aan rusttijd: des morgens ½ uur en des middags 1 ½ uur, en wanneer wij tot 9 uur werken nog ½ uur.

Gij hebt dus, als er werk is, gemiddeld een arbeidsduur van ongeveer 11 uren; beschouwen de werklieden dit als te veel, of zijn zij in dit opzicht met hunnen toestand tevreden.

Bij ons zijn zij tevreden met dien tijd.

Komt er in uw vak nacht- en Zondagsarbeid voor?

Zelden.

Is het in uw vak hier ter stede gebruikelijk, dat bazen en werklieden over en weer, wanneer zij de dienstbetrekking wenschen te verbreken, 8 of 14 dagen te voren opzeggen?

Bij ons is dat de vaste gewoonte, maar in de andere winkels niet; daar ontslaat men of gaat men weg op denzelfden dag.

Zoudt gij het niet wenschelijk achten, dat er eene regeling tot stand kwam, volgens welke van weerszijden de verplichting bestond, zekeren tijd te voren op te zeggen?

Dat zou ik zeer zeker wenschen en velen met mij. Nog deze week sprak ik eenige werklieden, die de geheele week flink gewerkt hadden en Zaterdag-avond onverwacht door den patroon bedankt waren.

Gij doelt daar op een geval, waar de patroon ontslagen heeft zonder op te zeggen; maar bestaat er in dit opzicht van den kant van de werklieden evenzeer tekortkoming?

Ja zeker. Als zij morgen ergens anders beter terecht kunnen, gaan zij vandaag heen.

Wordt door den heer Van Lith iets gedaan in zake verzekering der werklieden tegen ongelukken?

Ja, op het oogenblik wel aan het werk, waarbij ik bezig en, volgens de bepalingen van het bestek, maar de werklieden aan den winkel zijn niet verzekerd.

Gebeurt dat tegenwoordig meer?

Ja, o.a. bij den timmerman De Vrind.

Zijn de meeste timmerlieden in ziekenfondsen?

Ja. Zoo betalen wij in een fonds bij ons in de werkplaats 10 cents per week en krijgen daarvoor bij ziekte eene wekelijksche uitkeering van f 3.50. Vroeger was dat f 5, maar men heeft het moeten verlagen.

Draagt de patroon zelf bij?

Ja, ik geloof, dat hij contribueert.

f 3.50 in de week is natuurlijk bij ziekte niet voldoende; is men dan nog in andere fondsen?

Ja, zoo ben ik tevens lid van het fonds van het Nederlandsch Werkliedenverbond.

Worden de oude timmerlieden, wanneer zij niet meer werken kunnen, door de patroons ondersteund?

In den regel gaan zij de pijp uit. Zij komen dan in het Minnehuis of zoeken hier en daar karweitjes. Maar ik heb nooit gehoord van een ouden timmerman, die onderhouden werd; behalve dat de heer Van Lith thans wel in die richting werkzaam is.

Wat is uwe ondervinding omtrent den toestand der steigers bij den bouw van huizen hier ter stede?

Bij den heer Van Lith zijn nooit ongelukken gebeurd. Wij zorgen daar trouwens zelf wel voor, terwijl ook onze patroon niet zou willen hebben, dat er een slechten steiger door ons gemaakt werd. Andere patroons denken er echter anders over en zeggen eenvoudig: maakt maar, dat je naar de hoogte komt.

Is u een ongeluk dientengevolge hier ter stede bekend?

Ja, bij Koekkoek zijn verleden jaar vier man van den steiger gevallen. Het is wel waar, dat die steiger wat zwaar door de metselaars met steenen beladen was, maar hij was bovendien toch slecht.

Art. 233 der politieverordenig zegt: "Steigers of schuttingen mogen niet worden gebezigd, tenzij die zijn opgericht volgens de voorschriften van rooimeesters en door hen zijn goedgekeurd."

Daaraan wordt toch zeker wel de hand gehouden?

Daarvan heb ik nooit gehoord.

Zijt gij lid van eene Vereeniging?

Van de afdeling van het Nederlandsch Werkliedenverbond.

Is daar wel eens besproken het in de u gezonden lijst van vraagpunten voorkomende onderwerp: de wenschelijkheid van en de behoefte aan een vertegenwoordigend lichaam der werklieden, dat bijv. den naam zou kunnen dragen van Kamer van arbeid, ter behartiging hunner belangen bij de Regeering en tot het plegen van overleg met de werkgevers?

Dat ware zeer noodig: een knecht heeft eigenlijk geen recht en wordt door den patroon naar goeddunken behandeld; men kan zich niet verdedigen. Valt een werk niet goed uit, dan kan men vertrekken.

Laat ons wel onderscheiden wat de taak van zulk een lichaam zou zijn. Zoudt gij wenschen, dat de werklieden hierin een middel zouden krijgen om, op wetgevend gebied, hunne wenschen tot de Regeering te kunnen brengen? En zoudt gij ook meenen, dat zulk een lichaam diensten zou kunnen bewijzen aan de werklieden door het plegen van overleg met de werkgevers, als tusschen dezen en de werklieden moeilijkheden ontstaan?

Ja zeker, dat denk ik wel.

Hebt gij over de wijze van samenstelling en werken van zulk een lichaam nagedacht, of bepaalt gij u alleen tot het koesteren van een wensch dienaangaande in het algemeen?

Het is bij mij slechts een wensch.

De heer Kouw: Wordt er wel geklaagd over den invoer van bewerkt hout?

Ja, sterk, want dat is de reden, waarom wij veel minder kunnen verdienen dan vroeger.

Zoudt gij dan wenschen, dat op bewerkt hout een invoerrecht werd geheven?

Zeker.

Maar als het timmervak werd beschermd, zouden dan ook alle andere vakken niet om bescherming gaan vragen, tot nadeel van het algemeen?

Ja, dat zou zeker wel zoo worden.

Zou dus het algemeen er niet onder lijden, wanneer het eene vak voor en het andere na beschermd werd?

Ik bepaal mij tot het timmervak, en dat heeft een grooten knak gekregen.

De Voorzitter: Begrijp ik u goed, dan zoudt gij wenschen, dat het timmervak werd beschermd, en de andere vakken niet?

Neen dat niet, maar wel, dat het timmervak het eerst werd beschermd.

De heer Kouw: Wij hebben van u gehoord, dat een patroon verleden week 4 werklieden plotseling had ontslagen. Weet ge ook, wat de reden van het ontslag was?

Ik heb zelf een van die menschen gesproken. Hij vertelde mij, dat zij bij baas Van der Kamp kozijnen hadden aangenomen voor 25 stuivers, onder voorwaarde, dat het hout gekort en de onderdorpels gereed zouden zijn; maar toen zij aan het werk gingen, kregen zij, in de plaats van gereed gemaakt hout, oude binten. Zij zijn toch aan het werk gegaan, maar toen de dorpels klaar waren, kostten die 2 gulden en Zaterdag zijn zij ontslagen.

Jac. Bink.

Pagina 275-277. Verhoor van Hendrikus Michel Paulus Van Zijp, oud 41 jaar, meubelmakersgezel bij den heer Simonis, te Leiden.

De Voorzitter: Op welken leeftijd kwaamt gij bij het vak?

Omtrent 10 jaar.

Gij hebt dus slechts kort school gegaan; ontvingt gij daarna nog onderwijs?

Op de avondschool tot mijn 13e jaar; 2 à 3 maal in de week mocht ik daarheen gaan.

Wat is uw werktijd?

Van Oct. - April- van 's morgens 7 ½ à 8 uur tot des avonds 9 uur.

En in den zomer?

Van 's morgens 6 tot 's avonds 8 of 9 uur, tot zoolang men kan zien.

Hoeveel rusttijd hebt gij daarbij?

's Morgens van 8 ½ tot 9 uur, 's middags van 1 tot 2 ½ uur en nog een half uur om 5 uur ongeveer.

Staat het aan u om te bepalen, tot hoe laat gij 's avonds wilt werken?

Als besteld werk gereed moet komen, wij werken op stuk.

Wordt in uw vak altijd op stukloon gewerkt?

Bij sommige patroons ook op daggeld; maar bij ons is dit weinig het geval.

Hoeveel is bij dagwerk het loon per uur?

9, 10, 17, 18 cts.

Zijn dat krukken, die 9 à 10 cents verdienen.

Dat zijn witwerkers, de bekwaamste van dezen hebben 12 à 13 cts.

Gij zelf, welk loon hebt gij, als gij per uur werkt?

Per uur 18 cts.

Wat is voordeeliger, het werken per uur of per stuk?

Dat zal al zoo gelijk staan; maar het op stuk werken is vrijer, dan is men niet zoo gebonden aan de klok. De meesten werken daarom liever per stuk.

Zijn er aan uw winkel jongens?

Eén, maar bij de ververij. In het eigenlijke meubelvak worden tegenwoordig weinig jongens meer gebruikt.

Hoe lang werkt die jongen?

Ik zie hem weinig; maar ik meen wel, dat hij om 7 uur naar huis gaat.

Komt in uw vak nog al nacht- en Zondagswerk voor?

Zelden.

Hoe denkt gij over de wijze, waarop jongens in uw vak worden opgeleid?

Eene eigenlijke opleiding bestaat er bij ons niet. De jongens beginnen als krullenjongen, komen langzamerhand aan de bank en leeren zoo het vak.

Acht gij die wijze van leeren voldoende om een goed werkman te worden.

Dat hangt geheel van den persoon af.

Zijt gij op de hoogte van de wijze van opleiding aan de ambachtsschool?

Neen.

Zoudt gij het wenschelijk achten, dat de wetgever den leeftijd, om op de werkplaats te mogen komen, verhoogde tot 14 jaar?

Ja, de jongens hebben op dien leeftijd meer begrip.

Zoudt gij het wenschen, niettegenstaande de geldelijke nadelen voor het gezin?

Voor het kind zelf ja, maar voor het gezin is het natuurlijk bezwarend.

Hebt gij zelf jongens?

Ja, de oudste is 9 jaar.

Zijt gij van plan, dien jongen langer op school te laten dan zijn 12de jaar?

Als de wet het eischt, anders niet. Ik voldoen aan de wet. Ik ben zelf op mijn 10de jaar op eene werkplaats gekomen; dus ik weet, dat het voor de kinderen beter is om wat later aan het werk te gaan. Maar in de arbeidende klasse is men verplicht, zoo spoedig iets van zijne kinderen te halen als men kan, anders komt men er niet.

Begrijp ik u goed, dat gij zelf zoudt wenschen, dat de wet u noodzaakte om uwe kinderen langer op school te laten, omdat gij anders bezwijkt voor de verleiding om hen te vroeg te werk te laten gaan?

Ja, ik zou willen, dat op die wijze de toekomst van mijne kinderen beter werd.

Hoort gij in dien geest ook door andere werklieden spreken?

Weinig. Er wordt wel eens gezegd: die jongen is eigenlijk te jong om al aan het werk te gaan, of: hij zal nog lang genoeg moeten werken; maar men weet niet, of die uitingen gemeend zijn.

Waar leert een jongen sneller en beter het vak, op eene groote of op eene kleine werkplaats?

Op eene kleine werkplaats; daar is de patroon zelf aanwezig; op eene grootere niet. Daar nu in ons vak altijd op stuk gewerkt wordt, hebben de knechts geen tijd en geen lust om zulk een jongen te onderrichten. De patroon moet zoo'n leerling dus zelf onderrichten.

Komt het wel voor, dat zoo'n jongen als leerling door den patroon wordt aangenomen, in dier voege, dat een soort van contract wordt aangegaan tusschen de ouders van den knaap en den patroon?

Ja, dat gebeurt wel eens, zelfs dat de ouders wat goed toegeven. Bij de firma van der Voorde & Speet heb ik een jongen uit Schiedam gekend; ik weet echter niet, of hij geld toegaf om het vak te leeren.

Hoelang duurt de leertijd van zoo'n jongen?

Dat hangt van den persoon zelf af. Het is naar mate hij aanpakt. Ik heb den jongen, van wien ik sprak slechts één jaar gekend, omdat ik toen ben weggegaan.

Werd gedurende het jaar, dat gij het hebt kunnen gadeslaan, die jongen werkelijk behoorlijk opgeleid?

Ja.

Uit uwe mededeelingen van zoo straks blijkt, dat de verdiensten van meubelmakers sterk uiteenloopen. Ligt dat uitsluitend aan de meerdere of minderen bekwaamheid?

Ja.

Hoe beschouwt gij den toestand van uw vak?

Slecht. Ongeveer een jaar geleden is het loon vermindert met 5 pct., en sinds zes jaar krijgen wij voor elk groot stuk, bijv. eene kast, eene chiffoniere, enz. f 1 minder; daarbij komt, dat men vroeger een veel beter kwaliteit van hout had dan tegenwoordig.

Is het u bekend of zulk eene loonsverlaging algemeen heeft plaats gehad?

Dat weet ik niet zeker.

Hebt gij door die slechtere kwaliteit van het hout meer tijd noodig om een stuk werk gereed te krijgen?

Ja.

Hoeveel verschillen dus uwe tegenwoordige verdiensten met die van voor 6 jaar, bij voorbeeld? Ik verdien wel f 3 per week minder.

Waaraan schrijft gij die loonsverlaging toe?

Aan de zware concurrentie. Er zijn hier te veel meubelmakers in de stad, die voor zich zelf werken. Wordt een werkman bedankt en hij kan geen werk op een winkel krijgen, dan gaat hij voor zich zelf werken. Dan heeft hij noch patent, noch werkplaats noodig; hij werkt desnoods in zijne kamer, en daartegen moet de patroon dan concurreeren.

Is het thuiswerken in latere jaren zeer toegenomen?

Ja.

Aan wie verkoopen die thuiswerkers hunne kasten, enz.?

Aan magazijnen en uitdragers.

Zijt gij in een ziekenfonds?

Ja, in de meubelmakersvereniging, en wel in de eerste klasse. Daar krijgt men bij ziekte f 7 in de week, en in de tweede klasse f 4,50.

Doet de patroon van zijne zijde niets, in geval van ziekte?

Neen.

Wat wordt er van oude meubelmakers?

Och, een deksel op den neus, of een nummer op de mouw.

Zien de werklieden dan niet met bange angst de toekomst tegemoet?

Wat helpt dat? Het spreekwoord zegt: "Zorg niet voor den dag van morgen." Verbetering is er, althans voor ons, toch niet te wachten.

Zou eene regeling, die den ouden dag van den werkman eenigszins verzekerde, al werden daarvoor ook van dezen zelfden offers geëischt, met vreugde begroet worden?

Er bestaat wel een pensioenfonds, maar de bijdrage daarvoor is zoo zwaar, dat een werkman die toch niet betalen kan.

Maar gesteld er kwam eene regeling tot stand, volgens welke patroon en werkman beiden moesten bijdragen?

Dat zou mij best bevallen.

Ons is verteld door lieden van verschillende vakken, dat het en van den kant van den werkgever en van dien van den werkman dikwijls voorkomt, dat plotseling de dienstbetrekking verbroken wordt. Is dat in het meubelmakersvak ook het geval?

Het gebeurt zeer veel, dat een werkman, wanneer hij denkt een beteren winkel gekregen te hebben, Zaterdagavond den patroon waarschuwt, dat hij den volgende Maandag niet terugkomt. Handelt de patroon eveneens?

Neen, zoo lang ik in het vak ben, heb ik niet gezien, dat dit zonder wettige reden door den patroon geschiedde. Deze weet het altijd wel een dag of 14 van te voren, wanneer er gebrek aan werk zal zijn.

Dus het plotseling verbreken der dienstbetrekking gebeurt meer van de zijde van den werkman? Zeker.

Hoe is de verhouding in uw vak tusschen patroon en werkman?

Daarover valt in den regel niet te klagen.

Is er bij u aan den winkel een boetestelsel?

In het geheel niet.

Wordt men bij te laat komen voor een gedeelte in den dag weggezonden?

Neen; als het wat dikwijls gebeurt, krijgt men eene berisping, maar daarbij blijft het.

Hoeveel kinderen hebt gij?

Zeven.

Waaruit bestaat uwe woning?

Een gangetje, huiskamer, keukentje, plaatsje en voorkamer. Op den zolder, die niet beschoten, maar bestreken is, slapen drie meisjes in een groot en twee jongens in een kleiner ledekant; het kleintje slaapt nog in de wieg. Eén is dienstbaar.

Zijn die ledekanten van ijzer?

Ja.

Hebt gij ze zelf aangeschaft?

Ja.

Er komt heel wat kijken met 6 kinderen tot uw last; hoe is de middagpot?

Een aardappeltje, en nu in den goedkoopsten tijd groente met vet. Alleen des Zondags eten wij een stukje spek.

De heer Kouw: Worden de meubelmakers, oud zijnde, door den patroon aan het werk gehouden of ontslagen?

Ontslag heb ik niet bijgewoond; wel wordt dan de verdienste gering, omdat het werk per stuk wordt betaald. Bij Van der Voorde & Speet werkt zekere Zuurdeeg sedert 60 jaar nog altijd op stuk.

Hoeveel kan hij daarmee nog verdienen?

Dat weet ik niet, maar natuurlijk weinig.

H. Van Zijp.

Tot besluit het woord aan meubelmakersbaas Johannes Loeber, oud 48 jaar, te Leiden.

Pagina 315 (Deel van het interview.)

De Voorzitter: Hebt gij veel werklieden?

Op het oogenblik maar één, Vroeger had ik er zes en een jongen; maar door den toestand, waarin het vak thans verkeert, ben ik genoodzaakt geweest om in te krimpen. Door den invoer van het buitenland komen de klanten er toe, om het werk, dat zoo mooi op het oog, maar eigenlijk niets waard is, te nemen, maar later hebben zij er spijt van. Zoo nam een oude klant van onzen winkel, een heer op het Rapenburg, voor een paar jaren een geheel slaapkamer-ameublement bij Reinke, op de Botermarkt; maar nu komen van tijd tot tijd reeds de gebreken voor den dag. Ik zou nog meer voorbeelden van dien aard kunnen aanhalen. Ten slotte heb ik mij dan ook genoodzaakt gezien om in het geheel geen nieuw werk meer te leveren.

Het goed uit het buitenland is zeker veel goedkooper?

Ja, maar het is dan ook voddegoed.

Hadt gij vroeger eene goede zaak?

Ja, de winkel heeft reeds 50 jaren bestaan.

Ons is gezegd door een der getuigen, dat de toestand van het vak zoo slecht was geworden, ook door het toenemend aantal thuiswerkers voor de magazijnhouders. Is dit zoo?

Jawel, en ook door de ambachtsschool.

Op de ambachtsschool kom ik zoo aanstonds terug. Maar de thuiswerkers, die vroeger voor de winkels werkten, verdienen die thans, nu zij voor de magazijnen werken, minder dan vroeger? Zeker: eene mahoniehouten kast werd vroeger met f 16 à f 17 betaald, terwijl zij er nu maar f 11 voor kunnen maken.

Maar dan zal de magazijnhouder ook zeker slechter goed leveren?

Dat kan niet anders.

Gaan de andere meubelmakersbazen hier ter stede ook achteruit?

Allen klagen.

Wordt thans ook aan de winkels minder loon betaald dan vroeger?

Vroeger kreeg men voor eene schrijftafel f 30, nu f 20 à f 25.

Een getuige heeft ons gezegd, dat sedert verleden jaar het loon 5 % is verlaagd, en dat hij, in vergelijking met 6 jaar geleden, wel f 3 minder verdient dan toen. Kan dat juist zijn?

Ik heb vernomen, dat bij een meubelmaker, wanneer het volk meer dan f 10 heeft verdiend, daarvan bij de betaling 5 % wordt gekort voor contante betaling. Voor de waarheid sta ik echter niet in.

Voor contante betaling van het loon? Dat zou zeker eigenaardig wezen. Wie zou die patroon zijn? De heer Simonis, naar men zegt.

[Stukje over de ambachtsschool waar deze getuige niet over te spreken is.]

Acht gij van den andere kant de school niet gewenscht voor uw vak?

Neen, ik zou niemand van die school willen hebben. Men leert er het vak niet goed; bij een baas krijgen de jongens allerlei werk in handen, terwijl op de school maar wat wordt geknoeid.

Ik begrijp, dat, wanneer een jongen van de ambachtsschool komt, hij nog geen goed meubelmaker is; dat beweren de voorstanders der ambachtsschool ook niet. Maar als hij een paar jaar aan een winkel is geweest, staat hij dan als werkman niet hooger dan de anderen?

Dan zijn zij te eigenwijs. ...

De gehuwde kinderen zorgen zelf weer voor nageslacht. Jansje Boekooy maakt het echter allemaal niet meer mee. Enkele kinderen leven aanzienlijk langer dan hun ouders. Zij moeten daardoor overigens wel twee wereldoorlogen doorstaan. Hun omzwervingen onder andere naar Den Haag, activiteiten en woonsituaties zijn aardig te volgen via de bevolkingsregisters, hoewel die soms onvolkomenheden bevatten. Zie verder de gezinsbeschrijvingen in het hoofdstuk Poptie tot in de 21ste eeuw. Ook al zijn ze apart in dat hoofdstuk beschreven, voor een goed overzicht volgen zij hier eveneens gezamenlijk.

Bevolking Oegstgeest 1880-1900 index

- Poptie, Petronella S., deel 11, folio 185, nr 2 (gehuwd met Van der Steen).

Zoeterwoude bevolking 1880-1895 Wijk A-H deel 2 index.

- Poptie Ant., 6-141-6. Wijk F1. Anthonie Poptie (bij gezin IJperlaan) inkomst 27-06-1887 uit Leiden, vrouw (?) betrekking: n.v.w., geboren 13-05-1865 te Leiden, ongehuwd, NH, vertrek 05-04-1888 naar Leiden.

Bevolkingsregisters 1890-1923.

- Jansje Margaretha Poptie geboren 03-10-1849 en gehuwd met Frederik Buis, kuiper, nr 11667. Dit is Verwerstraat wijk 8 nr 49. Het paar woont met vier dochters die werken als naaister en dienstbode en die periodiek uitwonend zijn op dit adres.
- Petronella Susanna Poptie geboren 30-12-1858 en gehuwd met Jacobus van der Steen, stoelenmaker, nr 895. Dit is de Boerhaavestraat, wijk 5 nr 31, waar het gezin met de oudste drie dochters woont; zij vertrekken naar de Haverzaklaan [zie de Van der Steen-tak].

Zoon Nicolaas Frans Gerrit Poptie, meubelmaker, is in 1885, 1887, 1889 en 1894 (geboorte oma) als getuige aanwezig wanneer Jacobus van der Steen alle kinderen van hem en Petronella Susanna Poptie op het stadhuis aangeeft.

Bevolkingsregisters 1890-1923. Nummer 641, 4de Binnenvestgracht, wijk 3 nr 20.

- Inkomst 1 jan 1890 Nicolaas Frans Gerrit Poptie, man, hoofd, geboren 29 jan 1862 te Leiderdorp, NH, meubelmaker.
- Inkomst 1 jan 1890 Alida Johanna Vermeij, vrouw, geb. 21 mei 1862 te Leiden, NH.
- Inkomst 1 jan 1890 Willem Frederik Poptie, zoon, geb. 7 sept. 1886 te Leiden, NH.
- Inkomst 1 jan 1890 Johannes Petrus Marinus Poptie, zoon, 7 juni 1888 te Leiden, NH.
- Bijgeschreven Clasina Johanna Alida Poptie, dochter, geb. 4 oct. 1890 te Leiden, NH.
- Het hele gezin vertrekt naar de Middelstegracht 13. Direct hieronder staat hetzelfde gezin, ingekomen 26-3-1892 als komende van de Middelstegracht 13 en vertrekkende naar de Tweede Haverzaklaan. Bijgeschreven kind:
- Petronella Susanna Poptie, dochter, geboren 31 jan 1893 te Leiden, NH.

Bevolkingsregisters 1890-1923. Nummer 640, 4de Binnenvestgracht Wijk 3, nr 20a.

- (Van circa 4-1891 tot 4-1892 woonde N.F.G. Poptie met zijn gezin op de Middelstegracht 13. Hij kwam van, en vertrok weer naar de 4^e Binnenvestgracht 20a.)
- Inkomst 1 jan 1890 Antonie Poptie, timmerman, NH, vertrekt naar Middelstegracht 13.
- Inkomst 1 jan 1890* Clazina Brittijn, geboren 23 jan. 1867 te Leiden, NH.
- Bijgeschreven Willem Frederik Poptie zoon, geboren 1890, NH.
- Bijgeschreven Antonie Poptie, zoon, geboren 01-03-1892, NH.
- Anthonie Poptie woonde van 3-1892 tot 3-1893 op de Middelstegracht 13 en vertrok naar de Zijdgracht 41. Hij vertrekt daarvandaan met vrouw, 2 zoontjes en 1 dochtertje op 01-09-1903 naar Den Haag.

* Begindatum van het register, dit is geen verhuisdatum.

Bevolkingsregister Den Haag 1895-1913.

- In 16-9-1903 [gezin] Antonie Poptie, geboren 13-5-1865 te Leiden, NH, timmerman, Hekkelaan 93, Koninginnestraat 48, Rubenstr. 119, J. Catsstr. 20, Koninginnestr. 55, komende 1-9-1893 uit Leiden.
- Clasina Brittijn, geboren 23-1-1867, overleden 14-8-1908 [zie akte 2539 Den Haag, geen bijzonderheden].
- Willem Frederik Poptie, geboren 13-5-1890 te Leiden, metselaar, Hoefkade 152, Sirtemastraat 14.
- Antonie Poptie, geboren 1-3-1892 te Leiden, stucadoor, koninginnestraat 55.
- Clasina Jannetje Geertruida Poptie, geboren 17-4-1895 te Leiden, diverse adressen.

Adresboekje Leiden 1898-1898, onder andere vermelding van de volgende Poptie's:

- A. - Timmerman, Zijdgracht 41.
- N.F.G. - Meubelmaker, Haverzaklaan 2c.

Bevolkingsregister Den Haag 1913-1939

- Antonie Poptie, geboren 13-5-1865 te Leiden, weduwnaar, met drie kinderen.

Kiezerslijst Leiden 1914-1918, stemgerechtigd voor de kamer, staten en gemeenteraad.

Nummer 5527 Nicolaas Frans Gerrit Poptie, Haarlemmerstraat 15, geboren Leiderdorp, 29 januari 1862.

Kiezerslijst 1918 Den Haag.

Antonie Poptie, Brueghelstraat 136, geboren te Leiden 13-05-1865.

Akte 443 Jansje Margaretha.

Op 31-05-1915 verklaren Johannes du Pon, begrafenisondernemer en Dirk van der Reijden, zonder beroep, dat op 30-05-1915 is overleden Jansje Margaretha Poptie, 65 jaar, zonder beroep, geboren te Leiden, wonende te Leiden, gehuwd met Frederik Buis, dochter van Willem Fredrik Poptie en van Jansje Bekooij, beiden overleden.

Akte 1311 in Den Haag, Anthonie.

Op 24-04-1926 verklaren Evert Jan Montfoort en Jan Timp, boden, dat op 23-04-1926 alhier is overleden Antoni Poptie, 60 jaren, timmerman, geboren te Leiden en wonende alhier, weduwnaar van Clazina Jannetje Geertruida Brittijn, zoon van Willem Frederik Poptie en Jannetje Boekooij, beiden overleden.

Akte 409 in Haarlem, Petronella Susanna.

Op 04-03-1944 verklaart Philip van Sluisdam, 53 jaar, uitvoerder dat op 02-03-1944 om 9 uur is overleden Pieterella Susanna Poptie, 85 jaar, zonder beroep, geboren te Leiden, wonende alhier, weduwe van Jacobus van der Steen, dochter van Willem Frederik Poptie en Jannetje Boekooij, beiden overleden.

[Zij is overleden in het huis van haar dochter Suze.]

Dagblad voor Leiden en omstreken, 08-03-1944.

Wegens misplaatsing. Heden overleed na een korte ongesteldheid tot onze diepe droefheid onze lieve Moeder, Behuwd- en Grootmoeder en Zuster Petronella Suzanna Poptie. Weduwe van Jac. Van der Steen, in den ouderdom van 85j. Uit aller naam: S.F. van Prooijen-van der Steen. L. van Prooijen. Haarlem, 2 maart 1944. Middenweg 93. De teraardebestelling heeft plaats gehad op Maandag 6 Maart te 11.30 uur op de Algemene Begraafplaats, ingang Kleverlaan.

Familie-advertenties in het CBG:

Heden ontsliep in de Hope des Eeuwigen Levens, onze beste, zorgzame Vader, Behuwd-, Groot- en Overgrootvader, de Heer Nicolaas Frans Gerrit Poptie, weduwnaar van Alida Johanna Vermey, in den ouderdom van ruim 91 jaar. W.F. Poptie, J. Poptie-van Geelen, P.S. Brinks-Poptie, H.D. Lens, N.F.G. Lens, H. Lens-Singerling, M. van Harskamp. Klein- en Achterkleinkinderen. Leiden 11-10-1953. Zoeterwoudsesingel 70. Geen bloemen. Bezoek Dinsdag en Woensdag a.s. van 7 - 9 uur n.m. De teraardebestelling zal plaats hebben Donderdag 15 Oct. a.s. te één uur op de begraafplaats "Rhijnhof".

Overige gegevens

Vermelding op de gezinskaart van Jansje Bekooy, 21 jaar, mutsenwaster: zie W.F. Poptie.

Kind: Jansje Pieterella, geboren 28-11-1847 te Leiden, overleden 25-02-1848 te Leiden.

Hoogstwaarschijnlijk is dit een voor het huwelijk geboren kind van Jansje Bekooy (later de echtgenote van) en van Willem Frederik Poptie, met wie zij dus later trouwt.

Gezinskaart W.F. Poptie en J. Boekooy geeft geen nieuwe informatie.

De onderstaande wetenswaardigheden en gegevens heb ik eveneens via mijn moeder verkregen. Zeer frappant is, dat uit gesprekken met alle nog levende Poptie's is gebleken dat uitsluitend de nakomelingen van Petronella Susanna Poptie, meer specifiek de kinderen van haar dochter, iets af hebben geweten van de omstandigheden waaronder hun voorvader Johannes verdween.

- Vermoedelijk is Willem Frederik overvallen onderweg van Leiden naar Den Haag, toen hij samen met zijn broer of oom (volgens mama rond 1850) met lakenhandel van Leiden naar Den Haag reisde. (In werkelijkheid is zijn vader - generatie 05 - als vermist opgegeven.) Wat is er waar van een vermiste broer of oom?
- De oma van oma Bredewold (Jansje Boekooij) woonde in de Clarasteeg en verdiende de kost als wasvrouw. Ze had vijf kinderen.
- De oma was geschat ongeveer veertig jaar oud toen zij stierf. (Zie echter de feiten.)
- Overlijdenskaart: Nicolaas Frans Gerrit Poptie, weduwnaar van Alida Johanna Vermey, 91 jaar oud. Leiden, 11-10-1953, Zoeterwoudsesingel 70, begraafplaats Rhijnhof. Namens W.F. Poptie, J. Poptie-van Geelen, P.A. Brinks-Poptie, H.D. Lens, etc.
Kennelijk onderhield Pietje Poptie met deze broer het meeste contact.

Generatie 05 Poptie

<i>Gegevens</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
Naam:	Johannes Poptie	Jansje van Wijk
Geboren:	29-10-1797 te Leiden	17-06-1798 te Leiden
Overleden:	01-05-1854 te Den Haag?	05-09-1859 te Leiden
Geloof:	NH	NH
Adressen:	Kley of Galgstraat, wijk 5 nr. 44 (1818), Kleistraat, wijk 5, nr. 142 (1819) en nr 256 (1834), Galgstraat wijk 5 nr 242 en 249 (1819 t/m 1837), Middelstegracht 608; is bij de Groenesteeg (1839 tot 1852)	Langestraat (1819), Galgstraat wijk 5 nr 242 en 249 (1826), Middelstegracht (1849), Haarlemstraat (1854), Bakkersteeg (1858), Oude Rijn (1859)
Beroepen:	Verver (1818), grijnwever (1819), dekenstrijker (1821, 1826), vellenploter of vachtenbloter (1816, 1828 t/m 1852), wever (1849), in schutterlijke dienst (1830, 1834)	Huisvrouw, geen beroep (1854)
Vader:	Johannes Poptie	Dirk van Wijk
Moeder:	Susanna Geestman	Grietje Dé
Huwelijk:	21-10-1819 te Leiden	

Kinderen

1. Johannes geb. 20-11-1819 te Leiden, overl. 24-08-1887 te Leiden
2. Dirk geb. 24-11-1821 te Leiden, overl. 14-12-1891 Den Haag
3. Frans Gerrit geb. 03-10-1823 te Leiden, overl. 23-05-1888 te Leiden
4. Willem Frederik geb. 02-03-1826 te Leiden, overl. 05-06-1866 te Leiden
5. Margaretha Susanna geb. 09-08-1828 te Leiden, overl. 22-04-1829 te Leiden
6. Pieter Gerrit geb. 05-02-1830 te Leiden, overl. 15-02-1834 te Leiden
7. Margaretha Cath. Wilhelmina geb. 23-01-1832 te Leiden, overl. 08-02-1833 te Leiden
8. Margaretha Cath. Wilhelmina geb. 04-08-1834 te Leiden, overl. 14-04-1873 te L'dorp

---

Angela's Ashes - Frank McCourt

Het verhaal gaat volgens overlevering via oma Bredewold dat een Poptie-voorvader uit de negentiende eeuw samen met een oom of broer met lakens als handelswaar via Wassenaar naar de markt in Den Haag ging. Deze man is nooit meer teruggekeerd en men vermoedde dat hij op de terugweg is beroofd en vermoord. (Dit is nogmaals verteld door mijn moeder op 18-03-2000.) Zij dacht dat haar overgrootvader Poptie vermoord was, maar dat is kennelijk haar bedovergrootvader geweest. Meer hierover is niet bekend bij zijn nu levende nageslacht en des te meer intrigeert mij dit stukje geschiedenis.

Er ontstaan door dit onderzoek naar al mijn voorouders zoveel raadsels en onbeantwoorde vragen. Maar zolang ik niet precies weet wat juist hèm is overkomen, zal deze kwestie mij nooit meer helemaal loslaten.

Dit is het verhaal van Johannes Poptie.

Vijf en een half jaar na het huwelijk van zijn ouders Johannes Poptie en Susanna Geestman wordt de kleine Johannes ten doop gehouden in de Hooglandse kerk te Leiden op 29 oktober 1797. Hij is hun enige kind. Wat zeer ongebruikelijk is aangezien echtparen, zolang beide partners in leven blijven, meestal binnen een jaar het eerste kind in een reeks krijgen. Vaak volgt de één de ander binnen anderhalf à twee jaar op wanneer de moeder borstvoeding geeft. Doet zij dit niet of sterft een baby, dan dient het volgende kind zich vaak nog sneller aan. In Johannes' geval is het de

vraag wat er speelde en hoe goed het huwelijk van zijn ouders tijdens zijn jeugd eigenlijk was. Daarover volgt later meer. De jongen groeit op aan de Klei- of Galgstraat (letterlijk zo genoemd als de weg naar het vroegere galgenveld even buiten de singels) ofwel de huidige Morsstraat. In 1816 wordt hij ingeschreven in het Register voor de Nationale Militie.

Militieregisters 1816. Johannes Poptie, vachtenblotersknecht, geboren 24-10-1797 te Leiden, man, woonplaats Leiden. Diversen. Lengte: 1.724 mtr. 5 voet, 6 duim, 0 streep. Registratienummer 2255, akte 67, jaar 1816, Leiden. Advies mc + vrijgesteld: Vrijstelling; enige zoon. Kantonnummer 22.

Net als zijn vader wordt Johannes vervolgens (laken-)verver van beroep (1818). Het jaar daarna verdient hij de kost als greinwever en later als dekenstrijker, vellenploter of vachtenbloter. Lakense stof was eeuwenlang een heel belangrijk product voor de stad Leiden, dat via allerlei arbeidsintensieve handelingen werd vervaardigd. Een zeer heldere uiteenzetting van het hele proces is als citaat opgenomen in mijn onderzoeksverslag over de families Boekooy/Stouten en aanverwanten. Verder verwijs ik naar het hoofdstuk Literatuur voor meer achtergrondinformatie. Maar een specifieke toelichting op de genoemde beroepen is hier wel op zijn plaats.⁶⁾ Een wever vervaardigt stof door het door elkaar werken van twee groepen elkaar kruisende draden. In de lengte loopt de kettingdraad, terwijl de inslagdraden er in de breedte met een smietspoel doorheen worden geweven. Dit gebeurt op een weefgetouw dat bij de wever in huis staat en vanaf de negentiende eeuw op een weefmachine in een fabriek. Het weven bestaat uit een vaste reeks handelingen die eindeloos worden herhaald. Johannes is onder andere wever van grein, een bepaald soort sterke stof van geite- of kameelhaar of ook wel van wol en zijde. Een vellenploter c.q. vachtenbloter schraapt met stompe messen de wol van strak gespannen huiden nadat deze bewerkt zijn met zuur of kalk waardoor de haren makkelijker los laten. Het is één van de vele vuile klussen die in de lakenindustrie voorkwamen, want veel gehanteerde middelen waren tamelijk schadelijk voor mensen.

Een week voor zijn 22ste verjaardag trouwt Johannes op 21 oktober 1819 met Jansje van Wijk die 21 jaar oud is. Aan haar familie heb ik reeds een apart verslag gewijd. Haar ondernemende neven Willem Frederik en Thomas van Wijk hebben de dekenfabriek Gebroeders Van Wijk en Co. groot gemaakt. Jansje's ouders Dirk van Wijk en Margaretha Dee zijn van 1827 tot en met 1840/41 binnenvader en -moeder van het Minnenhuis in de Kaarsemakerstraat en haar vader, die van oorsprong ook uit de textielindustrie komt, handelt op bescheiden schaal in onroerende goed.

Pagina 172. (Dit is de volledige tekst.)

In het jaar achttienhonderd negentien, den Een en twintigsten oktober zijn voor ons Mr Gisbertus Prins, Burgemeester der Stad Leijden, als gecommiteerd tot het werk van den Burgerlijken Stand, gecompareerd Johannes Poptie, oud omtrent 22 jaren, zijnde geboren of gedoopt te Leijden den negen en twintigsten oktober zeventien honderd zeven en negentig, grijnwever, wonende in de Galgstraat, wijk 5 nr. 142, meerderjarige zoon van Johannes Poptie, lakenverwersknecht en van Suzanna Geesman, zonder beroep, wonende in de Galgstraat, beiden alhier tegenwoordig en toestemmende. Hebbende geëxhibeerd deszelfs paspoort van den dienst der nationale militie, en Jannetje van Wijk oud 21 jaren, zijnde geboren of gedoopt te Leijden den veertienden Junij zeventien honderd acht en negentig, zonder beroep, wonende in de Langestraat, meerderjarige dochter van Dirk van Wijk, dekenstrijker, alhier tegenwoordig en toestemmende en van Grietje Dé, zonder beroep, beide wonende in de Langestraat, welke ons verzocht hebben, het door hun voorgenomen Huwelijk, te voltrekken, waarvan de afkondigingen voor de hoofd deur van ons Raadhuis zijn gefchied, namelijk de eefte den tienden oktober en de tweede den zeventienden oktober beiden des jaar achttienhonderd negentien, 's middags ten twaalf uren.

Geende verhandering tegen het gemelde Huwelijk ter onzer kennis zijnde gebragt, hebben wij aan hun verzoek voldoende, na voorlezing der gemelde ftukken, als mede van het Hoofdftuk der titel van het Burgerlijk Wetboek, tot opfchrift hebbende van het Huwelijk, ieder der aanftaande Echtgenooten afgevraagd, of zij elkander wederkeerig tot Man en Vrouw wilden nemen; waarop door elk derzelven afzonderlijk een toeftemmend antwoord zijnde gegeven: verklaren wij in naam der Wet, dat Johannes Poptie en Jannetje van Wijk, door het huwelijk verbonden zijn van het welk

wij acte hebben opgemaakt in tegenwoordigheid van Hendrik van Dam, oud 42 jaren, deken-wever wonende aan den Nieuwen Rhijn, Jan van der Mark, oud 57 jaren, wolscheider, wonende op de Binnenvestgracht omtrent de Geeregracht, Gerrit de Ridder, oud 51 jaren, lakenwever, wonende op de Nieuwe Voldersgracht, oom des bruidegoms en Pieter Wallaart, oud 26 jaren, wolkammer, wonende op het Klein Beestenmarktje, welke nagedane voorlezing deze acte met ons en de contracterende partijen hebben ondertekend, uitgezonderd de moeder des bruidegom en den derden getuigen: verklarende niet te kunnen fchrijven.

(Huwelijksbijlagen 1819 nagekeken: niets.)

Jansje van Wijk is eveneens als bruid hoogzwanger en een maand na het trouwfeest keert Johannes terug naar het stadhuis om zijn zoon Johannes aan te melden. Ongeveer om de twee jaar krijgen zij gezinsuitbreiding tot hun laatste dochter in 1834 wordt geboren. Zij heeft de naam gekregen van haar twee en een half jaar eerder geboren en inmiddels alweer overleden zusje Margaretha Catharina Wilhelmina.

De gezinskaart in het GAL van dit gezin geeft als afwijkende informatie:
Jansje van Wijk, doop 14-06-1798 (geboortedag?)

Akte 1003 Johannes.

Op 20-11-1819 verklaart Johannes Poptie, 21 jaar, grijnwever, dat in het huis in de Galgstraat wijk 5 nr 249 Jannetje van Wijk, deszelfs huisvrouw, op 20-11-1819 is bevallen van zoon Johannes. Getuigen zijn Pieter van Leeuwen, wonende in de Rhijnstraat en Izaak Collet, wonende in de Galgstraat nr 251.

Akte 1049 Dirk.

Op 24-11-1821 verklaart Johannes Poptie, 24 jaar, dekenstrijker, dat in het huis in de Galgstraat wijk 5 nr 249, Jansje van Wijk, huisvrouw op 24-11-1821 is bevallen van Dirk. Getuigen zijn Willem de Haan, wonende in de Galgstraat nr 300 en Pieter Laren, wonende op de Langegracht. Johannes Poptie kan goed schrijven.

Akte 903 Frans Gerrit.

Op 03-10-1823 verklaart Johannes Poptie, dekenstrijker, wonende in de Galgstraat wijk 5 nr 242, dat Jansje van Wijk, huisvrouw, op 03-10-1823 is bevallen van Frans Gerrit. Getuigen zijn Thomas van Wijk, Middelstegracht wijk 7 nr 381, 39 jaar, dekenstrijker en David Siljee, Galgstraat 245, tapper.

Akte 248 Willem Frederik.

Op 03-03-1826 verklaart vader Johannes Poptie, 28 jaar oud, van beroep dekenstrijker, wonende in de Galgstraat, wijk 5, nr 242, dat Jansje van Wijk, zijn huisvrouw op den 2de maart 1826 des avonds ten elf ure, bevallen is van een zoon: Willem Fredrik. Aangifte in tegenwoordigheid van Hendrik Nieuwenhuizen, Janvossensteeg, wijk 6 nr 972, 48 jaar oud, kuiper en van Willem de Haen wonende in de Vestestraat wijk 7, nr 277, 30 jaar, dekenstrijker. De twee getuigen kunnen niet schrijven.

Akte 834 Margaretha Susanna.

Op 11-08-1828 verklaart Johannes Poptie, 31 jaar, vachtenbloter, wonende in de Kleijstraat nr 242 dat zijn vrouw Jansje van Wijk is bevallen van Margaretha Susanna op 09-08-1828. Verklaring in tegenwoordigheid van Lodewijk van Dijk en Hendrik Nieuwenhuijsen.

Akte 518 Margaretha Johanna (Susanna).

Overleden op 22-04-1829: Margaretha Johanna (Susanna) Poptie, geboren te Leijden, 9 maanden oud, kind van Johannes Poptie en van Jansje van Wijk. Johannes Poptie is vellenbloter en woont in de Kleijstraat.

Akte 133 Pieter Gerrit.

Op 06-02-1830 verklaart Johannes Poptie, vellenbloter, wonende in de Kleijstraat wijk 5 nr 242, dat Jansje van Wijk, zijne huisvrouw op 05-02-1830 is bevallen van Pieter Gerrit. Getuigen zijn

Hendrik Nieuwenhuizen, JanVossensteeg, 52 jaar, kuiper en Leendert Marcus Schipper, Scheistraat, 22 jaar, schoenmaker.

Akte 76 Margaretha Catharina Wilhelmina.

Op 24-01-1832 verklaart Johannes Poptie, 34 jaar, vellenbloter, wonende in de Kleijstraat wijk 5 nr 242, dat Jansje van Wijk, zijne huisvrouw op 23-01-1832 is bevallen van Margaretha Catharina Wilhelmina. Getuigen zijn Antonie Horree, Kleijstraat 246 en Kornelis van Heiningen, Kleistraat 242.

Akte 99 Margaretha Catharina Wilhelmina.

Op 09-02-1833 verschijnen Johannes Poptie, 35 jaar oud, vachtbloter, wonende in de Klei of Galgstraat wijk 5 nr 249 en Johannes Wassenaar, 54 jaar, grijnwever van beroep, wonende in de Klei of Galgstraat, wijk 5 nr 25. Zij verklaren dat op 08-02-1833 is overleden Margaretha Catharina Wilhelmina (één jaar oud). Zij was dochter van genoemde Johannes Poptie en van Jannetje van Wijk, beide wonende binnen deze stad.

Akte 133 Pieter Gerrit (met stempel: Zuid Holland 38/opc).

Op 17-02-1834 verschijnen Dirk van Wijk, 24 jaar oud, Fabrikeur op de Heeregracht, wijk 7 nr 146 en Nicolaas de Haas, oud 83 jaar, zonder beroep, wonende in het minnenhuis, wijk 8. Zij verklaren dat op 15-02-1834 in de Kleistraat wijk 5 nr 256 is overleden Pieter Gerrit Poptie, geboren te Leiden, oud vier jaar, gewoond hebbende in voornoemd huis, zoon van Johannes Poptie en Jansje van Wijk, wonende alhier.

Akte 794 Margaretha Catharina Wilhelmina.

Op 04-08-1834 is verschenen Sara Wolters, 41 jaar, vroedvrouw, wonende in de St. Jorisseeg, welke ons heeft verklaard dat Jansje van Wijk, huisvrouw van Johannes Poppetie, in schutterlijke dienst, wonende in de Galgstraat nr 242, op 04-08-1834 is bevallen van Margaretha Catharina Wilhelmina. Getuigen zijn Dirk van Wijk, op de Haarlemstraat wijk 6, stadsbode, 24 jaar en Antony Nicolaas Visfer, Vrouwesteeg, 31 jaar, stadsbode.

Van de acht kinderen groeien de vier oudste jongens en het laatstgenoemde meisje op. Hoe droevig ook, kindersterfte hoorde eeuwenlang bij het dagelijks leven en is pas in de tweede helft van de negentiende eeuw door verbeterde medische kennis en hygiëne verminderd. Alleen al de gewoonten van mensen om zichzelf en (uiteraard niet zindelijke) babytjes niet vaak te wassen en kleding en beddegoed hooguit viermaal per jaar te reinigen zorgden voor situaties waar de meesten van ons nu van zouden walgen.

Tussendoor is Johannes in 1830 en 1834 in schutterlijke dienst. Aangezien hij toen zoals alle werklieden ongetwijfeld wel eens zonder werk zat in tijden van slapte of wegens seizoensgebonden werk, grijpt hij in 1830 de mogelijkheid aan om als betaalde plaatsvervanger in dienst van de stadsschutterij te gaan. Hij wordt ingehuurd door een koopman. Deze wilde waarschijnlijk liever zijn tijd besteden aan winstgevende zaken en vaak kon dergelijk werk ook niet eenvoudig overgedragen worden. Dus huurde de beste man op eigen kosten een vervanger die in oktober 1830 afgewisseld wordt door Johannes Poptie. De koopman is een telg van de familie Reinke uit Bevergern in Duitsland. Frappant is dat een achterkleinkind van Johannes (mijn oma Maria Catharina Bredewold-van der Steen) later als schoonmoeder Theresia Wilhelmina Reinke krijgt. Ook haar familie van handelslieden komt uit Bevergern, maar een verband met de koopman is nog niet bewezen.

Schutterlijke dienst is iets anders dan de dienstplicht waar hij, voordat hij in het huwelijk treedt, al aan heeft voldaan. De schutterij werd gerecruiteerd uit de plaatselijke mannelijke bevolking, had tot 1901 de verdediging van de eigen woonplaats als belangrijkste taak en kon ingezet worden voor handhaving van orde en rust. Mannen die op basis van een lotingssysteem voor de nationale krijgsmacht moesten opkomen, meldden zich in het jaar waarin ze negentien werden aan en hadden vijf jaar dienstplicht. In praktijk hoefden ze daar ongeveer twee jaar van vol te maken, inclusief enkele periodes waarin ze op herhaling gingen.

(534) De Leidse Schutterij, stamboek van de onder-officieren, korporaals en schutters.
Nummer 938 Clemens Hermanus Conradus Reinke, geboren provincie Pruisschen, gemeente Bevergoude 13 november 1804, koopman, lengte 1 Nederlandse el, 690 strepen, ingelijfd 19 september 1829, jaartal van het contingent 1829, in de graad van schutter, voor zich zelven. Tot de 2^e klasse bij art. 14 der wet bij gelegenheid der inlijving behoord hebbende. Aanmerkingen: ontslagen mej 1830. Heeft voor zich zelven een plaatsvervanger gesteld. Zie nr 1100 en in de plaats van [plaatsvervanger] Coenraad Pillekers den 14 oktober 1830 Johs. Poppetiet. (Coenraad Pillekens is in 1842 een koopman op het Levendaal, geen notariële akte hierover gezien in de index op beide namen.)

Al deze tijd heeft het echtpaar in de Morsstraat gewoond, waar ook Johannes' ouders wonen; zij het in 1829 gescheiden en op verschillende huisnummers. Johannes Poptie senior woont in dat jaar bij het gezin van junior in, samen met een inwonende jonge schoenmaker. In 1839 verhuizen zij met z'n allen exclusief de schoenmaker naar de Middelstegracht. Jan heeft daar net een huis vlakbij de Groenesteeg op nummer 608 gekocht voor f 1.000,00. Het huis fungeert in 1842 als onderpand voor een lening van f 630,00 die een Amsterdamse koopman tegen 5% rente verstrekt.

Bevolking Wijk V nr 249 Galgstraat (1829).

- Johannes Poptie, 32 jaar, geboren te Leiden, vagtenbloter, gereformeerd.
  - Jansje van Wijk, 31 jaar, geboren te Leiden, -, gereformeerd.
  - Johannes Poptie, 10 jaar, geboren te Leiden, -, gereformeerd.
  - Dirk Poptie, 8 jaar, geboren te Leiden, -, gereformeerd.
  - Frans Gerrit, 6 jaar, geboren te Leiden, -, gereformeerd.
  - Willem Fredrik, 4 jaar, geboren te Leiden, -, gereformeerd.
- (Plus Johannes Poptie, generatie 06, en een inwonende jongen, zie aldaar.)

In 1839 woont dit gezin op de Middelstegracht in wijk VII 608 en zoon Willem Frederik heeft dus al een baan.

Bevolkingsregister Middelstegracht 608, 2 huisgezinnen, 10 personen per huis.

- Poppetie, Johannes, 42 jaar, geboren te Leijden, velleploter, ger.
- Wijk, Johanna van, 42 jaar, geboren te Leijden, zonder beroep, ger.
- Poppetie, Dirk, 18 jaar, geboren te Leijden, schoenmaker, ger.
- Poppetie, Frans Gerrit, 16 jaar, geboren te Leijden, wever, gef.
- Poppetie, Willem Frederik, 14 jaar, geboren te Leijden, wever, ger.
- Poppetie, Margaretha, 6 jaar, geboren te Leijden, zonder beroep, ger.

Notaris A. Zuurdeeg, akte 139, 05-10-1839.

Voor Abraham Zuurdeeg openbaar notaris residerende te Leijden, Arrondisfement Leijden in Zuid Holland, Provincie Holland en in tegenwoordigheid van de nagenoemde getuigen zijn gecompareerd Nicolas Louis Joseph Genin, smit wonende te Leijden op de Middelstegracht wijk 7 numero 608 als verkooper ter eenre en Johannes Poptie vachtenbloter mede wonende te Leijden in de Galgstraat wijk 5 numero 242, als kooper ter andere zijde.

En verklaarde de comparant ter eenre bij deze te verkoopen en in vollen vrijen eigendom over te dragen onder garantie voor alle evictien en hypotheken aan en ten behoeve van den comparant ter andere zijde welke verklaarde dezelve verkoop aan te nemen.

Een huis en erve staande en gelegen binnen de stad Leijden, aan de oostzijde van de Middelstegracht omtrent de Groenesteeg wijk 7 numero 608, belend aan de eene zijde Philippus Jacobus Greeven en aan de andere zijde Jacoba van Leeuwen, onder het Bon Nicolaasgracht numero 95 bij het kadaster der Gemeente Leijden bekend op sectie J, numero 729, ter grootte van drie roeden en vijftig ellen. ...

[Bepalingen over acceptatie van het pand in de huidige staat, overdracht per heden, kosten koper.] En eindelijk ten vijfden dat het gemelde huis en erve in voege als voren, is verkocht en gekocht om en voor de somma van een duizend gulden, welke gelden de comparant ter eenre verklaarde ontvangen te hebben.

Waarvan acte die van de comparanten is voorgelezen. Gedaan en gepasfeerd binnen de stad Leijden voorschreve ten kantore van mij notaris op den vijfden october achttien honderd negen en dertig, in tegenwoordigheid van Hendrik Gubbes particulier en Hendrik Bernardus Paats kleedermaker beide wonende te Leijden als getuigen ten dezen verzocht, welken met en benevens de comparanten en mij notaris deze minute hebben onderteekend.

[Handtekeningen]

Geregistreerd te Leiden, den negenden october 1800 negen en dertig De 52 fo 199V vak 2 en 3.

Ontvangen aan regt en verhoogingen negenen veertig gulden twintig cents als:

4% van f 1000,- is f 40,--

23 opc

f 9,20

f 49,20

Notaris Pieter Muller, akte 83, folio 163, 02-04-1842.

Voor Pieter Muller openbaar notaris residerende te Leiden ... is gecompareerd Johannes Poptie vachtenblooter, wonende te Leiden op de Middelste gracht.

Dewelke verklaarde deugdelijk schuldig te zijn aan den Heer Andreas Hendricus Deekens, Bernarduszoon, koopman wonende te Amsterdam op de Lijnbaansgracht bij de Vijzelgracht, die mede comparerende dezelve erkentenis accepteerde eene som van zeshonderd dertig guldens, spruitende uit hoofde van zoo veele geleende gelden tot zijn volkomen genoeg in contanten ontvangen.

De voornoemde Johannes Poptie belooft en verbindt zich de zelve som van zes honderd dertig guldens, te zullen teruggeven en betalen met termijnen van een honderd guldens wel meerder maar niet minder jaarlijks, op den eerften february achttienhonderd drie en veertig de eerste termijn en zoover volgens telken jare op den eerften february een termijn tot de gehele voldoening der gemelde zes honderd dertig guldens toe. En inmiddels van dezelve hoofdsom ofwel van al het onafgeloste van dien intresfen te zullen betalen tegen vijf ten honderd in het jaar, welke aanvang hebben genomen met den eerften february achttien honderd twee en veertig en jaarlijks bij het doen der aflosfingen zullen moeten worden aangezuiverd. Alle welke betalingen zoo van kapitaal als renten de schuldenaar aanneemt en zich verbindt te zullen doen aan den heer geldschietter ten zijnen woonhuize, of aan dat en in handen van den wettigen houder van de grosfe dezer acte die zijn regt van dezelve ontleent, in goede gangbare gouden of zilveren muntpecien naar den koers van heden zonder eenige korting.

Tot zekerheid en waarborg voor de prompte voldoening der meergemelde som van zes honderd dertig guldens en de intresfen daarvan afkomende, op de wijze zoo als hierboven is vastgesteld, heeft de comparant debiteur bij deze ten behoeve van den schuldeischer, speciaal verbonden en gehypothekeerd, een huis en erf staande en gelegen binnen de stad Leiden aan de oostzijde van de Middelfte gracht omtrent de Groenesteeg belend aan de eene zijde Philippus Jacobus Greeven en aan de andere zijde Jacoba van Leeuwen onder het Bon Nicolaasgracht numero 95 wijk 7 numero 608 en bekend op den kadastralen legger onder sectie J numero 729, ter grootte van drie roeden en vijftig ellen.

[Verwijzing naar aankoopakte in 1839 voor notaris Zuurdeeg, bepaling dat het huis goed tegen brand moet worden verzekerd, dat het huis goed moet worden onderhouden, dat de hypotheek er bij verkoop op blijft rusten en dat bij in gebreke blijven van betalingen het huis wordt verkocht. Johannes zal de kosten van de akte betalen.]

Dit geeft aan dat zij misschien sober moeten leven, maar niet echt arm zijn. Kennelijk hoeft Johannes in 1839 geen lening af te sluiten om de aankoopsom contant te voldoen. Het is natuurlijk wel mogelijk dat hij onderhands iets met zijn familie of een goede vriend regelde. Daarbij komt nog een saillant detail: de moeder van Jansje (Grietje Dee) stopt op kosten van het Minnehuis haar dochter enkele jaren lang extra levensmiddelen, zoals karnemelk, zoetemelk, boontjes, rijst, grutten, vlees, soep, brood en brandstof in de vorm van kolen toe. Ook een schoonzoon en haar kleinkind Johannes Poptie (geboren 1819) die later op de Herengracht woont, krijgen levensmiddelen. (Zie meer hierover in het boek over de familie Van Wijk bij generatie 06 Van Wijk.) Uiteraard mag dit niet, maar Dirk van Wijk weet het personeel, dat best in de gaten heeft wat er gebeurt, de mond kennelijk te snoeren. Na het overlijden van Grietje Dee helpt Jansje van Wijk haar vader door de "vrouwelijke" taken van haar moeder, zoals het toezicht in de keuken, over te nemen en zet zij deze milde vorm van nepotisme voort. In 1841 komt het bestuur van het

Minnehuis er eindelijk toch achter en dan zijn de rapen gaar. Jansje zelf, haar man en kinderen worden de toegang tot het Minnehuis onmiddellijk ontzegt en haar vader Dirk van Wijk weet zijn gezicht (doch niet zijn baan) ter nauwer nood te redden door bij hoog en bij laag te blijven beweren dat hij van niets heeft geweten.

Ter toelichting op de volgende gebeurtenissen in 1841: het echtpaar Jansje van Wijk en Johannes Poptie woont op de Middelstegracht en hun oudste zoon Johannes (geboren in 1819) woont op de Herengracht. Broer/zwager Dirk van Wijk was stadsbode en de genoemde Verbrugge is Jansje's zwager Johannes Verbrugge.

GAL inventaris 520 NH-Diaconie. E38 en E39 (e.v.) Notulen van het bestuur NH-Diaconie, waaronder in elk geval het Minnehuis, het Huis Zitten Huis, de Minnekinderen en het Caecilia gasthuis vallen. De regenten komen elke veertien dagen bijeen om de algemene gang van zaken te bespreken, soms wordt een buitengewone vergadering belegd.

1841

08-01-1841. Er zijn verschillende klachten over ontvreemding en wegbrenging van levensmiddelen uit het gesticht binnen gekomen "als ook, dat er nog heden morgen op een publieke plaats binnen deze stad, beschuldigingen des wegens waren geuit, van welk een en ander de vader wierdt betigt of dat hij daarvan geweten heeft. "De leden Booy, Jesfe en Suringar moeten dit onderzoeken.

11-01-1841. Buitengewone vergadering in verband met bovenstaande klacht. "De commissie vervolgens zich in de vergaderingkamer in het Minnehuis gesisteerd hebbende, is de vader voor hun verschenen, en wierdt aan denzelve geïnformeerd waar mede hij beschuldigd wierdt, met ernstige vermaning om naar waarheid te zeggen wat hij van deze zaak wist, en of de ingebragte beschuldigingen overeenkomstig de waarheid waren."

Dirk van Wijk ontkent ten stelligste iets te weten, maar antwoordt ook dat zijn dochter [Jansje van Wijk] de taak van de binnenmoeder (zijn overleden vrouw) heeft overgenomen, met goedkeuring van de regenten, en dat zij toezicht hield op de levensmiddelen en andere goederen. Om de beurt worden Dirk en Jansje verhoord, waarbij steeds slechts één van hen tegelijk in de kamer is. Wanneer de regenten komen met het dreigement ook andere getuigen te zullen horen, geeft Jansje een verklaring.

"... want dat zij [Jansje] begrijpen moest dat de Regenten het daarbij niet zouden laten berusten, maar verplicht waren het onderzoek voortzetten tot dat zij de daders ontdekt hadden en de gevolgen dan voor haar zeer nadeelig konden worden, was haar antwoord, dat zij wel nu en dan een kannetje gekookte kaarnmelk en soep had gezonden naar Bode van Wijk, Verbrugge en anderen, maar verder niet en dat zij zulks had gedaan in navolging zoo als wijle de moeder gewoon was te doen. Dat haar toen bepaaldelijk is opgenoemd welke levensmiddelen al zouden zijn weggebracht, als: kaarn- en zoetemelk, boontjes, rijst, grutten, vleesch, gekookt en ongekookt, soep, brood en wat dies meer, als mede dove- en steenkolen. Dat tot wegbrenging van die goederen gebruikt wierden Naatje Hoftuin en Bosman, beide minnekinderen dit gesticht. Dat zulks van de meesten hier opgenoemde goederen schier dagelijks wierdt weggebracht. Dat derzelve dan verzonden wierden bij opgenoemde Bode van Wijk en Verbrugge, bij de oude Poppetie op de Middelste Gracht en de jonge Poppetie op de Heerengracht. Dat die beide wegbrengers altijd in last hadden zich nergens onderweg op te houden, en telkens verschillende wegen te moeten gaan, met bijvoeging dat dit alles door getuigen konde gestaafd worden, haar nogmaals ernstig vermanende voor de waarheid uittekomen, daar men anders dadelijk moest overgaan om Naatje Hofman en Bosman over dit alles te ondervragen, ten gevolge waarvan zij eindelijk heeft erkend aan al het bovengemelde zich schuldig te hebben gemaakt, echter betuigende niet geweten te hebben zij zoo grovelijk daar mede misdaan had, en dat zij dit alles in navolging van de overledene moeder had behandeld."

De vader wordt de kamer binnen geroepen, maar die blijft beweren dat hij er niets van afwist. "De Commissie heeft toen begrepen onverwijld te moeten overgaan om de beide zoons van vader, Bode van Wijk en Verbrugge te ondervragen, ten einde zich te verwezentlijken of dezelve deze goederen ook zoo gekregen en aangenomen hadden, de vader last gevende dadelijk om hun te zenden. Na verloop van een half uur zijn dezelve dan ook voor onze Commissie verschenen, en hebben beide erkend dat ja, zij nu en dan eenige levensmiddelen hadden gekregen, echter in

het denkbeeld hadden verkeerd, vermits zij bij het leven van hunnen moeder zulks gewoon waren te krijgen, dat hun zuster Poppetie de vrijheid had zulks te mogen opvolgen. En op de vraag of zij hun vader daarover nimmer gesproken hadden of hem gevraagd of zulks met zijn toestemming was, of ook niet of zij nimmer gelegenheid hebben gezocht hem voor aldat gezondene te bedanken, antwoorden zij nimmer zoo ver te hebben gedacht, en altijd maar zoo wat hadden geloofd, in de veronderstelling het gepermiteerd was, en er dat kwaad zoo niet van hadden ingezien. Dat zij nu tot beter inzage gekomen waren en grootelijks berouw betoonden dat zij zoo achteloos en zo zonder eenig nadenken hadden gehandeld.”

De raad besluit onder andere “1. de voorgemelde vrouw Poppetie dit gesticht te doen verlaten, en wel uiterlijk voor morgen namiddag ten vier ure, met verbod van nimmer, of haar man of haar kinderen in het huis of bij de vader te mogen weder komen. ...”

15-01-1841. “Ook veele ongunstige getuigen had in het midden gebracht, onder anderen dat tijdens over eenige jaren de zoon van vader van Wijk pas gehuwd zijnde, bij hem inwoonde, omtrent dagelijks ooggetuige was geweest, bij hem levensmiddelen uit het Minnehuis wierden te huis gebracht ...” Van Wijk blijft ontkennen hier iets van te hebben geweten.

De hele kwestie wordt zeer hoog opgenomen en er wordt een uitgebreid onderzoek ingesteld, waarbij na aanscherping van controle naar voren komt dat meer mensen goederen uit het minnehuis wegnamen. Uiteindelijk wordt bepaald dat vader Van Wijk zelf ontslag moet nemen om zijn kinderen te sparen. Hij dient op 1 mei 1841 te vertrekken, evenals zijn twee dienstboden. Pas half maart 1841 keert de rust weer terug onder de bestuursleden.

23-04-1841. “Unaniem is besloten een honorabel getuigschrift aan vader van Wijk ter hand te stellen. ...”

Voordat zoon Johannes Poptie junior trouwt, neemt deze voor f 1.000,00 het huis en erf aan de Herengracht tussen de Slopsteeg en de Oude Rijn over uit de boedel van de familie Van Wijk. Zijn opa Dirk van Wijk, moeder Jansje, tante Catharina Margaretha en oom Dirk van Wijk zijn de verkopers.

Notaris Pieter Muller, akte 305, contract van verkoop, 02-12-1841 (fiche nr 243).

Voor Pieter Muller Openbaar Notaris, residerende te Leiden zijn gecompareerd: de heer Dirk van Wijk, particulier, wonende te Leiden op de Heerengracht, mejuffrouw Jansje van Wijk, huisvrouw van, ten deze geassisteerd met, alsmede geautoriseerd door Johannes Poptie, dekenwerker, wonende te Leiden op de Middelstegracht, Dirk van Wijk, bode van Heeren Burgemeester en Wethouders der Stad Leijden, wonende aldaar op de Haarlemstraat en mejuffrouw Catharina Margaretha van Wijk, huisvrouw van, ten deze geassisteerd met, en geautoriseerd door Johannes Verbrugge, Heerengracht.

De welke verklaarden te hebben verkocht en mitsdien onder vrijwaring volgens de wet in vollen en vrijen eigendom over te dragen aan Johannes Poptie voornoemd, als vader en in die relatie de regten en belangen waarnemende en besturende van zijnen nog minderjarigen zoon Johannes Poptie Junior, kleedermaker, wonende te Leiden op de Heerengracht bij voornoemde zijner huisvrouw verwekt, welken Johannes Poptie, ten deze mede comparerende, verklaarde voor en ten behoeve van dezelve zijnen zoon in koop aan te nemen.

Een huis en erf staanden en gelegen binnen de Stad Leijden aan de Westzijde van de Herengracht tussen de Slopsteeg en den Ouden Rijn, bekend aan de eene zijde Jan van Leeuwen en aan de andere zijde Abram Ballego W 7 nr 146. Op den kadastralen legger bekend onder sectie J nr 1200 ter grootte van een roede en twee ellen.

[Vrij van hypotheek. Stukje over eigendomsgeschiedenis van het pand binnen de familie van Wijk. Verkoop voor f 1.000,--.]

Wanneer de kinderen trouwen, komt nog iets frappants te voorschijn. Hoewel het geenszins wenselijk werd geacht in bepaalde kringen, zijn er medio de negentiende eeuw namelijk relatief veel voorechtelijke kinderen geboren. Althans, dat is de conclusie die ik trek als ik naar mijn Leidse voorouders kijk.

Dankzij de papieren van zoon Johannes betreffende de Nationale Militie weten wij nu hoe hij er als volwassen man uitzag. Hij diende als kanonnier in een regiment dat gelegerd was in Vlissingen.

Johannes Poptie met Susanna van der Lelie	28-07-1842	
Frans Gerrit Poptie met Maïke Anes	10-07-1845	1 ^e
Frans Gerrit Poptie met Jannetje Slegtenhorst	15-11-1854	2 ^e
Willem Frederik Poptie en Jannetje Boekooy	05-09-1849	
Margaretha Catharina Wilhelmina Poptie met Joseph Hanno	13-09-1854	
Dirk Poptie met Pieterrella Boukooy	25-08-1858	1 ^e
Dirk Poptie met Maria Margaretha Mulder	09-02-1870	2 ^e

Akte 152, 28-07-1842.

In de marge staat dat hun kind Johannes Cornelis reeds voor het huwelijk (op 21-04-1842) geboren is. Johannes Poptie, 22 jaar, kledermaker, geboren te Leijden op 20-11-1819, wonende op de Heeregracht, zoon van Johannes Poptie, vellenbloter en van Jannetje van Wijk, echtelieden, wonende op de Middelstegracht, aanwezig en toestemmende, trouwt met Susanna van der Lelie, 23 jaar, dochter van Cornelis van der Lelie en Martijntje van der Erf. Akte Nationale Militie ZH 12-07-1842, hebbende mede overlegd een huwelijksconcent van de Luitenant Kalonel Kommanderende het derde regiment Artillerie. Getuige is Dirk van Wijk, 32 jaar, bode der stad, wonende op het Kort Rapenburg, neef van de comparant. (Tweemaal een handtekening van een J. Poptie; Jansje van Wijk en D. van Wijk.)

Akte 152, de huwelijksbijlagen bestaan uit onder andere een geboorteregister-extract en een certificaat van de nationale militie:

Nationale Militie, ligting van den jare 1838, den 28 juli 1842.

Nationale Militie provincie Zuidholland / Certificaat.

De staatsraad, gouverneur van de provincie Zuidholland, verklaart, dat Johannes Poptie geboren te Leijden den 20 nov. 1819 van beroep kleedermaker, zoon van Johannes en van Jannetje van Wijk binnen de gemeente van Leijden 15^e kanton voor de Nationale Militie is ingeschreven; dat aan hem vervolgens, bij de loting, is ten deel gevallen het nummer 731, hetwelk hem tot de dienst verplichtende, hij daaraan heeft voldaan door personele optreding bij het Battaillon Artillerie Schutterij (thans 3 regt. artillerie). Gegeven te 's Gravenhage, den 12 julij 1842. De staatsraad, gouverneur voornoemd, van der Duijn.

Signalement

Lengte 1 el, 7 palm, 4 duim - streep.

Aangezicht: ovaal

Voorhoofd: rond

Oogen: grijs

Neus: *ond*

Mond: id.

Kin: lang

Haar & wenkbrauwen: blond

Merkbare teekenen: pokdalig

Handtekening: J. Poptie.

Geregistreerd no. 2731.

N. 152 den 28 juli 1842 3^e regiment Artillerie.

De luitenant kolonel kommandant van het 3 regiment artillerie ten gevolge eenen bij hem ontvangen aanschrijving van Zijne Excellentie den Directeur Generaal van Oorlog van den 5 april j.l. n. 77 B, afdeling Personeel, verleent bij deze permissie om te trouwen, aan den kanonnier Johannes Poptie van genoemd regiment, als zijnde loteling van de ligting van 1838, thans met onbepaald verlof te Leijden. Vlissingen den 19 junij 1842.

Akte 154, 10-07-1845.

Frans Gerrit Poptie, 21 jaar, koopman, geboren te Leijden op 3 oktober 1823, zoon van Johannes Poptie, vellenbloter en van Jansje van Wijk, echtelieden, alhier, toestemmende en wonende alle op de Middelstegracht, trouwt met Maïke Anes, 21 jaar, dochter van Pier Anes en Johanna Montfoort. Voldaan aan de wet op de Nationale Militie, verklaring 17-06-1845 ZH, (10-07-1845). De getuigen zijn onder andere: Johannes Poptie, 25 jaar, kledermaker, Heeregracht, broeder van de comparant en, Dirk van Wijk, 35 jaar, bode dezer stad, wonende op het Rapenburg, oom van de comparant. (Ook getekend door: Jansje van Wijk)

Militieregister 1842, zoon Frans Gerrit.

Frans Gerrit Poptie, dekenwerker, geboren 03-10-1823 te Leiden, man, woonplaats Leiden. Gezicht: ovaal, voorhoofd: rond, ogen: blauw, neus: spits, mond: klein, kin: spits, wenkbrauwen: bruin, haar: bruin, lengte 1.710 mtr. 1 el, 7 palm, 1 duim, 0 streep. Registratienummer 2378, akte 250, jaar 1842, Leiden. Inschrijvingsregister Nationale Militie 1840. Opmerking. Zie ook invnr. 2280 nr. 273. Advies mc + vrijgesteld: vrijgesteld; spraakgebrek.

Akte 210, ingekort.

Willem Frederik Poptie, 23 jaar oud, wever, geboren te Leiden op 02-03-1826, zoon van Johannes Poptie, wever en van Jansje van Wijk, wonende alle op de Middelstegracht, voldaan hebbende aan de Wet op de Nationale Militie, blijktens certificaat 18-08-1849, en Jannetje Boekooy, 23 jaar oud, mutsenwaster, geboren te Leiden op 30 maart 1826, dochter van Anthony Boekooy, lantaarnwerker en Petronella Stouten, Middelstegracht. Afkondiging op 26-08-1849 en op 02-09-1849 te Leiden. Getuigen: Johannes Poptie, 30 jaar oud, kledermaker, Heeregracht, Dirk Poptie, 28 jaar oud, geen beroep, Middelstegracht, Frans Poptie, 26 jaar, vellenbloter, Oudevest, broeders van comparant, Dirk van Wijk, 39 jaar oud, stadsbode, Rapenburg, oom van comparant.

Akte 177, 13-09-1854.

Joseph Hanno, zoon van Joseph Hanno en Maria Nieuwdorp, warmoesier, 41 jaar, huwt met Margaretha Catharina Wilhelmina Poppetie, jongedochter, 20 jaar, zonder beroep, geboren te Leiden op 04-08-1834, wonende op de Haarlemstraat, minderjarig dochter van Johannes Poppetie, afwezig en Jansje van Wijk, zonder beroep, wonende op de Haarlemmerstraat, zijnde alhier tegenwoordig en toestemmende, tevens verklarende dat genoemde Johannes Poppetie sedert geruimen tijd zijne woning heeft verlaten, zonder dat het bekend is waarheen hij zich begeven heeft en also geacht moet worden in de onmogelijkheid te zijn, zijnen wil in dezen te verklaren. Getuige onder andere Johannes Poppetie, oud 34 jaar, kleedermaker, wonende op de Heeregracht, broeder der bruid.

Akte 224, 15-11-1854.

Frans Gerrit Poptie, geboren 3 oktober 1823, wonende op de Middelstegracht, zoon van Johannes Poptie, afwezig en van Jansje van Wijk, zonder beroep, wonende mede aan de Middelstegracht, trouwt met Jannetje Slegtenhorst, dochter van Willem Frederik Slegtenhorst en Jannetje Sloos. (Geen bekende getuigen.)

Akte 206, 25-08-1858.

(In de marge staan aantekeningen over de twee kinderen die Dirk wettig heeft verklaard, met handtekeningen: tweemaal Poptie, tweemaal Boekooy en ambtenaren.)
Dirk Poptie, jongeman, oud 36 jaren, stalknecht, wonende in de Bakkersteeg, meerderjarig zoon van Johannes Poptie, afwezig en van Jansje van Wijk, zonder beroep, wonende in de Bakkersteeg, hebbende voldaan op de wet van de Nationale Militie, huwt met Pieterella Boukooy, jongedochter, 30 jaar, geboren te Leiden, wonende in de Bakkersteeg, alhier, dochter van Anthony Boukooy, stadswerker en van Pieterella Stouten, echtelieden, wonende in de Bakkersteeg. Getuigen: Johannes Poptie, 38 jaar, kleedermaker, Heeregracht, broeder van de bruidegom, Anthony Boekooy, oud 63 jaar, stadswerker, wonende in de Bakkersteeg, vader, Klaas Boekooy, 23 jaar, zijdeweaver, wonende in de Bakkersteeg en Paulus van Hooydonk, bediende, wonende op de Bredestraat, goede bekende.
(Van Hooydonk, zie Van Wijk tot in de twintigste eeuw.)

Militieregister 1840, zoon Dirk.

Dirk Poptie, schoenmaker, geboren 24-11-1821 te Leiden, man, woonplaats Leiden. Gezicht: ovaal, voorhoofd: hoog, ogen: blauw, neus: gewoon, mond: gewoon, kin: spits, wenkbrauwen: bruin, haar: bruin, lengte: 1.744 mtr. 1 el, 7 palm, 4 duim, 4 streep. Overige kenmerken: pokdalig. Registratienummer 2376, akte 218, jaar 1840, Leiden. Inschrijvingsregister Nationale Militie 1840. Opmerking. Tot dienstneming aangewezen. Zie ook invnr. 2278 nr. 93. Advies mc + vrijgesteld: vrijgesteld voor 1 jaar; vrijstelling; beperkte broederdienst. Onderdeel: 3^e reg.artillerie. Datum herkeuring: 30-11-1842.

Den Haag, akte 63, 09-02-1870.

Op 09-02-1870 huwt Dirk Poptie, 48 jaar, hofbediende, geboren te Leiden, wonende alhier, weduwnaar van Petronella Boekooy, meerderjarig zoon van Johannes Poptie en Jansje van Wijk, beide overleden, met Maria Margaretha Mulder, 38 jaar. Akte van geboorten en akte van overlijden van de comparant's vorige huisvrouw zijn overlegd. Getuigen zijn Jan Mulder, Johannes Poptie, 50 jaar, kleermaker, wonende te Leijden, broeder van de bruidegom, A.M.A. Susan, L. Lennis.

Uit de gegevens blijkt dat zowel zoon Willem Frederik, als Dirk en Johannes al voor hun huwelijken kinderen hebben verwekt. Met name Dirk die eerst twee kinderen verwekt en daarna op zijn 36ste eindelijk trouwt, lijkt een vrijbuiters te zijn. Trouwde Willem Frederik pas bijna twee jaar na de eerste bevalling met Jansje Boekooy, Dirk wacht daarmee tot bijna drie jaar na de eerste bevalling met Pieterella Boekooy. Johannes huwt "slechts" drie maanden na de bevalling van hun eerste kind met Susanna van der Lelie.

Het is de vraag waarom ze pas zo laat trouwen. Hoewel je het eigenlijk in die tijd niet zou verwachten, traden de broers gewoon als getuigen bij de geboorte-aangiften op. Was er een goede verstandhouding tussen met name de families Poptie en Boekooy, ondanks drie onwettige kinderen? Kennelijk wel.

10-jarentafels geboorten te Leiden van Poptie(-klein)kinderen 1843-1852-1862.

Bij alle namen zijn reeds in de index de namen van de ouders bijgeschreven, wat zeer ongebruikelijk is. Wellicht is er in het verleden verwarring ontstaan over wie de ouders waren, omdat er tweemaal een combinatie Poptie-Boekooy in dezelfde periode voorkomt.

Zoon Johannes Poptie junior

Johannes is al vader, kleermaker en eigenaar van een huis aan de Heerengracht, wanneer hij in juli 1842 trouwt met Susanne van der Lelie. In 1843 koopt hij zes kleine huisjes in de Berkendaalstraat (een slopje bij het Levendaal) van neef Thomas van Wijk, dekenfabrikant voor f 1.000,00, dan geen gering bedrag voor een man van 23 jaar. In 1844 staat hij zelf borg voor Willem Frederik van Wijk, ook fabrikant, bij een onroerend-goedtransactie van f 1.225,00. Datzelfde jaar neemt hij de taak van stadsschutter waar. Als kleermaker kan hij aardig rondkomen en hij krijgt onder andere opdrachten van de familie Van Wijk met wie hij dus veel omgaat. Hij is zelfs in staat om een lening van f 500,00 in 1847 te verschaffen. Toch maakt hij een slechte beurt met zijn zes huisjes, want als hij deze in 1850 weer van de hand doet, schiet hij er (in zeven jaar tijd) f 700,00 bij in. Het is onwaarschijnlijk dat huizen in zo'n korte periode dermate verkrotten dat ze zo sterk in waarde daalden en er kwam juist toen weer een beetje gang in de economie. Gaf de exploitatie van de huizen misschien teveel rompslomp of zat Johannes junior om geld verlegen? Zijn beweegredenen blijft vooralsnog onbekend.

Notaris Muller, akte 88, 21-03-1843.

De Heer Thomas van Wijk, fabrikant, wonende te Leiden op de Heerengracht, verkoopt aan den Heer Johannes Poptie Junior, meester kleedermaker, mede wonende te Leijden op de Heerengracht ... Zes huizen staande en gelegen binnen de stad Leiden aan de westzijde van de Berkendaalstraat nevens elkanderen, belendende in het geheel aan de eene zijde de Heer Wouter Zirkzee en aan de andere zijde Jansje Francina Boudrit, weduwe van Johannes Jacobus Buys onder het bon Oost Nieuwland numeros 290, 291, 292, 293 wijk 2, numeros 355a, 355b, 355c, 355d, 355e, en 355f, bekend op den kadastralen legger onder sectie E numero 744 ter grootte van achttien ellen, numero 745 ter grootte van twintig ellen en numero 746 ter grootte van zestien ellen, numero 747 ter grootte van zestien ellen, numero 748 mede ter grootte van zestien ellen en numero 749 ter grootte van achttien ellen. De verkoopsom van f 1.000,00 is ontvangen. Getekend: Th^o van Wijk W² J Poptie Jr.

Toelichting bonboek stratenindex GAL bij balie: Berkendaalstraatje: Oost-Nieuwland folio 334-342v. Ook wel: 't slopje genaamd Berkendaal, later: Daniëlspoort; gang van het Levendaal naar het zuiden ter plaatse van de latere Oranjeboomstraat; niet te verwarren met het nog bestaande Berkendaalstraatje bij de Pieterskerkgracht.

Notaris Muller, akte 199, 14-09-1844.

Openbare verkoping in het Heerenlogement (waar nu de Openbare Bibliotheek in is gevestigd) huizen van diverse personen.

Numero zes. Ouden Cingel op den hoek van ... de Oostdwersgracht, wijk 5 numero 404 en 404 rood en 520^E. ... Van het perceel numero zes [is de koper] de heer Willem Frederik van Wijk bovengenoemd voor de fom van f 1.225,00. [Ondertekening en direct hierna:]

En compareerde mede Johannes Poptie, kleedermaker, wonende te Leiden op de Heerengracht mij notaris bekend, dewelke verklaarde zich te stellen tot hoofdelijken Borg voor voornoemden Willem Frederik van Wijk voor gezegde koopprijs onder de lasten en conditiën bij de voorwaarden aan verkoop omfchreven. Ondertekening met J: Poptie.

(534) De Leidse Schutterij, indices stamboeken nr 247 (nr 246 vanaf 1828, gaat uitsluitend over 1828 en daar staat Johannes niet in), het stamboek bevat onder andere:

3379 Johannes Poptie, geboren in provincie Zuid Holland, te Leiden, 20-11-1819, kleedermaker, lengte 1 Nederlandse el en 740 strepen, ingeschreven 26 september 1844 voor contingent 1844, als schutter voor zich zelf, in de tweede klasse. Bij de reserve geplaatst op 13 augustus 1845 vanwege artikel 23.

Bevolkingsregister 1846, folio 153, wijk 7 nr. 146.

Johannes Poptie, kleermaker, geref. gehuwd, geboren Leijden 20 november 1819.

Susanna van der Lelie, zonder beroep, geref. gehuwd, geboren Leijden 23 maart 1819.

Johannes Cornelis Poptie, zonder beroep, geref. ongehuwd, geb. Leijden 21 april 1842.

Cornelis Poptie, zonder beroep, geref. ongehuwd, geboren Leijden 25 maart 1844.

Antje Maria de Graaf, zonder beroep, geref. ongehuwd, geboren Leijden 20 maart 1807.

Susanna Elisabeth Poptie, zonder beroep, geref. ongehuwd, geb. Leijden 15 dec. 1845.

NNA Notaris Wijnstroom, 1847, akte 71.

Johannes Poptie junior, kleedermaker, wonende te Leiden op de Heerengracht, leent aan Johannes Klaasfe Berg, zonder beroep f 500,00 tegen vijf procent rente en onder conditie van terugbetaling in vijf parten van f 100,00 per jaar.

Bevolkingsregisters Leiden.

- Jaar 1849 wijk 7 nr 982, J. Poptie, 30 jaar, man Leiden, NH, kleermaker.

Notaris Muller, akte 210, 17-10-1850.

Voor Pieter Muller, notaris in het arrondissement Leiden, provincie Zuid Holland refiderende te Leiden en in tegenwoordigheid der nagenoemde en mede ondergeteekende getuigen is gecompareerd.

Johannes Poptie junior, meesterkleedermaker, wonende te Leiden op de Heerengracht.

Dewelke verklaarde te hebben verkocht en mitsdien onder vrijwaring volgens de wet in vollen en vrijen eigendom over te dragen aan den Heer Adrianus Hendricus Markx, huisverwer mede wonende te Leiden aan den Ouden Cingel die insgelijks comparerende in koop verklaarde aan te nemen.

Zes huizen, staande en gelegen binnen de stad Leiden, aan de westzijde van de Berkendaalstraat nevens elkander, onder het bon Oostnieuwland numero's 290, 291, 292 en 293, wijk 2 numero's 355A, 355B, 355C, 355D, 355E en 355F bekend op den kadastralen legger onder sectie E numero 744 ter grootte van achttien ellen, 745 ter grootte van twintig ellen, 746, 747 en 748 ieder groot zestien ellen en 749 groot achttien ellen.

Verklarende de verkoper dat hij den eigendom van de voorfchreeven perceelen heeft bekomen krachtens de overfchrijving gedaan ten kantore van de bewaring der hypotheeken te Leiden den vijfden mei achttien honderd drie en veertig deel vier en vijftig, nommer zeventien van het afschrift van een contract van verkoop en koop op den een en twintigsten maart achttien honderd drie en veertig voor den ondergeteekende notaris in bijzijn van getuigen te Leiden gepasfeerd, behoorlijk geregistreerd.

[Verkoopvoorwaarden zijn standaard] Deze verkoop en koop is gefchied voor eene fom van drie honderd gulden welke de verkoper verklaarde te hebben ontvangen.

Gedaan en verleden binnen de stad Leiden ten kantore van den ondergetekenden notaris op de Breestraat wijk 4 numero 275 in bijzijn van Pieter Leonardus Jacobus Secreve, kleedermaker en Wilhelmus Theodorus Wanner, winkelier, wonende te Leiden, de eerste op de Garenmarkt en de tweede op den Middelweg, als getuigen hier toe verzocht. ... Heden den zeventiende october achttien honderd vijftig.

[Getekend:] J. Poptie Jr.

De meeste kleermakers werken in die tijd zelfstandig in hun werkplaats of komen bij de klant aan huis. Zij werken in opdracht en vervaardigen maatkleding die precies op de afmetingen van de drager is gemaakt. Kleermakers maken vooral bovenkleding, terwijl nacht- en onderkleding meer aan naaisters is voorbehouden. Zij hebben geen kledingstukken in hun werkplaats in voorraad en evenmin lappen stof. Het is eeuwenlang gewoon geweest dat klanten zelf stof meebrachten voor het maken van een kledingstuk. Rond 1840 heeft de ideale kleermaker de volgende eigenschappen: "hij geeft de klant een eerlijk advies, hij is vakbekwaam, hij gebruikt goede stoffen en hij is niet ongeduldig als de klant een jaar of wat wacht met het betalen van de rekening. Daarnaast is hij beleefd, geduldig en weet hij de ijdelheid te strelen zonder te overdrijven." Naaisters worden geacht juist geen complimenten te maken aan dames, want die spenderen maar en hun mannen moeten de rekening betalen.^{H1}

In zijn tijd wordt het grachtenwater voor allerlei doeleinden gebruikt. Op een dag gaat het mis wanneer een meisje vanaf de wal vooroverbuigt. Zij valt in het water en gaat kopje onder. Driem mannen, waaronder vrij zeker zoon Johannes Poptie proberen haar te redden. Hoe het afloopt, staat een dag later in de krant.

Leydse courant, 15-06-1853.

Leiden, 14 juni.

Zaturdag namiddag omstreeks 4 ure viel een meisje, Angenieta Sasburg oud 11 jaren, dat langs de Heeregracht met een kinderwagentje reed en vermoedelijk aan den wal een doek wilde uitwasschen, voorover in het water. Op het geroep van eenige aan de overzijde zich bevindende kinderen, sprongen drie mannen, de broodbakker Figelet, zekere Poptie en een knecht van den fabrikant Zaalberg in het water om het reeds gezonken meisje te redden, wat niet spoedig gelukte, evenwel met dat gevolg, dat het meisje nog levend uit het water gehaald en in een naburig huis met liefderijkheid ingenomen werd, waar de noodige middelen onder toezigt van Dr. J.L. van Praag zijn aangewend om haar van de slijk en bagger, die zij binnengekregen had, te ontlasten. In weerwil van die aangewende pogingen, die aanvankelijk schenen te gelukken, daar zij tot haar vader en de omstanders nog gesproken had, is het meisje 's avonds te half zeven ure overleden.

Adresboekje Leiden 1860: Poptie, J. Kleedermaker, Heeregracht W 7 nr 146.

Notaris Albertus van Leeuwen, akte 151.

Heden den 29sten mei 1867 ... Dirk van Wijk is "overleden te Leiden aan den Ouden Rijn wijk 6 nr 203, overgegaan tot de beschrijving van al te baten en lasten tot zijnen boedel en nalatenschap behorende en zulks op aangifte en aanwijzing van Sara Labie, zonder beroep, weduwe van Dirk van Wijk Senior,..." Opsomming doodschulden, waaronder:

J. Poptie voor gedaan kleermakerswerk f 40,00.

Kohier der Inkomsten-belasting, enkele jaren.

Jaar	pagina	nr.	kl.	inkomen	belast.	vorig jr.
1878	86	96 Heeregracht J. Poptie		925	10,50	
1879	97	96 - (inkomen minder dan f 400,00)				
1881	101	96 Heeregracht, J. Poptie		925	10.30	11.33
1882	104	96 Heeregracht, J. Poptie	6	925	11.58	10.30
1883	108	96 Heeregracht, J. Poptie	5	775	9.56	11.58
1885	109	96 Heeregracht, J. Poptie	5	775	9.56	8.83
1886	108	96 Heeregracht, J. Poptie	5	775	9.56	9.56
1892	107	96 Heeregracht, wed. J. Poptie	1	425	0.81	0.78

Notaris Rijshouwer te Zoeterwoude (in GAL aanwezig)

Akte 43, 30-04-1879. Testament Johannes Poptie, kleedermaker. Hij benoemt als "algemeene erfgenaam zijne echtgenootte Susanna van der Lelie" Aantekening: overleden te Leiden 24 aug. 1887. De volgende akte is van Susanna, waarin zij haar man Johannes Poptie tot algemene erfgenaam benoemt.

Bevolkingsregisters 1890-1923. Nummer 3774, Heerengracht wijk 7 nr 96.

- Ingekomen 1 jan 1890 Susanna van der Lelie, weduwe Poptie, vrouw, geboren 23 maart 1819 te Leiden, NH, vertrekt naar Nieuwsteeg 3.
- Ingekomen 1 jan 1890 Elisabeth Margaretha Poptie, (geen aanduiding verwantschap, is dochter), geboren 8 dec 1855 te Leiden, NH, vertrekt naar Nieuwsteeg 9.
- Ingekomen 1 jan 1890 Susanna Johanna Poptie, kleinkind, geboren 1 juni 1879 te Leiden, NH, vertrekt naar Nieuwsteeg 3.
- Ingekomen 4-6-1892 Frans Gerrit Poptie, zoon, geboren 30 juni 1862, komende uit N. Indië, vertrekt 13-8-1892 naar Nijmegen, kaart, keert terug in Leiden op 2-7-1893, vertrekt weer op 9-8-1893 naar Harderwijk.

Zoon Frans Gerrit Poptie

Het volgende kind dat trouwt is Frans Gerrit, ook een telg die op 3 oktober is geboren, met Maïke Anes in 1845. Hij is 21 jaar en dan koopman van beroep; later werkt hij als vachtenbloter, dekenstrijker en wolscheider (het sorteren van wol op kwaliteit).

Bevolkingsregister 1846, wijk 7, folio 391, huisnummer 347.

- Frans Gerrit Poptie, Koopman, geref., gehuwd, geboren Leiden 3 oktober 1823.
- Marke Siebes, zonder, geref., gehuwd, geboren Leiden 29 februari 1824.
- Jacobus Montfoort, sjouwer, geref., gehuwd, geboren 1808.
- Johanna Rijnaart, zonder, geref., gehuwd, geboren 1810.
- Jacobus en Adam Montfoort, zonder, geref., ongehuwd, geboren 1834 en 1835.
- Johannes Poptie, zonder, geref., ongehuwd, geboren Leiden 3 maart 1846.

Bevolkingsregister 1854/1861, wijk VII, buurt 30, folio 76 Middelstegracht.

Een hele rij namen met op

- nr 10 Frans Gerrit Poptie, 3 octob. 1823 te Leiden, gehuwd, hervormd, velleploter, vestiging 1843, komende van de Galgstraat en vertrekt naar geb 30 wijk 7, no 419 Utreghs gracht.
- nr 11 Maria Siebus, 28 febr. 1823 te Leiden, gehuwd, hervormd, naaister, vestiging 1843, overleden 27 juni 1854.
- nr 20 Jannetje Slegtenhorst, 31 januari 1830 te Leiden, gehuwd, hervormd, zonder, vestiging november 1844, vertrek naar gebuurte 30 wijk 7 no 60a, gehuwt met F.G. Poptie.
- nr 25 Jansje Poptie, 3 september 1855 te Leiden, ongehuwd, hervormd, zonder, overleden 5 nov 1855.

Bevolkingsregisters Leiden.

- Jaar 1849, wijk 3 folio 277, Frans Gerrit Poptie, 26 jaar, man geb. gem. NH, dekenwerker, Hoogewoerd 338.

Bevolkingsregister 1854/1861, wijk VII, buurt 30, folio 29, afd. 5. Uiterstegracht.

- Frans Gerrit Poptie, geb. 3 oct 1823 te Leiden, gehuwd, [geloof onleesbaar] fabriekwerker, vestiging 1856, komende uit geb. 30, wijk 7 nr 60a, Middelstegracht.
- Jannetje Slegtenhorst, 31 *juni* 1830 te Leiden, gehuwd, zonder, [vestiging en komende rest familie idem.]
- Jansje Adriana Poptie, 6 oct 1856 te Leiden, ongehuwd, zonder, vertrek uit gemeente 6 juli 18589 [sic?], overleden 22 sept 1858.
- Margarita Adriana Poptie, 12 aug 1858 te Leiden, ongehuwd.
- Jansje Adriana Poptie, 30 oct 1860 te Leiden, ongehuwd.

Bevolkingsregister 1870/1880 buurt 5 folio 3.

Frans Gerrit Poptie met Jannetje Slegtenhorst en hun kinderen Frans Gerrit, 11 nov. 62, [doorgestreept:] Margaretha Susanna, 21 nov. 69, Johannes Cornelis 3 april 67 en Willem Frederik, 24 juli 70.

Mw. S.J. Vermeulen-Brauckman:

“Jannetje Slegtenhorst stond bekend als een makkelijke tante. Als er maar een scherfje aan ontbrak, gooide ze het serviesgoed zo in de Hooigracht. Haar man Frans Gerrit verdiende aardig, maar zij gaf alles zo weer uit.”

Bevolkingsregisters 1890-1923. Nummer 11671, Verwerstraat wijk 8 nr 49.

- Ingekomen 1 jan 1890 Jannetje Slegtenhorst, hoofd, geboren 31 jan 1830 te Leiden, weduwe, NH, overleden 24-2-1895.
- Ingekomen 1 jan 1890 Willem Frederik Poptie, zoon geboren 24 juli 1870 te Leiden, NH, fabriekswerker, vertrokken. (Zie hiervoor als hoofdbewoner in hoofdstuk Poptie tot in de 21ste eeuw), regel blanco.

Zoon Dirk Poptie

Frans Gerrit, inmiddels weduwnaar geworden, hertrouwt in november met Jannetje Slegtenhorst en Johannes is nog steeds niet opgedoken. Het laatste huwelijk dat Jansje van Wijk meeviort is het feest van Dirk Poptie met Pieterella Boukooy, jawel, de zus van Jannetje Boekooy. En ook deze jongedame heeft al twee voorechtelijke kinderen aan haar omgang met Dirk overgehouden. Vader Johannes is nog altijd de grote afwezige. Jansje van Wijk zal haar man uiteindelijk nooit meer terugzien.

Dirk en Pieterella verhuizen direct na hun huwelijk naar Den Haag. In 1839 was hij schoenmaker, in 1852 dekenstrijker, in 1853 en 1858 kanonnier bij de Doelen (kazerne), eveneens in 1858 stalknecht en eenmaal in Den Haag wordt hij hofbediende. Als weduwnaar hertrouwt hij aldaar met Maria Margaretha Mulder in 1870, die tien jaar jonger is.

Attestatieboek: Dirk Poppetie en Petr. Bekooy, nr Den Haag 15-08-1858 PK.

Op de fiche staat: 15-08-1858. Dirk Poppetie en Petronella Bekooy, van de Bakkersteeg naar 's-Gravenhage.

Den Haag bevolking 1849-1859, deel 54 folio 318 Dirk Poptie.

Wijk 5, Hamerslop 20, man (vestiging 01-09-1858), vrouw en drie kinderen.

Bevolkingsregister Den Haag 1861-1879 geen vermelding van een Poptie (waar is Dirk?).

Zoon Willem Frederik (vervolg) en dochter Margaretha Catharina Wilhelmina Poptie

De kiezerslijst anno 1918 uit Den Haag maakt melding van Antonie Poptie (2 x), Dirk Poptie (1 x) en Willem Frederik Poptie (2 x). Dit zijn de zonen Anthony (generatie 04), Dirk (generatie 05) en (klein-)kinderen. Deze mannen woonden allemaal op verschillende adressen. De kiezerslijst van 1879 uit Den Haag is slechts één fiche lang, kennelijk staan daar alleen zeer rijke stemgerechtigden op. Geen Poptie daarop aangetroffen.

Zoon Willem Frederik Poptie en Jannetje Boekooy kwamen reeds apart aan bod. Zij wonen in 1849 als pasgetrouwd stel met hun pasgeboren dochttertje in bij zijn ouders op de Middelste-gracht, terwijl verder alleen de vijftienjarige Margaretha nog thuis is. Zij heeft geen werk of hoeft niet te werken.

In het jaar 1854 zijn er twee trouwpartijen. Op 13 september huwt *dochter Margaretha Catharina Wilhelmina Poptie*, twintig jaar oud met Joseph Hanno een 41-jarige tuinder. Het is nogal een leeftijdsverschil. Maar veel opmerkelijker is een zinsnede uit hun trouwakte: “... tevens

verklarende dat genoemde Johannes Poptie [vader] sedert geruimen tijd zijne woning heeft verlaten, zonder dat het bekend is waarheen hij zich begeven heeft en alzo geacht moet worden in de onmogelijkheid te zijn, zijnen wil in dezen te verklaren. ..." Het is de eerste duidelijke aanwijzing dat we hier te maken hebben met de verdwenen voorvader uit de overlevering.

Bevolkingsregisters 1890-1923.

Margaretha C.W. Poptie, geboren 04-08-1834 komt niet in dit register voor, want zij is reeds overleden.

Laten we nog eens terug keren naar de wederwaardigheden van Johannes senior. Volgens de huwelijken van de kinderen woont hij met zijn gezin in 1842, 1845 en 1849 op de Middelstegracht. Mogelijk werkte Johannes Poptie voor de weduwe Parmentier op de Middelstegracht rond 1852 als vachtenbloter. (Zie Jaar en Adresboekjes Leiden.)

Bevolking Leiden wijk 7 folio 728, jaar 1846 betreft Johannes Poptie, vellenploter, geboren 24 oktober 1797 en zijn vrouw Jansje van Wijk met hun dochter Margaretha.

Bevolking 1849, wijk 7, nr 1056 (zie ook generatie 04 Poptie.)
Nummer 553, Middelstegracht 608, 1 gezin.

- J. Poptie, 52 jaar, gehuwd, geboren te Leiden, NH, vachtenblooter.
  - J. van Wijk, 51 jaar, gehuwd, geboren te Leiden, NH, geen.
  - M. Poptie, 15 jaar, ongehuwd, geboren te Leiden, NH, d°.
- Idem, 1 gezin.
- W. Poptie, 23 jaar, gehuwd, geboren te Leiden, NH, dekenwerker.
  - J. Bekooy, 23 jaar, gehuwd, geboren te Leiden, NH, geen.
  - J. Poptie, 0 jaar, ongehuwd, geboren te Leiden, NH, d°.

Het allerlaatste wat we van hem vernemen betreft de verkoop en overdracht van het huis aan de Middelstegracht op 13 juli 1852 dat zijn zoon Dirk verwerft. Zoals we zagen heeft hij in 1842 op dit pand een hypotheek genomen van f 630,00. In 1852 is de restsom daarvan nog f 250,00. Volgens de hypotheekakte had Johannes echter uiterlijk in 1849 de lening geheel moeten aflossen. Het lijkt er sterk op dat hier sprake was van gedwongen verkoop en hij verliest vergeleken met de aanschafwaarde van het huis f 500,00 op deze transactie. Dirk neemt namelijk de hypotheekschuld op zich en betaalt zijn vader daarnaast f 250,00 contant.

Reeds meer dan tien jaar geleden ontving het gezin in materiële zin steun van de familie Van Wijk. Dit kostte schoonvader Dirk uiteindelijk zijn baan en dat zal de verhoudingen geen goed hebben gedaan. Het is bekend dat Johannes nogal van een borreltje hield. Zozeer zelfs dat het gezin meer dan eens in financiële nood verkeerde en de welvarende familie van zijn vrouw bij moest springen. Uiteindelijk heeft hij het familiekapitaal (Jansje's erfdeel) er doorheen gejaagd en mede daardoor is een breuk ontstaan tussen Johannes en de familie Van Wijk. Zijn vrouw en kinderen zullen heel wat met hem te stellen hebben gehad en waarschijnlijk is Jansje op het laatst sterk afhankelijk van haar familie geweest. Ongetwijfeld speelt dit alles rond zijn vertrek op de achtergrond mee. Bovendien valt zijn verdwijning ruwweg samen met het moment waarop de Poptie-familie de bezoeken aan de diensten van de nog altijd Franstalige Waalse kerk staakt. Werd Johannes niet meer toegelaten tot het avondmaal vanwege een bepaald voorval?

In september 1854 woont Jansje van Wijk na de verdwijning van Johannes met haar jongste dochter op de Haarlemmerstraat waarschijnlijk als onderhuurster bij haar broer Dirk van Wijk in.

Overzicht transacties onroerend goed

Oktober 1839 aankoop	f 1.000,00
April 1842 hypotheek	f 630,00
Juli 1852 verkoop	f 500,00*

* Contant f 250,00 en afbetaling hypotheek f 250,00.

Notaris Obreen, koopkontraakt nummer 116, 13-07-1852.

Heden den dertienden july achttien honderd twee en vijftig compareerden voor Mr. Herman Obreen notaris in het Arrondisfement Leijden, Provincie Zuid-Holland, residerende te Leijden in bijzijn van de na te noemen getuigen Johannes Poptie, vachtenbloter, wonende te Leijden aan de Middelste-gracht, verkooper ter eenre. En Dirk Poptie, Dekenstrijker, wonende mede te Leijden aan de Middelste Gracht kooper ter andere zijde. En verklaarde de Comparant ter eener bij dezen te hebben verkocht aan den comparant ter andere zijde, die erkende van denzelven te hebben gekocht. Een huis en Erve staande en gelegen binnen de stad Leijden aan de oostzijde van de Middelstegracht omtrent de Groenesteeg, geteekend Wijk 7 numero 608, bekend bij het kadaster der gemeente Leijden Sectie J numero 729 ter grootte van drie roeden en vijftig ellen. Waarvan de comparant verkoper verklaart dat hij den eigendom heeft verkregen bij kontrakt van verkoop en koop op den vijfdien October achttien honderd negen en dertig voor den toen te Leijden residerenden Notaris Abr. Zuurdeeg met getuigen verleden, deugdelijk geregistreerd en overgeschreven ten kantore van Hypotheken te Leijden en vijftien October daaraanvolgende in deel twaalf, numero achtendertig. En voorts dat hetzelve niet anders is belast dan met ene obligatie met hypotheek per resto groot twee honderd vijftig Gulden krachtens acte op den tweeden April achttien honderd twee en veertig voor den alhier residerende Notaris Pieter Muller met getuigen verleden en deugdelijk geregistreerd ... voor de primitieve verschuldigde som van Zes Honderd dertig Gulden, met de renten à vijf ten honderd in het jaar sedert den eersten Februarij achttien honderd twee en veertig ten behoeve van den Heer Andreas Hendricus Deekens Bernarduszoon, koopman, wonende te Amsterdam. En is dezen verkoop en koop geschied op de navolgende bedingen:

[overdracht belastingplicht, overname in huidige staat]

En ten derden dat de koopprijs van het verkochte zijn zoude eene som van vijf honderd Gulden van welke koopsom de verkooper verklaarde op het pasferen deser in mindering uit handen van den kooper te hebben ontvangen de som van tweehonderdvijftig Contante gelden en hem daarvoor te quiteren zonder voorbehoud en voorts genoegen te nemen dat ter voldoening van het overige van den koopprijs ad tweehonderdvijftig gulden door den kooper voor zijne rekening wordt overgenomen de als boven verschuldigde hypothecaire obligatie aan den Heer Andreas Hendricus Deekens Bernarduszoon bovengenoemd per resto groot gelijk kapitaal, met de renten daarop verschuldigd welke hij hypotheekhouder door den Comp. Verkooper, mitsdien wordt gesubrogeerd in alle zijn regten op den per resto onbetaalden koopsom en ter zake van dezelve. [De koper aanvaart de hypothecaire schuld.] Waarvan Acte.

Tot alle gevolgen van welke de comparanten woonplaats kiezen ter Griffie van de Arrondissements Regtbank zitting houdende te Leijden. Aldus verleden binnen Leijden ten kantore van den notaris op dato als boven in bijzijn van Abraham Japikse, candidaat notaris en Jan Wassenaar, kamerbeheer, beiden wonende te Leijden, de eerste aan den Ouden Rhijn en de tweede aan de Mare als getuigen. En hebben onmiddellijk na gedane voorlezing de comparanten en de getuigen die allen den notaris bekend zijn deze met den notaris onderteekend om in minute bewaard te blijven.

In 1852 was het paar 55 jaar oud en de kinderen waren inmiddels op één na het huis uit. Johannes heeft vermoedelijk regelmatig werk gehad, maar moest hij toch wegens financiële problemen het woonhuis verkopen aan hun 31-jarige zoon die zelf op dat moment nog geen gezin hoefde te onderhouden. Is het inderdaad geldgebrek geweest wat hem naar Den Haag heeft gedreven? Werknemers die in de negentiende eeuw kleine foutjes maakten, moesten hun eigen weefsel tegen kostprijs van de fabriek overnemen. Misschien zat hij met dergelijke lakens/dekens opgescheept en in Leiden was die markt tamelijk verzadigd. De oom uit de overlevering zou wel eens een neef via Abraham Pauptit uit Loosduinen kunnen zijn die later ter sprake zal komen. Of was Johannes met zoon Willem Frederik op pad en zijn ze elkaar in Den Haag of onderweg uit het oog verloren?

Maar eigenlijk is vrijwel elke theorie mogelijk over het hoe en waarom hij in Den Haag belandt en wat hem daar vervolgens overkomt. Heeft Johannes het huis verkocht om aan geld te komen voor zijn vertrek, vanwege financiële problemen, of is hij beroofd van het betreffende geld? Was het beroving toen hij met (het restant? van de) f 250,00 op zak liep, is hij ergens getroffen door een hersenbloeding, was hij al aan het dementeren of om een andere reden in de war en kon hij

de weg terug niet meer vinden, was hij op zoek naar avontuur, ging hij te gronde aan een delirium, was hij in een knokpartij betrokken, had hij zelf een misdaad gepleegd en moest hij zich schuil houden, had hij ergens een andere vrouw zitten, is hij er met de f 250,00 contant geld vandoor gegaan, of noem maar op.

Elke optie is aannemelijk, zij het dat het eerder genoemde verhaal toch niet zomaar in de familie de ronde deed. Het is vrijwel zeker dat het een kern van waarheid bevat en wel hierom.

In de eerste week van mei werd in Den Haag de jaarmarkt gehouden waar mensen van heinde en ver op af kwamen. Daarnaast was er een meikermis op het Buitenhof. In 1887 besloot het Haagse gemeentebestuur de kermis op te heffen, omdat die vaak aanleiding gaf tot relletjes en bandeloosheid. Den Haag was in 1850 een stuk groter dan Leiden toen was; er woonden 70.000 mensen. Als Johannes lakens te koop wilde aanbieden, dan was de jaarmarkt een ideale gelegenheid. Net als voor dieven en kwakzalvers trouwens. Het zal niet de eerste keer zijn dat iemand in de drukte wordt beroofd, hetzij ongemerkt, hetzij nadat hij dronken is gevoerd of dat hem met grof geweld geld afhandig wordt gemaakt.

Ik heb op basis van aanwijzingen uit mijn moeder's verhaal gezocht in diverse plaatsen langs de route Leiden - Den Haag, in Loosduinen waar toen verre familie van Johannes woonde en tot slot in Den Haag zelf onder de noemer Onbekend bij overlijdensaangiften tussen 1851-1855. Wat daar als resultaat uitkwam aan arme sloebbers, drenkelingen, exotische figuren, verschoppelingen en matrozen vol tatoeages is voor mij al genoeg om eens een apart onderzoek aan te wijden. Ik was echter op zoek naar Johannes. Het zal zonder nadere aanwijzingen over zijn uiterlijk (die niet in een huwelijksbijlage voorhanden zijn) nooit helemaal zeker zijn, maar het is toch heel goed mogelijk dat de volgende aangifte onze Johannes betreft, ook al kan het evengoed een andere leeftijdgenoot uit dezelfde sociale geleding zijn.

Den Haag, akte 685. Onbekend manspersoon.

Op 4 mei 1854 verklaren voor de Burgerlijke stand in 's Gravenhage Cornelis Hermanus Vrouwenvelder, oud 42 jaren en Hendrik Verboom, oud 41 jaren, dienaren van politie beiden wonende alhier, dat een onbekend manspersoon op den eersten dezer, des morgens ter half zes ure was overleden alhier, oud naar gisfing zestig à vijfenzestig jaren, haar en baard grijs blond, oogen blaauw, neus en mond gewoon, bijna tandeloos, gekleed met donker laken pet, blaauw lakens rok, blaauw laken vest met bombazijnen mouwen, blaauw gestreept boezeroen; (:ongemerkt:) [zonder naamsetiket], bruin pilow broek, zwarte sayette sokken, en schoenen.

Afgezien van het feit dat toen in een flinke stad als Den Haag slechts vier maal een onbekende in tien jaar tijd werd aangemeld, geeft dit bericht veel passende aanknopingspunten:

1. In september 1854 is Johannes Poptie geruime tijd afwezig, hij zou dan dus al 4 ½ maand of langer weg zijn.
2. Blond haar en sprekende blauwe ogen komen in deze familie bij de huidige generatie vaak als uiterlijke kenmerken voor. Vergelijk ook de beschrijving van zoon Johannes.
3. In mei 1854 was Johannes Poptie 56 jaar oud. Mogelijk leek de man ouder door zijn ontbrekende tanden, een ongezonde leefstijl of een ziekte. De medische wetenschap stond nog in de kinderschoenen. Wellicht verloor Johannes een deel van zijn gebit tijdens vecht- of valpartijen terwijl hij stomdronken was en bovendien zien alcoholisten er al gauw ouder uit dan ze in werkelijkheid zijn.
4. De beschreven kleding is een belangrijk aanknopingspunt. Halverwege de negentiende eeuw was zeer goed aan de soort en kwaliteit kleding te zien op welke trede van de maatschappelijk sociale ladder de drager stond. Iemand als Johannes kocht een deel van zijn kleding op de tweedehandsmarkt en liep mogelijk met van de familie Van Wijk goedkoop overgenomen of geërfde spullen. Zijn kleding was vermoedelijk hier en daar versteld en een beetje uit de mode. Hoe ouder de kleding, hoe meer verstelwerk, slijtageplekken en vlekken. Een echt arme man had vaak maar één set, gemaakt van de goedkoopste stoffen. De staat van zijn kleding is niet beschreven, maar wel is bekend dat deze man gekleed ging "met donker laken pet, blaauw lakens rok, blaauw laken vest met bombazijnen mouwen, blaauw gestreept boezeroen, bruin pilow broek, zwarte sayette sokken, en schoenen".

Ten eerste werden alle genoemde stoffen in Leiden gemaakt. Met name het laken was een dure stof van prima kwaliteit waar Johannes via zijn werk tegen kostprijs aan kon komen. Bombazijn, ook genoemd pilo is een goedkoper katoenen weefsel, geschikt voor werkkleding. Met name de lakense jas (rok) zal kostbaar zijn geweest, maar afgezien van het vest komt de genoemde kleding nauw overeen met de beschreven garderobe van een fabrieksarbeider uit een iets latere periode door een zekere arts Van Hengel.

5. De man droeg schoenen. Arbeiders liepen (zeker door de weeks) op goedkopere klompen en droegen alleen op zondag of bij speciale gelegenheden schoenen of laarzen, als ze die bezaten.
6. “'s Morgens ter half zes ure was overleden alhier.” Kennelijk leefde de man nog toen de politie hem aantrof of bij hem geroepen werd. De doodsoorzaak zou een hartstilstand of hersenbloeding kunnen zijn, tenzij men eventuele verwondingen die normaal wel beschreven staan, onvermeld heeft gelaten. Er is geen ziekenhuisverslag in Den Haag bewaard gebleven van 1854.
7. Tatoeages of eventuele littekens worden gewoonlijk in dit soort akten vermeld, evenals aangetroffen bijzondere bezittingen of papieren. Deze man zag er gewoon uit en droeg geen belangrijke documenten (meer) bij zich.

Hieronder volgt een scala aan overige bevindingen naar aanleiding van de zoektocht naar Johannes' verdere levensloop.

Haags gemeenteverslag.

“Verslag over den toestand der gemeente 's Gravenhage, over het jaar 1854”

Hoofdstuk XI Gemeentepolitie, openbare veiligheid, mededelingen n.v.t.

Hoofdstuk XV Handel en scheepvaart, pagina 83:

De gewone markt wordt gehouden op maandag en vrijdag.

De jaarmarkt, in de eerste week van de maand Mei. ... De jaarmarkt was ... meer eene gelegenheid voor uitspanning dan wel een tijdperk van handel ...

Serie *Ach lieve tijd*, pagina 8:

Tijdens de meikermis heerste op het Buitenhof en omgeving altijd een drukte van belang. Tot 1887 is de kermis hier gehouden. In dat jaar besloot het gemeentebestuur de kermis op te heffen, omdat die vaak aanleiding gaf tot bandeloosheid, relletjes en een enkele keer zelfs tot oproer. In 1850 telde de stad Den Haag 70.000 inwoners, zie pagina 19.

De dag- en nachtrappen over 1854 van de Leidse gemeentepolitie bestonden nog niet of zijn weggegooid volgens een Leidse archiefmedewerker.

In Genealogische Bijdragen 1985-1986 RE10 ev. staan de meldingen in het Algemeen politieblad 1853 betreffende Leiden en omstreken. Het gaat om bijvoorbeeld gesignaleerde misdadigers, ontvreemde voorwerpen, verdachte vreemdelingen, etc. Geen enkele melding van vermiste personen gezien. Inventaris gemeentepolitie Leiden gezien, de dagrapporten beginnen pas in 1872 en voor de rest is niets bruikbaar.

Wat eventuele politierapporten, -dagboeken of een autopsieverslag over april/mei 1854 uit Den Haag betreft is niets bruikbaar aangetroffen (GA en RA). De stadsarchiefmedewerker vertelde dat ik er niet veel van zou moeten verwachten vanwege grote hiaten in de documentatie. Hij adviseerde om verder naar testamenten en in kranten te kijken. Zo gezegd, zo gedaan.

De testamentenregisters in het CBG gaven geen uitsluitel.

Archief Leiden, inv. nr. 80289 zie rode map, Leydsche Courant nr 53, jaar 1854. Vanaf medio april 1854 de kranten bekeken tot en met 6 oktober 1854 en in het archief van Den Haag: Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage, niets in 1854 over Johannes Poptie.

Hij opperde bovendien dat het soms de vraag is of iemand volgens de achterblijvende familie “liever kwijt dan rijk” was. Lange tijd had ik niet die indruk. Ware het niet dat de allerlaatste persoon die ik over deze kwestie gesproken heb, mij op andere gedachten heeft gebracht. Frans Poptie is namelijk degene die wist te vertellen dat Johannes een stevige drinker was en het

familiekapitaal erdoor heeft gejaagd. Mede door zijn gedrag is een breuk ontstaan in de familie-relatie tussen hem en de (meer welvarende) familie van zijn vrouw Jansje van Wijk.

“Wanneer wij een Leidschen fabrieksarbeider moesten karakteriseeren, dan zouden wij hem als een type van onverschilligheid schilderen. Onverschilligheid omtrent zijn bestaan en zijne toekomst, onverschilligheid tegenover vrouw en kinderen. Hij werkt als een werkdier, dat men voor de ploeg spant. Hij is over het algemeen niet traag, maar ontzenuwd.”

Zouden deze bevindingen van dokter S. Cornonel, die dit in 1864 schrijft op basis van een sociaal-medisch onderzoek dat is ingesteld naar de werkomstandigheden van textielarbeiders in het hele land, dan toch op onze Johannes kunnen slaan? Daar is wel een zeer lang proces met afstompend werk en langdurige indoctrinatie aan voorafgegaan. Teringachtige, astmatische wezens, zo noemt dokter Coronel de stedelijke textielarbeiders, zij het dat in de Leidse wolindustrie de gezondheidstoestand gemiddeld wat beter is dan elders. Hij ontmoet er vrij veel wevers van boven de zestig, dit in schrille tegenstelling met een andere plaats waar mensen van veertig al oud zijn.

Ook gekeken of Johannes niet stiekem in Den Haag opnieuw is gehuwd of daar samenwoonde. De mogelijkheid dat hij het gezinsleven de rug toe wilde keren en, om geen argwaan te wekken, met een verhaal dat hij op pad moest, vertrokken is, wil ik openhouden. Tussen 1853-1862 aldaar geen huwelijk van een Poptie, Peaupetit of Pauptit gezien.

Onbekende personen overleden tussen 1852-1854 in Leiden nagetrokken.

Onbekende persoon van het mannelijk geslacht 24 juni 1854 past niet, want deze is circa veertig jaar oud; terwijl Johannes rond die tijd 57 jaar was.

In verband met de vermissing van Johannes en het verhaal als zou hij onderweg van Leiden naar Den Haag overvallen en vermoord kunnen zijn, heb ik in enkele plaatsen naar onbekende overleden personen gezocht. Het is niet waarschijnlijk dat hij als zodanig geregistreerd zou worden, want men mag aannemen dat zijn vrouw in die tijd in meerdere gemeenten tussen de twee steden aangifte van vermissing kan hebben gedaan.

Gezocht op Poptie/Niet bekend/Onbekend. 10-jarige tafel overlijden Voorschoten 1843-1872 n.v.t., Veur 1849-1852 n.v.t., Voorburg 1843-1872 n.v.t. In Loosduinen worden in 1849 en 1850 diverse op het strand aangespoelde gevonden lijken aangegeven. Er is geen Johannes Poptie onder deze naam tussen 1850 en 1872 in Den Haag overleden.

Den Haag, 10-jaren tafel overlijdensakten 1843-1863 geen Poptie, wel Pauptit, zie generatie 07 Poptie.

Onbekend manspersoon, mensen die na 1851 aangegeven zijn:

20-10-1853 Man circa 20/25 jaar oud, met tatoeage, is waarschijnlijk een varensgezel.

04-05-1854 Zie akte 685 hiervoor.

09-02-1855 Vermoedelijk een Engels varensgezel.

13-07-1857 Aangespoelde man bij de kerkwerf van Scheveningen.

Den Haag BNR 353 Gemeentebestuur, nr. 2389 Ingekomen en minuten van uitgaande stukken, hoofd politie, 1853-1898, 1 pak en BNR 432 Gemeentepolitie n.v.t.

Tot slot kwamen allerlei reacties binnen op de onderstaande noodkreet honderdvijftig jaar na dato, maar helaas leverde dit evenmin een pasklaar antwoord op.

Advertentietekst in het 4de kwartaalblad 1996 van het CBG.

“Gevr. alles over de familie Poptie (rond 1700: Peaupetit). Wie weet iets over de verdwijning rond 1850 van Johannes Poptie, geh. met Jansje van Wijk te Leiden op 21-10-1819? K. van Veen, Virulypad 29, 2316 ZS Leiden.”

Intussen zit Jansje van Wijk zich thuis in Leiden vermoedelijk toch vertwijfeld af te vragen waar haar man blijft. Eerst uren, dan dagen, weken, maanden en uiteindelijk jaren lang. De politie hield zich toen hooguit bezig met het opsporen van criminelen en gevluchte gevangenen. Via het eventueel plaatsen van advertenties kon ze slechts een kleine groep mensen bereiken, want

enkel de welvarende klassen adverteerden en kochten regelmatig kranten. Overigens staat er in de Leidse en Haagse kranten geen oproep van haar en evenmin is er een berichtje over Johannes' verdwijning te vinden. Mogelijk heeft er bij het stadhuis een oproep aan de pui gehangen, maar het is wel duidelijk dat ze hem nooit meer heeft gezien. Haar enige geluk is vermoedelijk dat ze financieel bijgestaan werd door haar kinderen of door de familie Van Wijk. Zij overlijdt in 1859 en is dan 61 jaar oud. Als kleindochter Johanna Jacoba Hanno in 1889 te Leiden trouwt, verklaart deze onder ede "zich geen overlidensacte, noch acte van bekendheid, omtrent het overlijden van haren grootvader van moederszijde te hebben kunnen verschaffen."

Voor de twintigste eeuw begint, zijn alle gezinsleden gestorven en verdwijnt met hen de ware toedracht in het graf.

Akte 839 Jannetje van Wijk.

Op 06-09-1859 verklaren J. van der Horst, bekende, 36 jaar, aanspreker en Jan Hendrik Carlier, bekende van de overledene, 40 jaar, aanspreker, Hooglandsekerkgracht, dat op 05-09-1859 op de Oude Rijn is overleden Jannetje van Wijk, geboren te Leiden, 61 jaar oud, geen beroep, gehuwd met Johannes Poptie, dochter van Dirk van Wijk, zonder beroep, wonende alhier op de Oude Rijn en van Grietje Dé, overleden.

Akte 612 Willem Frederik.

Op 06-06-1866 verklaren Jan de Haaij, bekende van de overledene, oud 70 jaren, zonder beroep, wonende in de Kaarsemakerstraat en Thomas van den Berg, bekende van de overledene, oud 29 jaar, portier, wonende op de Oude Vest, dat op 05-06-1866 is overleden op de Oude Vest: Willem Frederik Poptie, geboren te Leiden, oud 40 jaar, dekenwerker, gewoond hebbende in de Bakkersteeg, gehuwd met Jannetje Boekooy, zoon van Johannes Poptie en van Jannetje van Wijk, beiden overleden.

Akte 20, Margaretha Catharina Wilhelmina te Leiderdorp.

Op 15-04-1873 verklaren te Leiderdorp Dirk Francken, goede bekende der overledene, 29 jaren, noodiger ter begrafenis en Petrus Hocks, goede bekende, oud 42 jaren, schoenmaker, dat op 14-04-1873 alhier is overleden Margaretha Catharina Wilhelmina Poptie, gehuwd met Joseph Hanno, dochter van Johannes Poptie en Jansje van Wijk, van beroep zonder, oud 38 jaren, geboren te Leiden en gewoond hebbende alhier.

Akte 706 Johannes (zoon).

Op 26-08-1887 verklaren Izaak van der Horst, bekende en Hendrik van Klaveren, bekende, dat is overleden op 24-08-1887 Johannes Poptie, 67 jaar, zonder beroep, geboren in 1819, gewoond hebbende op de Heerengracht nr 96, gehuwd met Susanna van der Lelie, zoon van Johannes Poptie en van Jannetje van Wijk, beide overleden.

Akte 467 Frans Gerrit.

Op 24-05-1888 verklaren Isaak van der Horst en Adrianus Schouten dat Frans Gerrit Poptie, 64 jaar, wolscheider, geboren te Leiden in 1823, gehuwd met Jannetje Slegtenhorst, eerder weduwnaar van Maike Anes, is overleden op 23-05-1888. Hij is een zoon van Johannes Poptie en Jansje van Wijk, beide overleden.

Akte 3313 Dirk te Den Haag.

Op 15-12-1891 compareerden Arie Matthijs Abraham Susan, 57 jaar, bidder en Johannes Mattheus Saris, 85 jaar, bidder, beide wonende alhier (= Den Haag), verklarende dat Dirk Poptie, zonder beroep, wonende alhier, op 14-12-1891 is overleden, 70 jaar oud, geboren te Leiden, echtgenoot van Maria Margaretha Mulder, eerder weduwnaar van Petronella Boekooy, zoon van Johannes Poptie en Jansje van Wijk, beide overleden.

Overige gegevens

Akte 158. Huwelijk kleinkind.

Op 03 juli 1889 trouwt Jacobus Groeneveld met Johanna Jacoba Hanno, oud 21 jaar, geboren te Leiderdorp, wonende te Leiden, minderjarige dochter van Joseph Hanno en Margaretha Catharina Wilhelmina Poppetie, kleindochter van vaderszijde van Joseph Hanno en van Maria Nieuwdorp, kleindochter van moederszijde van Johannes Poptie en van Jansje van Wijk, allen overleden; de bruid legt voor hare geboorte-acte, de doodacten van hare ouders, van hare grootouders van vaderszijde en van hare grootmoeder van moederszijde, terwijl zij onder eede heeft verklaard zich geen overlijdensacte, noch acte van bekendheid, omtrent het overlijden van haren grootvader van moederszijde te hebben kunnen verschaffen; Haar voogd Cornelis Poptie, kleedermaker; wonende te Leiden is alhier tegenwoordig en toestemmende, terwijl haar toezijnde voogd: Dirk Poptie, zonder beroep, wonende te 's-Gravenhage toestemt; blijkens door de bruid mede overlegde authentieke acte. Getuige is onder andere Dirk Poptie, kantoorbediende, 31 jaar, wonende te Leiden, neef van de bruid.

Hun zoon Jacobus M. Groeneveld (1891-1952) trouwt te 's-Gravenhage met J.M.J. Paupetit, een nakomelinge van Abraham, zie generatie 07 Poptie.

Zie het hoofdstuk Poptie tot in de 21ste eeuw voor meer gegevens over de nakomelingen van generatie 04 en 05.

Generatie 06 Poptie

<i>Gegevens</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
Naam:	Johannes Poptie	Susanna Geestman
Geboren:	06-11-1764 te Leiden	13-01-1762 te Leiden
Overleden:	08-05-1842 te Leiden	20-08-1832 te Leiden
Geloof:	Waals, NH	NH
Adressen:	Galgstraat 249 (1792, 1798, 1832), Galgstraat wijk 5 nr 249 (1823, 1829), Middelstegracht (1842)	Heerengracht (1792), Galg- straat 159 (1829)
Beroepen:	Lakenverwersknecht (1792, 1819), garçon teinturier (1811), verwer (1823), blauwverver (1829), lakenverver (1832)	Huisvrouw, spinster (1829)
Vader:	Johannes Poptie	Josef (Joris) Geestman
Moeder:	Maria Godefroy	Catharina Selier (Carlier)
Huwelijk:	19-04-1792 te Leiden	

Kinderen

1. Johannes   doop 29-10-1797 te Leiden, overl. 01-05-1854 te Den Haag?
-

Niet alleen Johannes zelf, maar ook zijn ouders hebben mij de nodige hoofdbreken bezorgd. Aanvankelijk is er geen vuiltje aan de lucht. Op 19 april 1792 trouwen de geboren Leidenaren Johannes Poptie, lakenverwersknecht en Susanna Geestman, misschien dienstmeisje bij een rijke familie op de Heerengracht, in de Hooglandse kerk. Johannes woont in de Galgstraat en daar gaat Susanna ook na de plechtigheid wonen.

KO YY91, 19-04-1792.

Jan Poptie, lakenverwerskn., jongeman van Leijden, wonende in de Galgstraat, vergezelschap met Susanna Popier, zijn zuster, wonende alsvooren, huwt met Susanna Geestman, jongedochter van Leijden, wonende op de Heeregragt, vergezelschap met Maria Geestman, haar zuster, wonende op de Langegragt. Hooglandse kerk 19-04-1792.

NH-doopboek

- 29-10-1797 Johannes, HK, getuigen Gerrit de Ridder en Susanna Poptie.

Bevolking Leiden.

- Jan Poptie met vrouw en kind ca 1800 geb 96 no 67 Galgstr. Fiche: nr 67 Galgstr. Eigenaar Dirk Keun. Bewoners Jan Poppetiet en vrouw en 1 kind. Bijbewoonster de weduwe Gordijn.

Het duurt tot 29 oktober 1797 voordat zij eindelijk hun eerste en enige kind krijgen. Zoals eerder gezegd is deze gang van zaken hoogst ongebruikelijk. Op hun trouwdatum zijn Johannes 27 en Susanna dertig jaar oud. Biologisch gezien zou zij op zich vlot zwanger kunnen raken, dus waarom gebeurt dit dan niet? In hun tijd wist slechts een enkeling iets af van primitieve voorbehoedmiddelen en de meeste paren wilden graag kinderen; zij het niet te veel. (Tijdelijke) onvruchtbaarheid kan veroorzaakt worden door overgewicht, wat in dit geval nogal onwaarschijnlijk is, aangezien Leiden toen één van de economisch slechtste periodes uit haar geschiedenis doormaakte. Verder kan stress van invloed zijn geweest en dat lijkt meer voor de hand liggend wanneer je regelmatig niet weet hoe je op een dag aan voldoende eten en brandstof moet komen en je niet weet waar de huur van betaald moet worden. Anderzijds kan iemand die onvruchtbaar is, door verandering van hormonen op hogere leeftijd juist vruchtbaar worden. In dat geval mag je toch verwachten dat er zich nog enkele kinderen aandienen.

Maar wie zegt dat het hier om Susanna's vruchtbaarheid ging? Even goed kon Johannes onvruchtbaar zijn of eigenlijk niet van vrouwen houden en kreeg Susanna een kind van een andere man. Ze zou niet de enige overspelige voorouder zijn.
En dat is nu zo'n nare gedachte, want die ondermijnt de hele Poptie-stamboom.
In elk geval hebben Susanna en Johannes ook volgens het bevolkings- en overlijdensregister geen andere kinderen gekregen en kwam het ten tijde dat Holland de Bataafse republiek was meer voor dat echtparen heel weinig kinderen kregen (of lieten dopen?)

Dus wellicht is er toch nog een plausible verklaring voor te vinden. Daarnaast zou er wel eens "gewoon" sprake kunnen zijn van een vroegtijdig mislukt huwelijk en raakten de echtelieden elkaar misschien amper aan. Het bevolkingsregister uit 1829 komt namelijk met onthullende feiten. Vader Johannes woont dan in bij zijn zoon op nummer 249 in de Galgstraat met de toevoeging "gesepareerd" en moeder Susanna verblijft op nummer 159 in dezelfde straat en deelt die woning met tien anderen. Bij haar staat als opmerking "gesep. vr. van Joh. Poptie", mocht dat nog niet duidelijk zijn.

Waarom woonden zij gescheiden? Ook dat valt waarschijnlijk nooit meer te achterhalen. Ze zijn namelijk niet officieel, maar slechts van tafel en bed gescheiden. Daar werd de rechter niet bij betrokken, dus staat er verder niets op papier en is er geen (verplichte) aantekening bij hun huwelijk gezet. Toch geeft ook dit nogal te denken. Aangezien de scheidingen tot 1812 bekend zijn, ging het paar blijkbaar tussen 1812 en 1829 uit elkaar.

Bevolkingsregister 1829.

Nummer 159, wijk V, Galgstraat, inwoners per huis 11, Susanna Geestman, 67 jaar, geboren te Leiden, getrouwen: 1, spinster, protestant: 1 G, aanmerkingen: gesep.vr. van Joh. Poptie.

Bevolkingsregister 1829.

Nummer 249, wijk V, Galgstraat, het gezin Johannes Poptie en Jansje van Wijk met 4 kinderen [zie generatie 05] en daaronder:

- Poptie, Johannes, 65 jaar, 1 getrouwd, blauwverver, 1 gereformeerd, gesepareerd.
- Hen, Aron de, 21 jaar, 1 jongeman, schoenmaker.

Het laat zich raden hoe gezellig de jeugd van Johannes was. Hij verlaat het ouderlijk huis in 1819 en later trekt zijn vader dus bij hem en zijn gezin in. Susanna overlijdt in 1832, zeventig jaar oud en Johannes senior sterft in 1842 op 78-jarige leeftijd. Misschien was hun scheiding tijdelijk, want Johannes meldt zelf het overlijden van zijn vrouw.

Eén feitje bleef nog onvermeld. In 1811 laat Jean senior zijn naam op de liste civique van Leiden bijschrijven. Mannen van 21 jaar en ouder mochten daardoor meedoen aan verkiezingen in de Franse tijd (1795-1813) toen Nederland zich aan de wetten van keizer Napoleon moest houden.

Index Liste Civique 1811 Leiden

<i>Nom</i>	<i>No.</i>	<i>Qualifications</i>	<i>Epoque de la naissance</i>
Poptit (Jan)	5703	garcon teinturier	06-11-1748 [m.z. 1764]

Huwelijk zoon Johannes Poptie en Jannetje van Wijk 21-10-1819

Pagina 172.

In het jaar achttienhonderd negentien, den Een en twintigften october zijn voor ons Mr Gisbertus Prins, Burgemeester der Stad Leijden, als gecommiteerd tot het werk van den Burgerlijken Stand, gecompereerd Johannes Poptie, oud omtrent 22 jaren, zijnde geboren of gedoopt te Leijden den negen en twintigsten october zeventien honderd zeven en negentig, grijnwever, wonende in de Galgstraat, wijk 5 nr. 142, meerderjarige zoon van Johannes Poptie, lakenverwersknecht en van Suzanna Geesman, zonder beroep, wonende in de Galgstraat, beiden alhier tegenwoordig en toestemmende. Hebbende geëxhibeerd deszelfs paspoort van den dienst der nationale militie, en Jannetje van Wijk oud 21 jaren, zijnde geboren of gedoopt te Leijden den veertienden Junij zeventien honderd acht en negentig, zonder beroep, wonende in de Langestraat, meerderjarige dochter van Dirk van Wijk, dekenstrijker, alhier tegenwoordig en toestemmende en van Grietje Dé, zonder beroep, beide wonende in de Langestraat, welke ons

verzocht hebben, het door hun voorgenomen Huwelijk, te voltrekken, waarvan de afkondigingen voor de hoofddeur van ons Raadhuis zijn gefchied, namelijk de eerfte den tienden october en de tweede den zeventienden october beiden des jaar achttienhonderd negentien, 's middags ten twaalf uren.

Geende verhandeling tegen het gemelde Huwelijk ter onzer kennis zijnde gebragt, hebben wij aan hun verzoek voldoende, na voorlezing der gemelde ftukken, als mede van het Hoofdftuk der titel van het Burgerlijk Wetboek, tot opfchrift hebbende van het Huwelijk, ieder der aanftaande Echtgenooten afgevraagd, of zij elkander wederkeerig tot Man en Vrouw wilden nemen; waarop door elk derzelven afzonderlijk een toeftemmend antwoord zijnde gegeven: verklaren wij in naam der Wet, dat Johannes Poptie en Jannetje van Wijk, door het huwelijk verbonden zijn van het welk wij acte hebben opgemaakt in tegenwoordigheid van Hendrik van Dam, oud 42 jaren, dekenwever wonende aan den Nieuwen Rhijn, Jan van der Mark, oud 57 jaren, wolscheider, wonende op de Binnenvestgracht omtrent de Geeregracht, Gerrit de Ridder, oud 51 jaren, lakenwever, wonende op de Nieuwe Voldersgracht, oom des bruidegoms en Pieter Wallaart, oud 26 jaren, wolkammer, wonende op het Klein Beestenmarktje, welke nagedane voorlezing deze acte met ons en de contracterende partijen hebben onderteekend, uitgezonderd de moeder des bruidegom en den derden getuigen: verklarende niet te kunnen fchrijven.

Akte 660, betreft de overlijdensaangifte op 07-11-1823 van Willem Beekman. Aangever is onder andere Jan Poppetit, 59 jaar, verwer, Galgstraat wijk 5 nr 249.

Akte 699 Susanna (moeder).

Op 20-08-1832 verschijnen Johannes Poptie, 68 jaar oud, lakenverver, Galgstraat nr 249 en Johannes Wassenaar, 54 jaar oud, lakenverver, Galgstraat nr 250. Zij verklaren dat op 20 augustus is overleden in het huis aan de Binnenvest wijk 1 no. 116 Susanna Geestman, geboren te Leijden, oud 70 jaar, huisvrouw van Johannes Poptie, dochter van Jozef Geestman en van Catharina Selier, beide overleden. (Johannes Poptie kan niet fchrijven.)

Akte 389 Johannes (vader).

Op 09-05-1842 verschijnen om half twaalf 's ochtends Johannes Poptie, zoon der na te noemen overledene, oud 48 jaar, vachtenbloter, wonende op de Middelstegracht en Dirk van Wijk, bekende van de overledene, oud 32 jaar, stadsbode, op het Rapenburg. Zij verklaren dat op 08-05-1842 den avonds ten 8 ure in het huis op de Middelstegracht is overleden Johannes Poptie, geboren te Leijden, oud 78 jaren, gewoon hebbende in voornoemd huis, weduwnaar van Susanna Geestman en zoon van Jan Poptie en van Johanna l'Ecluze [Maria Godefroy!], beide overleden.

Zelfs deze overlijdensakte roept allerlei vragen op. Want, weet Johannes soms niet hoe zijn oma heette? Zij was reeds voor zijn geboorte overleden dus heeft hij haar nooit gekend. Of had hij misschien te diep in het glaasje gekeken en per ongeluk de naam van de latere vriendin van zijn vader genoemd, als deze tenminste bestond? Maar wellicht zat de ambtenaar van de burgerlijke stand zelf een beetje te dromen en fchreef hij gewoon een verkeerde naam op? In elk geval ben ik geen aanwijzingen voor een bestaande relatie tussen een Johanna l'Ecluze en Johannes Poptie tegengekomen.

Het wel en wee van hun enige zoon kwam reeds aan de orde. Zo ook zijn vermeende overlijdensdatum.

Overige gegevens

De dopen pagina voor pagina nagekeken HK, 1792-1796 en niets gevonden.

Echtscheiding ergens tussen 1800 (w.s. na 1811) en 1829, mogelijk alleen van tafel en bed. Secr. Archief 1816-1851 Request inzake burgerlijke staat diverse personen, inventarisnr. 1138A I, 1 omslag is n.v.t. Geen scheiding van tafel en bed tot 1811 gezien, geen scheiding in index huwelijken tot 1833, in stadsarchief II bevolkingszaken 13.. niets van toepassing, notariële akten index op personen Geestman en Poptie geen scheiding.

RA Den Haag, Rechtbank van Eerste aanleg Leiden, Vredegerechten, toegang 3.03.18.21 jaren 1811-1838.

Op aanraden van een medewerker eerst het repertorium van de drie kantongerechten aangevraagd. Inv. nr 88: 1811-1820 namenlijst kanton III, geen Poptie of Geestman.

Inv. nr. 54, 20, 21 en 85 globaal gezien als meest voor de hand liggende periodes van kanton I, II en III. Geen enkele scheiding gezien. Hier staan boedel-, weeskamer- en civiele zaken in en akten van verklaring van bekendheid of beruchtheid. Dit is ook een vervolg op de buurtkwesities.

Volgens een RA-medewerker staat een officiële echtscheiding altijd in de marge van het huwelijk aangetekend. Jan en Susanna zijn waarschijnlijk alleen van tafel en bed gescheiden en het kan heel wel zijn, dat dit nergens is geregistreerd. Volgens het CBG-boek heb ik op de juiste plaats naar de zeldzame scheidingen gezocht. Daar staat ook dat een scheiding pas van kracht is, als deze bij de burgerlijke stand (in de marge van de trouwakte) is genoteerd.

Generatie 07 Paupetit

<i>Gegevens</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
Naam:	Jean Paupetit	Maria Godefroy
Geboren:	13-09-1728 te Leiden	09-08-1733 te Leiden
Overleden:	27/03-03/04-1784 te Leiden	16/23-05-1789 te Leiden
Geloof:	Waals en NH	NH
Adressen:	St. Urselensteeg (1760)	St. Urselensteeg (1760), Lange-gragt (1784)
Beroepen:	Drogetwr. (1760)	Huisvrouw, lakenpluyster (1784)
Vader:	Jean Paupetit	Abraham Godefroy
Moeder:	Susanne Rondeau	Jacoba Thiery
Huwelijk:	09-05-1760 te Leiden	

Kinderen

1. Jean geb. 06-04-1761 te Leiden, overl. 18/25-07-1761 te Leiden
  2. Coba geb. 16-12-1762 te Leiden, overl. na 1783
  3. Jean geb. 06-11-1764 te Leiden, overl. 08-05-1842 te Leiden
  4. Susanna geb. 21-02-1767 te Leiden, overl. 04-01-1839 te Leiden
  5. Maria geb. 17-06-1769 te Leiden, overl. 22/29-07-1769 te Leiden
  6. Maria doop?, overl. 04/11-02-1770 te Leiden
  7. Abraham geb. 16-04-1776 te Leiden, overl. 02-02-1850 te Den Haag
-

Dat de familie Poptie protestants is, bleek al uit haar bezoeken aan de Hooglandse kerk. Dat zij een Franse afkomst heeft, wordt met name duidelijk als we het gezin onder de loep nemen waarin Johannes geboren wordt. Hij is het derde kind van Jean Paupetit (dit is tevens de oorspronkelijke schrijfwijze van de familienaam) en van Maria Godefroy. Beiden komen uit Waalse geslachten. Jean en Maria zijn respectievelijk in 1728 en 1733 te Leiden geboren. Ten tijde van hun huwelijk, dat in 1760 in de Waalse kerk wordt aangetekend, wonen ze in de Sint Ursulasteeg.

KO RR203, 09-05-1760, Waals.

Jan Poptie, drogetwr., jongeman van Leijden, wonende in de St. Urselensteeg, vergezelschap met Susanna Rondeau, zijn moeder, wonende als vooren, huwt met Maria Godefrooy, jongedochter van Leijden, wonende in de St. Urselensteeg, vergezeld met Abraham Godefrooy, haar vader op de Langegracht bij de Maren. Hooglandse kerk 09-05-1760.

CBG Waals fiche nr 145.

Mariés à Leiden le 9 may 1760 Jean Poptie et Maria Godefrooy.

Jean brengt als getuige zijn moeder mee, aangezien zijn vader reeds is overleden en Maria haar vader, daar haar moeder in het voorgaande jaar stierf. Gewoonlijk neemt een man het liefst zijn vader en een vrouw bij voorkeur haar moeder mee. Over de keuze van getuigen bij huwelijken staat meer in het hoofdstuk Statistiek. Ondertrouw in de Waalse kerk wijst erop dat de echtelieden op zijn minst de Franse taal verstonden en waarschijnlijk ook zelf goed spraken. In 1749 wordt Jean als twintigjarige jongeman lid van de Waalse kerkgemeenschap in Leiden. Omdat hij nog weleens op bezoek schijnt te gaan bij een oud-oom en -tante in Amsterdam en ook meerdere malen naar Den Haag reist, krijgt hij in 1754 en 1755 van verschillende Waalse kerken lidmaatschapsbriefjes mee voor getuigenissen. In verschillende Hollandse steden bestonden hechte Waalse gemeenschappen die zeker vanaf 1685 veel rechtstreeks uit Frankrijk afkomstige leden telden.

Kerkeraad.

... Het belang van de attestatie, het bewijs van goed gedrag voor migranten, komt ook nu weer duidelijk naar voren. Mensen konden worden afgehouden van het avondmaal vanwege hun onbehoorlijke afscheid van een vorige gemeente. Dat wilde natuurlijk zeggen dat er met deze lidmaten iets aan de hand was geweest in hun vorige woonplaats. Voor zij nu in Leiden mochten deelnemen aan het avondmaal moesten zij ervoor zorgen dat de vrede met hun vorige gemeente werd hersteld. Vaak was de kerkeraad wel zo behulpzaam om de oude gemeente daarover te schrijven. Enkele van deze immigranten werden bovendien in Leiden nog eens vermaand omdat ze stilletjes toch geprobeerd hadden aan het avondmaal deel te nemen. Maar de hoofdzaak was dat de persoon zich verzoende met de oude gemeente. Anderen wilden van de Leidse kerkeraad een attestatie omdat ze van plan waren te vertrekken, of vroegen er om vanuit hun nieuwe woonplaats omdat ze onverzoend vertrokken waren uit Leiden. In die gevallen werd er nagegaan of er binnen de gemeente bezwaren leefden tegen een verzoening. ...

Bron: Wie hij zij, man of wijf. Els Kloek, ¹⁾

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Reçu membre de l'Eglise de Leide Jean Paupetit, avril 1749.
- Membre de l'Eglise de Leide le ... Jean Paupetit parti av tem. le 7 juillet 1754 à Amsterdam.
- Reçu membre de l'Eglise de Amsterdam 3 sept. 1754 Jean Paupetit par Témoignage (= getuigenis) de l'Eglise de Leiden.
- Témoignage accordé le 30-11-1754 par l'Eglise d'Amsterdam à Jean Paupetit jeune homme pour l'Eglise de Leide.
- Reçu membre d'Eglise de La Haye le 30-11-1754 Jean Paupetit par témoignage de l'Eglise d'Amsterdam.
- Reçu membre Amsterdam 03-12-1754 parti à Leiden Jean Peaupetit, jeune homme.
- Témoignage accordé de 27 juillet 1755 par l'eglise de La Haye Jean Peaupetit pour l'eglise de Leide.
- Reçu membre ... Leide 1755 Jean Paupetit par témoignage de l'Eglise de la Haye.

Het is een beetje de vraag waarom Jean regelmatig op pad ging. Wellicht heeft hij in die tijd naar een mogelijkheid gezocht om zich in een andere stad als textielarbeider te vestigen. De hoogtijdagen van de Leidse lakenindustrie waren voorbij en de werkgelegenheid holde achteruit. Reeds vanaf 1600 werd vooral het spinnen en weven vanuit Leiden uitbesteed aan Tilburgse wevers. Dit had voor de Leidse fabrikanten verschillende voordelen, zoals lagere loonkosten en het niet gebonden zijn aan strenge voorschriften omdat er in Tilburg geen gildenorganisatie bestond. In de loop van de achttiende eeuw werd het voor de Leidse fabrikanten steeds interessanter (onder andere door het accijnsvoordeel) om de gehele produktie naar het zuiden over te plaatsen. Hierdoor kwamen veel textielarbeiders in Leiden zonder werk te zitten. ^{J), K)}

Overigens hebben de gewone arbeiders in Tilburg (van oorsprong voornamelijk arme boeren) er nooit een goed belegde boterham aan verdiend. Tot in de twintigste eeuw was daar min of meer sprake van een totalitaire ministaat. Vrijwel alle inwoners waren katholiek, terwijl de macht in handen was van de fabrikantenfamilies, de zeer invloedrijke geestelijkheid (gefinancierd en bemand door de fabrikantenfamilies) en het stadsbestuur (uiteraard ondermeer bestaande uit leden van weer dezelfde fabrikantenfamilies). In het overwegend protestantse Leiden lagen de verhoudingen iets beter, maar het grauw had hier net zomin iets in te brengen.

Ongeveer een jaar na het huwelijk van Jean en Maria komt een zoontje ter wereld, vernoemd naar zijn overleden opa Jean Popetit, dat helaas ruim drie maanden later alweer sterft. Het volgende kind is een meisje en krijgt de naam Coba van haar overleden oma Jacoba Thiery. Johannes is telg nummer drie en krijgt alsnog de naam van zijn overleden oudste broertje. Ruim twee jaar later dient Susanna zich aan, genoemd naar Susanne Rondeau, haar oma van vaderszijde die zelf haar kleinkind nog kan bewonderen. Het volgende meisje heet hetzelfde als haar eigen moeder: Maria. Zij leeft slechts vijf weken. Nog een meisje met die naam sterft vroeg al is onbekend wanneer precies zij is geboren. Mogelijk krijgt het paar na tien jaar huwelijk een tijd lang geen nieuwe nakomelingen of zijn deze doodgeboren. Als nakomertje komt zoon Abraham ter wereld en hoe kan het anders of ook hij is vernoemd naar een opa, in dit geval Abraham Godefroy die eveneens nog van zijn kleinkind kan genieten.

Waalse doopklapper nr 72, kinderen van Jean Paupetit en Maria Godefroy.

- 08-04-1761 Jean, né le 06-04-1761, getuige le per de l'enfant et Susanne Rondeaux.
- 19-12-1762 Coba, née le 16-12-1762, getuigen Abraham Godefroy et Maria Onderwater.
- 11-11-1764 Jean, né 6 nov., getuige Susanna Rondeaux.
- 22-02-1767 Susanne, née 21-02-1767, getuige Susanne Rondeaux.
- 18-06-1769 Marie née 17-06-1769, getuige Susanne Rondeaux et le per de l'enfant.
- 21-04-1776 Abraham, né 16-04-1776, getuige Elsje van Lintrup.

(Doopgetuige Elsje van Lintrup huwelijk gezocht. Enige mogelijkheid is E.v.L. x Jacobus van Diest, 15-11-1709, EE186; geen enkele aanwijzing bij KO.)

Begraafboeken Poptie

- 18-25/07 1761 Jan, kind van Jan, PB.
- 22-29/07 1769 Maria, kind van Jan, PB.
- 04/11-02 1770 Maria, kind van Jan, PB. [Dit kind kan niet direct na eerste dochter Maria geboren zijn.]

Intussen verdient Jean voor zijn langzaam uitdijende gezin de kost als drogetwijnder. Twijnen is het ineendraaien van twee of meer garens waardoor een dikker en sterker garen ontstaat. Het paar verhuist enkele malen van het ene naar het andere krappe arbeiderswoninkje volgens de summere en vaak slordig bijgehouden aantekeningen in het Leidse bevolkingsregister uit de tweede helft van de achttiende eeuw.

Bevolking Leiden Poptie/Godefroy.

- Jan ca 1762 SA 1822 nr 17 (geen Jan op fiche) inkomst 2 aug 1786.
- Jan ca 1762 SA 1800 nr 6 man vrouw en 4 kind: Fiche de buurt Nieuigestigt, nr 6, eigenaar Jan de Vogel. Bewoners: onleesbare naam van man met vrouw en 5 kinderen. Ook: Jan Poptie, vrouw en 1 kind, op ? 06-05-1780 inkomst, 20-03-178... verhuizing. Bijwooners: de Wed. Jan Poptie en 1 kind.
- Op nr 13 SA 1822 ca 1762 wonen Jan Poptie en Susanna Poptie, gebuurte Reijneveld, inkomst 3 mei 1793. Jan 03-03-1788?

Verder heeft Jean op 16 september 1765 nog een appeltje te schillen met zijn zwager Pierre Paul Meijnadier. Deze timmerman in Amsterdam trouwde in 1757 met Jeanne Peaupetit. In 1761 blijkt dat zij en hun broer Simeon Paupetit al verschillende schenkingen van hun moeder Susanne Rondeau hebben gekregen; mogelijk in de vorm van kleding, sieraden of huisraad. Als voorwaarde stelt Susanne dat de som van de giften te zijner tijd verrekend moet worden met het legitieme erfdeel. Jean is degene die de rest van de nalatenschap zal krijgen. Jeanne is vermoedelijk in juni 1763 gestorven en in december 1765 hertrouwt Pierre. Kennelijk vreest Jean al in september dat hij naar zijn volle erfdeel kan fluiten zodra Pierre geen vaste band meer heeft met de familie Paupetit. Een andere mogelijkheid is dat hij aan Pierre geld heeft geleend of goederen heeft geleverd. Hoe het ook zij, Jean machtigt een Amsterdamse "solliciteur" om in zijn naam een zeker geldbedrag bij Pierre op te eisen dat Jean "te pretendeeren heeft volgens de bescheiden daarvan ... ter hand te stellen". Het is eigenlijk vrij triest dat hij blijkbaar alleen (nog) op deze wijze zijn vordering schijnt te kunnen opeisen. Bovendien heeft Jean toch al zeer weinig verwanten in de nabije omgeving overgehouden. In 1765 wonen Jean en zijn moeder Susanne Rondeau in Leiden, terwijl zijn vader al veertien jaar eerder is overleden en zijn enige overgebleven broer Simeon in Delft en later in Amsterdam verblijft. Geen enkele oom of tante van vaders kant is nog in leven en alleen oom Simeon van moeders kant loopt nog rond.

Notaris Josue L'Ange, 1765, akte 70, zie ook generatie 08 Paupetit.

Procuratie in dato den tweeden september 1765.

Huiden den 2 september 1765 compareerde voor mij Josue L'Ange notaris Publuq bij den Ed. Hove van Holland geadmitteert binnen Leijden resuderende ende voor de nagenoemde getuigen Jean Poppetit wonende binnen deese stad mij notaris bekend. De welke verklaarde te constitueren en machtig te maken den E: Rol: Solliciteur te Amsterdam, specialijk omme van Pierre Paul Meijnadier, baas timmerman te Amsterdam voorz. inne te vorderen en ontfangen sodanige som-

me van penningen als hij comparant van den zelve te pretendeeren heeft volgens de bescheiden daar van aan den geconstitueerden ter hand te stellen, des wegens quitantie te verleenen en geeven, bij onverhoopt refus, off dilaj van voldoeninge alsdan tegens voorgenoemde Pierre Paul Meijnadier in rechten te ageeren voor alle collegien ende gerechten ten dien eijnde te compareeren als eijsschende te concludereen actem contesteeren vonnisfen te verfoeken ende te horen pronuntieeren de voordeelige ter executie te doen ftellen en van de nadeelige te mogen appelleeren off reformeeren domicilium citandi et executandi te kiezen coutien te stellen en voorts generalijk zoo in als buiten rechten alles meerder te doen en verrigten wat zal worden vereijst met beloften van approbatie en ratificatie onder verband en subvonnise als na rechten. Aldus gedaan en gepasfeert binnen Leijden voorschreeve ter prefentie van Jean L'Ange en Antoine Carpentier als getuigen.

Getekend: Jan Popetit.

(In het GA Amsterdam is het achterhalen van "den E: Rol: Solliciteur", ofwel een persoon die verzoekschriften schreef, vergelijkbaar gebleken met het zoeken naar een speld in een hooiberg.)

Jean overlijdt reeds voor zijn kinderen gaan trouwen in 1784 op 55-jarige leeftijd en zijn vrouw komt overal alleen voor te staan. Maria Godefroy sterft vijf jaar later op dezelfde leeftijd en samen liggen ze op het Papegaaijs Bolwerk begraven.

Vreemd genoeg wordt na Jean's overlijden een voogdijregeling voor de dan levende minderjarige kinderen getroffen, wat normaliter gebeurd als de overgebleven ouder hertrouwt. Dat doet Maria echter niet en de regeling wordt bovendien onmiddellijk na Jean's overlijden vastgelegd. Grootvader Abraham Godefroy van moederszijde en neef Jan Rondo (Rondeau) van vaderszijde nemen de voogdij waar. De goederen die Jean als boedel nalaat zijn de moeite van het beschrijven niet waard, volgens de weesmeesters.

Bovendien blijkt dat Maria dan werkt als lakenpluister. Als het laken van het weefgetouw kwam, moest de stof gezuiverd worden van losse draden, knopen, pluizen en andere ongerechtigheden. Daarvoor gebruikte men een nopijzer dat iets weg had van een groot pincet.

Tegen de tijd dat als laatste van de ouders Maria sterft, zijn alle overgebleven kinderen op Abraham na al in de twintig. Het nakomertje Abraham is in mei 1789 net dertien jaar geworden.

Begraafboeken Poptie

- Jan Poptie, man van Marijtje Godefrooy, PB tussen 27 maart en 3 april 1784.
- Maria Godefrooy, weduwe van Jan Poptie, PB 16-23 mei 1789.

Loosduinen, huwelijksbijlagen zoon Abraham, 1827.

Burgerlijke stand stad Leijden. Extract: Uit het Begravenis Register van den jare 1781 is geëxtraheerd, dat tusschen den 27-03 en 03-04 des jaars 1781 [sic!] op het Papegaays Bolwerk binnen deze stad begraven is het lijk van Jan Poptie, man van Marijtje Godefrooy. Extract d.d. 13-11-1827, Leijden. Gezien door de President van de Regtbank, plus zegel, Leijden.

Weeskamer voogdijboek R146v.

Abraham Godefroy, grootvader en Jan Rondo, neef, zijn voogden gesteld over Jacoba oud 22 jaar en Jan, oud 20 jaar, Susanna, oud 18 jaar en Abraham, 8 jaar, nagelaten kinderen van Jean Poppetit, verwekt bij Marijtje Godefrooy, lakenpluister, wonende op de Langegragt. Comp *Écop* den 5 april 1784 (Pro Deo) De voorn. boedel is ten zelve dage gerept.

Als gevolg van zijn moeder's overlijden moet Abraham in 1789 naar het weeshuis van de Waalse gemeente. Dit geeft direct aan dat de Paupetit's, in tegenstelling tot de meeste andere tussen 1680-1700 gevluchtte Hugenoten, nog zeer lang de Waalse kerk trouw blijven.

Archief Waalse Gemeente, inv. nr 361 Register van de weeskinderen 1716-1918.

Abraham Popetit entre dans la maifon le 20 mai 1789, fils de Jean Popetit et Marie Godefroi ne le 16 avril 1776 eté baptise le 21 d° temoin Elsje v. Entrup. Chassé de la Maison 22 october 1800.

Waal archief nr 535, inv. 347 Livre des Meres Regentes de la Maison des Orphelins de l'Eglise Wallonne de Leijden. [1789 niets over weeskind Abraham Poptie]

Voorzover bekend huwt de oudste dochter Coba niet en na de voogdijregeling verdwijnt zij geheel uit zicht. Johannes trouwt in 1792 met Susanna Geestman. Daardoor raken twee families (indirect) dubbel verstrengeld, want Susanna Poptie trouwt zes jaar later met Gerrit de Ridder, weduwnaar van Jannetje Geestman, de zus van Susanna Geestman. Tot slot huwt Abraham met Catharina Johanna Wagemaker. Nu wordt direct duidelijk waarom over Abraham in het weeskinderenregister geschreven staat dat hij op 22 oktober 1800 is weggejaagd, want twee dagen later trouwt hij en slechts 1 ½ maand na het huwelijk bevalt zijn vrouw Catharina van een gezonde zoon.

Hij is het minst honkvast, want in 1809/1810 gaat hij kennelijk tijdelijk naar Amsterdam, keert vervolgens terug naar Leiden, vertrekt in 1819 met vrouw en zoon naar Mons (= Bergen in Henegouwen), trekt weer noordwaarts naar Loosduinen waar in 1822 zijn vrouw overlijdt en hertrouwt aldaar in 1827 met Klazijna Huisman. Ten slotte zal hij in Den Haag gaan wonen. In zijn Leidse periode is hij als armlastige wederom afhankelijk van de goedwillendheid van de Waalse gemeente. Hij komt in een (in het GAL aanwezig, mij onbekend) boekje over de spuitgasten van de Pauvres Wallonnes in 1816 te Leiden op de lijst voor als nr. 16 (info Gerard Poptie). Iets meer komen we te weten over het blussen van branden via een krante-artikel over weesjongens. Kennelijk werden net als zij, ook de bedeelde armen verplicht om in noodsituaties hun medewerking te verlenen.

Abraham onderhoudt vermoedelijk geen contact met Jan en Susanna die in Leiden blijven, want hij weet in 1827 niet waar en wanneer zijn grootouders stierven. Zijn opa en oma Paupetit heeft hij zelf nooit gekend, terwijl alleen opa Godefroy van moeder's kant bij zijn geboorte in leven was. Deze man stierf toen Abraham bijna negen jaar was.

Jan Poptie en Susanna Geestman	YY91	19-04-1792	
(Gerrit de Ridder en Jannetje Geestman)	A70	21-04-1796)	
Susanna Poptit met Gerrit de Ridder	A210	19-01-1798	
Abraham Popetie met Catharina Johanna Wagemaker	B136v	24-10-1800	1 ^e
Abraham Popetit met Klazijntje Huijsman		25-11-1827	2 ^e

KO 1792.

Jan Popie, lakenverwerskn., jongeman van Leijden, wonende in de Galgstraat, vergezelschap met Susanna Popier, zijn zuster, wonende alsvooren, huwt met Susanna Geestman, jongedochter van Leijden, wonende op de Heeregragt, vergezelschap met Maria Geestman, haar zuster, wonende op de Langegragt. Hooglandse kerk 19-04-1792.

Schepenen 1798.

Gerrit de Ridder, weduwnaar van Jannetje Gijsman [Geestman], wonende in de St. Aagtenstraat met Gerrit de Ridder, zijn vader, huwt met Susanna Poptit, jongedochter van Leijden, wonende in de Galgstraat, vergezelschap met Jan Poptie, haar broeder in de Galgstraat. (Getrouwd 03-02-1798.)

Schepenen 1800.

1^e gebod 25-10-1800, 2^e gebod 01-11-1800, 3^e gebod en getrouwd 08-11-1800.

Abraham Poppetie, [beroep niet vermeld] jongeman van Leiden, wonende op de Oude Volmolen-gracht, vergezelschap met Jan Poppetie, zijn broeder, wonende in de Galgstraat, huwt met Catharina Johanna Wagemaker, jongedochter van Leijden.

Akte 6 te Loosduinen.

Op 25-11-1827 huwt Abraham Popetit, 51 jaar, van beroep metselaarsknecht, geboren 16-04-1776 te Leijden blijkens het extract uit het doopregister der Waalsche Gereformeerde Gemeente dier stad, wonende te Loosduinen, weduwnaar van Catharina Johanna Wagemaker, overleden te Loosduinen den 24-05-1822 blijkens akte, meerderjarig zoon van Jean Popetit en van Maria Godefroy, beide overleden blijkens akten, verklarende de comparant en de na te meldene getuigen dat zij zeker weten dat de Grootouders van hem comparant overleden zijn, doch niet waar en wanneer, met Klazijntje Huijsman, dienstbode, 55 jaar. Getuigen: Cornelis Rotteveel, Daniel van Duijn, Frank van der Gaag en Cornelis Vellekoop, allen te Loosduinen (en allemaal timmerman van beroep). Getekend: Abraham Paupetit.

Abraham Poptie en Catrina Johanna Wagemaker laten op 07-12-1800 in de Hooglandse kerk hun enige kind Johannes dopen. De getuigen zijn Jan Pauptit en Susanna Geestman.

Waalse gemeente 535, inv. nr 49 kerkeradsacta, pagina 250.

Du Vendredi 15 septembre 1809, La Compagnie a accordé en meme tems aux personnes survantes leur témoignage scavoir a [o.a.] Abraham Paupetit tous pour Amsterdam.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Gedoopt te Leiden HK, 07-12-1800 Johannes Poppetit, kind van Abraham Poppetit en Catharina Johanna Wagemaker.
- Reçu membre de l'Eglise d'Amsterdam le 31-10-1809 Abraham Paupetit par témoignage de l'Eglise de Leijde.
- Témoignage accordé le 16 janvier 1810 Amsterdam pour Leide (Abraham).

Attestaties, vrouw Abraham? Catharina Joanna Wagemaker, naar Amsterdam 20-08-1809.

Index Liste Civique 1811 Leiden

<i>Nom</i>	<i>No.</i>	<i>Qualifications</i>	<i>Epoque de la naissance</i>
• Poppetie (Abram)	5121	garçon corroyuer	16-04-1776
• Poptit (Jan)	5703	garçon teinturier	06-11-1748 [m.z. 1764]

Bibliotheek Leiden e.o. nr 28450, p.

Uit: Jubileumnummer Nieuwe L. Courant, 1950.

De brandspuit van het Weeshuis. Ruim anderhalve eeuw populair.

“Wij zijn de weesjongens! Wij hebben de brand geblus! Hosselemie!”... Na elke brand werd het verschijnen en optreden van deze spuit onder de burgers druk besproken. Want de brandspuit van het weeshuis was in de volste zin populair in Leiden. En het verdienen van de premie voor “het eerst water geven” werd de jongens steeds van harte gegund....

Nieuw was niet dat wees- en z.g. “houwkinderen” (wij zouden zeggen: voogdijkinderen) aan het blussen van branden meewerkten. Dat deden zij al heel lang, tezamen met stadstimmerlieden, smids, boomsnoeiers, metselaars, straatmakers, bierdragers, baggerlieden en turfdragers. Het geschiedde onder toezicht van de suppoosten der betreffende “Godshuizen” maar dat verhinderde toch niet, dat er onder de tot uitrukken verplichte “grote jongens” vaak nog te jongen en lichamelijk minder geschikt waren, dat er soms onvoldoende gekleed werd weggerend en dat deze kinderen – want meer waren het niet – soms uren met nat gespoten goed in kou en guurte buiten stonden, soms op ladders en steeds onder ruwe klanten, die nu niet bepaald meewerkten aan hun opvoeding.

Bevolking Leiden Poptie/Godefroy.

- Abraham met vrouw en 1 kind, ca 1800, geb. 80 no 5 Oude Vest (Op de fiche staat: Ouden Vest, Abraham Poppetit en vrouw, 1 kind, inkomst in gebuurde 18 ^{11m}/_{1d} 00, vertrek uit gebuurde 18 ^{5m}/_{7d} 02.)
- Abraham met vrouw en zoon vertrekt op 11-03-1819 naar Mons (= Bergen in Henegouwen). Register van vertrek uit Leiden 1813-1821. SA II, inv. nr. 1134 is nu 1303, register van vertrek, folio 9 gezien, geen extra info.
- Abraham, 1818, SA 1091, wijk 8 nr 665, ger.: 5, Oranjegracht 64. Fiche: 665 Abrm Poptie, 1 man < 18 jaar, 1 man 18-50 jaar, 3 vrouwelijk geslacht, 2 gehuwd, 5 gereformeerden. Het is onduidelijk of alle personen tot het gezin behoren of inwonend zijn.

Volgens de Leidse liste civique uit 1811 is Abraham in dat jaar garçon corryuer, wat dat ook mag zijn. In zijn Loosduinse periode maken hij en zijn nageslacht furore als metselaars. Zij gaan zich Pauptit noemen en leven onder die naam voort terwijl de Leidse tak zich afsplitst onder de naam Poptie. Overigens is een deel van de huidige Pauptit's klein van stuk. Mevrouw Hoogeraad uit Alkmaar, een afstammeling van Abraham, heeft dit vier jaar geleden verteld.

Zij wees bovendien op een Cornelis Johannes Pauptit die aan het begin van de twintigste eeuw in verband met het huwelijk van zijn kind en een zekere Scholten door de Kantonrechter in Den

Haag werd gezocht. (Wat is er toch aan de hand met die stad?) Deze man was toen zonder vaste woon- of verblijfplaats.

Wat de kleinkinderen betreft: Johannes verwekt er slechts één, van Abraham is tot 1819 ook slechts één zoon bekend en kleine De Riddertjes verschijnen al helemaal niet volgens de doopboeken.

Bevolking Leiden

- 1829 V 605 Susanna Poptie, 63 jaar, Volmolengracht, Prot. (Op de fiche staat: Gerrit de Ridder en Susanna Poptie, beide 63 jaar, geen extra gegevens.)

Susanna Poptie overlijdt in 1839 in het Minnehuis waar Dirk van Wijk op dat moment de scepter zwaait en wordt 72 jaar oud. Haar broer Johannes overlijdt bij zijn zoon in huis op de Middelste-gracht en bereikt een leeftijd van 78 jaar. Opvallend is dat ofwel kleinkind Johannes de naam van zijn oma niet kende, ofwel de ambtenaar die de overlijdensakte optekende abuis was. Als Abraham in 1850 sterft, leeft zijn tweede vrouw nog, maar in Den Haag weet niemand meer hoe zijn ouders heetten. Zo vergankelijk is het leven dus.

Akte 15 Susanna.

Op 05-01-1839 verklaren Jacobus Bekooy, goede bekende, 53 jaar oud, zonder beroep, wonende in de Kaarsenmakerstraat en Daniël Bosman, goede bekende, oud 53 jaar, zonder beroep, wonende in de Kaarsenmakerstraat dat op 4 januari, des avonds om 11 uur is overleden Susanna Poptie, geboren te Leijden, oud 72 jaar, gewoond hebbende in de Kaarsenmakerstraat, vrouw van Gerrit de Ridder, wonende alhier; zoon [sic] van Jan Poptie en Maria Godefrooy, beide overleden. Beide declaranten kunnen niet schrijven.

Akte 389 Johannes (zoon).

Op 09-05-1842 verklaren om half twaalf 's ochtends Johannes Poptie, zoon der na te noemen overledene, oud 48 jaar, vachtenbloter, wonende op de Middelstegracht en Dirk van Wijk, bekende van de overledene, oud 32 jaar, stadsbode, op het Rapenburg dat op 08-05-1842 den avonds ten 8 ure in het huis op de Middelstegracht is overleden Johannes Poptie, geboren te Leijden, oud 78 jaren, gewoond hebbende in voornoemd huis, weduwnaar van Susanna Geestman en zoon van Jan Poptie en van Johanna l'ecluze [Maria Godefroy!], beide overleden.

Den Haag, akte 171 Abraham.

Op 04-02-1850 verklaren te Den Haag Johannes Matheus Saris en Franciscus van der Wielen dat Abraham Pauptit, metselaar, gewoond hebbende alhier, op 02-02-1850 is overleden, oud 73 jaren, geboren te Leijden, getrouwd met Clasine Huisman, zijnde de namen der ouders niet bekend, beiden overleden.

Den Haag, bevolking 1849-1859, behalve Dirk Poptie, zoon generatie 05, ook:

Clasina Huisman, weduwe Pauptit, deel 3 folio 300: wijk A Loosduinseweg, huisnr. 274. Zij woont dan alleen.

Generatie 08 Paupetit

<i>Gegevens</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
Naam:	Jean Paupetit	Susanne Rondeau
Geboren:	03-12-1680 te Sedan (Fr. Ardennen)	02-12-1691 te Leiden
Overleden:	08/15-05-1751 te Leiden	01/08-02-1772 te Leiden
Geloof:	Waals	Waals
Adressen:	Sedan, Leiden (1702, 1715?), Fockerspleijn op de Korte Langegraft (1719), Nieuwe Voldergraft (1721)	Moriaansteeg op de hoek van het klooster (1721), Langegragt (1728), St. Urselensteeg (1757 en 1760)
Beroepen:	Lakenwerker (1719, 1733)	Huisvrouw
Vader:	Jacques Paupetit	Jean Rondeau
Moeder:	Jeanne Aubert	Jeanne Picard
Huwelijk:	14-09-1721 te Leiden	

Kinderen

1. Jeanne geb. 18-08-1722 te Leiden, overl. 05/12-02-1724 te Leiden
  2. Jeanne geb. 21-01-1725 te Leiden, overl. 29-06-1763? te Amsterdam
  3. Doodgekomen kind geb./overl. 23/02-02/03-1726 te Leiden
  4. Anne geb. 26-02-1727 te Leiden, overl. 03/10-05-1727 te Leiden
  5. Jean geb. 13-09-1728 te Leiden, overl. 27/03-03/04-1784 te Leiden
  6. Susanne geb. 07-05-1731 te Leiden, overl. 09/16-06-1731 te Leiden
  7. Susanne geb. 22-12-1732 te Leiden, overl. 31/01-07/02-1733 te Leiden
  8. Simeon geb. 22-12-1732 te Leiden, overl. 29-11-1785 te Amsterdam
-

Deze generatie verschaft het antwoord op één van de hoofdvragen bij dit onderzoek: Waar komen mijn voorouders vandaan? Jean (alwéér een Jean c.q. Jan c.q. Johannes) is namelijk enkele jaren voor het vertrek van zijn familie nog in Sedan geboren, een stadje gelegen in de Franse Ardennen. Daarmee overschrijdt deze zoektocht een enigszins magische grens. Aan de vlucht van dit Hugenoten-kind zit een heel verhaal vast, waarover bij de bespreking van zijn ouders verderop meer.

Jean merkt als ventje ongetwijfeld dat zijn familie bedreigd wordt, maar de kleine jongen kan misschien nog niet bevatten wat er allemaal precies aan de hand is. In 1685 wordt het Edict van Nantes herroepen en dat resulteert in een massale uittocht van protestanten die voor Jean en diverse andere familieleden in Leiden tot stilstand komt. De families van zijn eerste bruid en zijn elf jaar jongere toekomstige tweede bruid zijn eveneens uit die plaats afkomstig.

Reeds in 1702 is een Jean Popetie lid van de Waalse gemeente in Leiden. In 1715 maakt het kerkarchief nogmaals van een Jean Popety melding als lidmaat. Hij is eind dertig wanneer hij voor het eerst in 1719 trouwt met Jannetje Sem (Del Senne). Naar Franse maatstaven is hij er uitzonderlijk laat bij, want Walen trouwen vaak rond hun twintigste.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Reçu membre Leide juin 1702 Jean Popetie.
- Reçu membre de l'Eglise de Leide le Avril 1715 Jean Popety par confession [?].
- Marie à Leiden Jean Poppeti et Sein Jeanne, 05-11-1719.

KO HH109v, 21-10-1719 (huwelijk 05-11-1719 in de Waalse Gasthuiskerk).

Jan Popti, lakenwerker, jongeman van Sedan, wonende in 't Fockerspleijn op de Korte Langegraft, vergeselschap met Abraham Popti, zijn broeder wonende in de Scheijstraat, huwt met Jannetje Sem, jongedochter van Sedan, wonende op 't voors Fockerspleijn, vergeselschap met Martha Sem, haar meuij wonende in de Lange Pieters-Choorsteegh.

Vermoedelijk sterft Jannetje al snel aan de gevolgen van een miskraam, want minder dan twee jaar later trouwt Jean opnieuw, ditmaal met Susanne Rondeau die in 1691 is geboren te Leiden. Hij is één dag na haar jarig.

Zij krijgen acht kinderen, waaronder een tweeling. Eén baby daarvan sterft binnen enkele maanden en verder groeien alleen dochter Jeanne, zoon Jean en de andere helft van de tweeling, zoon Simeon op. Het is tamelijk opmerkelijk dat de ouders meerdere keren zelf als doopgetuigen fungeren. Van Jean's kant komt alleen in 1727 een zekere Anne Peaupetit mee. In welke hoedanigheid zij verwant is, is nogal vaag. Van Susanne's kant verschijnen haar moeder plus haar zus en broer met partners. Het is duidelijk dat Jean vrijwel geen verwanten in de buurt heeft wonen, te meer daar Abraham in dezelfde tijd waarschijnlijk langdurig elders verblijft.

KO HH260v, 22-08-1721 Waals.

Jan Poptie, weduwnaar van Jannetje Jean, wonende op de Nieuwe Voldergraft, vergezelschap met Abraham Poptie, zijn oom [...], wonende in de Scheijfftraat, huwt met Sufanna Rondau, jongedochter van Leiden, wonende in de Moriaansteegh op de hoek van 't Clooster, vergeselschap met Jannetje Picar, haar moeder, wonende als vooren.

Waalse kerk, Franse Gasthuiskerk.

Huwelijk op 14-09-1721 (ondertrouw op 22-08-1721) Jean Poptie, jongeman de Leide et Susanne Rondaux jeune fille de Leidn.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Mariés à Leide le 22 Aôut 1721 Jean Poptie et Susanne Rondeaux.
- (o.a.) Baptisé le 20 Janvier 1725 à Leide Jeanne Peaupetit, fille de Jean Peau Petit et de Susanne Rendeau.

Waals doopboek 72, kinderen van Jean Paupetit en Susanne Rondeau

- 19-08-1722 Jeanne, né 18-08-1722, getuigen Jean Peaupetit et Jeanne Piccardt.
- 21-01-1725 Jeanne, né 21-01-1725, getuigen Jean Rondeaux et Jeanne Picard.
- 02-03-1727 Anne, né 26-02-1727, getuigen Jean Peauwpetit, pere de enfant et Anne Peaupetit.
- 17-09-1728 Jean, né 13-09-1728, getuigen Michel Delleboys en Elisabeth Rondeaux.
- 09-05-1731 Susanne, né 07-05-1731, getuigen Jean Paupety, per de l'enfant et Susanne Rondeau sa mere.
- 25-12-1732 Susanne, né 22-12-1732, getuigen Jean Paupeti et Susanne Rondeau.
- 25-12-1732 Simeon, né 22-12-1732, getuigen Simeon Rondeau et Anne du Chen.

Jean is lakenwerker van beroep en hij koopt in 1734 een weefgetouw voor f 14,00. Het apparaat is ongetwijfeld prominent in huis aanwezig.

Aantekening Alb. Brauckman, onbekende bron, GAL Leiden.

Dirk Keerweer verkoopt een laaken getouw aan Jan Popettie voor de zoon [som] van 14 gulden, contant betaalt. Leijden den 22 nov. 1734.

Het gezin vertoeft op diverse adressen op en bij de Langegracht. Na het overlijden van haar beide ouders verkrijgen Jean Poptie en Susanne Rondeau in 1747 hun huisje in het Sint Michielsstraatje op de hoek van de Sint Urselensteeg, dat zij reeds huren van haar moeder. Het kan zijn dat de familie geen overeenstemming kon bereiken over de verdeling, want diverse pandjes worden openbaar geveild in het Herenlogement bij de Burcht. Als gevolg daarvan moeten ze tegen elkaar opbieden, wat de prijs uiteraard opdrijft. Jean is samen met Susanne's broer Simeon aangewezen als executeur van haar moeders testament, maar het valt hem niet mee om de belangen goed te behartigen. Hierover komt meer ter sprake via de gezinsbeschrijving van generatie (09)/10 Rondeau.

Bonboek Overmare *Landzijde* folio 557 Ste Michielsstraetgen suijsfijde.

- * 8:10:1710 Is volgens defelve qualiteit als hier vooren fol. 469 breeder staet geextendeert vercoft aen Jan Rondou vrij om ij C lx gl gereet gelt. [De vorige eigenaar is Joris Drollenveaux gehuwd met een dochter van Philip de Kan.]
- * Op den 4 octob: 1750 is alhier overgelevert extract uijt de scheijdinge des boedels van wijlen Jeanne Picaar wedue wijlen Jean Rondeau gepasseert voor den nots Jozua L'Ange Josue zoon en getuijgen binnen deeze stad in dato den 17 julij 1748 tusschen de gezaamentlijke kinderen en kindskinderen en geïnstrueerde erfgen. van voorn Jeanne Picaar waaruijt consteert dat dit huijs is aanbedeelt Jean Poppeti in huwelijk hebbende Suzanna Rondeau. 4:1:1780 Is bij hem verkogt aan Steven van der Pluim vrij om jC gl gereed gelt.
NB Dit huis moet staan hier voor fol. 469. Is in de verponding bekend met nr. 42.

Notaris Josue L'Ange, akte 133.

[Lange voorgedrukte tekst met openbare-verkoopbepalingen van diverse panden. Daarna is met de hand geschreven:]

Ende werd vervolgens alhier eerstelijk geveijld, bij de executeurs van den testamente van wijlen Jeanne Picard wedue ende boedelhouster van Jean Rondeaux. Een hegt sterk huijs ende erve staande ende gelegen aan de zijd zijde van de Michielstraat off Klooster op den hoek van de St. Ursulensteeg belend aan de eene zijde Steven den Hoet ende aan den andere zijde den hoek van de straat, streckende tot achter aan de Dulhuijsgragt.

[Waarbrief 08-10-1710.]

Dit ende drie volgende huijsen aan te vaarden dadelijk ende met het geven van de palmslag ende uijttelovene coopenningen benevens het doen der opdracht op den 1 february 1748 contant te voldoen. Zij geweeten dat het voorz: huijs alsnog is verhuurt te weten het Benedenhuijs aan Jean Poppetti om f 30:- 's jaars tot primo mej 1748, welke alfmede de navolgende huure ezen koper aan gem: huurder zal moeten presteren, gelijk ook het bovenhuijs aan Jean Poit om f 28:- 's jaars, mits daar jegens profiterende het laaste vierendeljaars huur van den 1 februarij 1748 aff te famen ter fomme van veertien guldens, tien stuijvers.

Pottum Armegeld vijffentwintig stuijvers.

Opgestoken 5 gld 5 st op 't hoogst jnzetten getrokken bij Jan Poat [Poit] op f 190.-

Weder opgestoken f 10:10:- op f 50:- getrokken bij dezelve op f 240:-

Opgest. f 10:10:- op f 50:-

Gerest.

Nader ge:eijst 10:10:- op f 40:- getrokken bij Simion Rondo op f 280:-

Weder opgest. f 10:10:- op f 40:-

Gerest

Na voorgaande affslag so is het voors. huijs vijff gld: boven het voors. bod opgehouden, waar vore ik onderges: het zelve huijs bij scheijdinge des boedels zal aanstaan.

Getekend: Jean Popetti [= Jean Paupetij, zoals hij hiervoor en hierna tekent].

... "Verkogt en gekogt int Heeren Logement aan den Burg binnen Leijden op den 15 decemb. 1747." Getekend: Simeon Rondeaux Jean Popetti.

Notaris Josue L'Ange, akte 77, 1748.

Rekening ende verandwoording van sodanigen ontfang en uijtgaaff als Simeon Rondeau en Jean Poppetti in qualité hier na gemelt hebben gehad ende gedaan, aangaande den boedel en goederen zoo ende in diervoegen als dezelve bij Jeanne Picar weduwe wijlen Jean Rondeau op den 2 Augustus 1747 metter dood is ontruijmt en agtergelaten ... Geformeert in agtervolg van den inventaris dezes boedel op den 13 december 1747 voor mij notaris en getuijgen gepasfeert en geslooten. ... Nopende 's boedels huijs en erve, staande ende gelegen op den hoek van de St. Ursulensteeg belend volgens de laaste opdrachtbrieff ten behoeven van Jean Rondeau, van dato 8 october 1710 aan de eene zijde Jan de Waal ende aande andere zijde de St. Ursulensteegh, op den jnventaris folio 2 recto et verfo gemeld, het zelve is gedeeltelijk bij den overledene selfs gebruikt geweest, en ten deele verhuurt aan Jean Poppeti om dertig guldens 's jaars en komt van deselve ontfangen de fomme van twee en twintig guldens tien ftuijvers over $\frac{3}{4}$ jaars huur, verfchenen federt mej 1747 tot february 1748 tijde de aanvaarding van t zelve huijs bij den koper, dus hier de voorz: somme van f 22:10:-. En is het voorz: huijs ende erve op den 15 december 1747 op 's Heeren Logement aan den Burg volgens Publicque voorwaarden verkogt en

opgehouden voor rekening van Jean Poppetti getrouwt met Susanne Rondeau voor ende om de fomme van tweehondert vijffentagtig guldens om aan dezelve N:Uxs: hier na bij scheidjinge tot gelijke fomme te werden aanbedeelt hier voor

Memorie ...

Staat van de deelbare Effecten

... Nog werd bij off van wegen Jean Poppetti N:Uxs alhier op den ftaat gebragt de fomme van tweehondert vijffentagtig gulden zijnde fodanige fomme als waar op 's boedels voorschreeve huijs ende erve ftaande ende gelegen binnen deze stad op den hoek van de St. Ursulensteeg hier voren folio 2 recto et verso gemeld waarvan de publicque opveijlinge op den 15^e december 1747 is geschied, voor hem Poppetti is opgehouden, om aan den zelve ter dier fomme hier na bij scheidjinge te werden toe ende aanbedeelt zoals hier na dan ook zal geschieden, dus hier de voorz. fomme van f 285:-:- ...

Intussen trekken de kinderen de wijde wereld in. Althans, Jeanne brengt een bezoek aan Gouda in 1744, waar ook een flinke Waalse gemeenschap leeft. Zij trouwt met Pierre Paul Meynadier, een timmermansknecht uit Genève (een stad in Zwitserland waar rond 1685 veel Hugenoten naar toe vluchten) en zij vestigen zich in Amsterdam. Daar wonen nog enkele andere Paupetit's uit Sedan. Simeon is in 1754 ook in Amsterdam, trekt vervolgens naar Delft, waar hij trouwt met de Hollandse Susanne van Leeuwen. Het jaar daarop laten zij hun eerste kind dopen in Voorburg en zij krijgen verder nog in 1761 en 1765 nakomelingen in Amsterdam. Zoon Jean blijft honkvast samen met zijn vrouw Maria Godefroy in Leiden zitten. De handel en wandel van de kinderen is mede te volgen via allerlei kerkbewijsjes.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Reçu membre de l'Eglise de Leide le Avril 1735 Jeanne Popetit par confession
- Idem 1744.
- Jeanne Popeti de Leide parti avec témoignage 16 aout 1744 à Gouda.
- Reçu membre de l'Eglise de Amsterdam Simon Popetit le 23 avril 1754.
- 1757 Jeanne Poptie vojiez Meijnadier.
- Anno 1757, 14 octobre à Amsterdam Jeanne Poptie vojiez Pierre Paul Meijnadier.
- Idem 30 oct. 1757.
- Membre de l'Eglise de Leide Paupetit Jeanne parti avec témoignage le 9 nov. 1757 à Amsterdam.
- Simeon marie à Delft 29-04-1758 met Susanne van Leeuwen. (Hun eerste kind laten zij Waals dopen in Voorburg op 15-07-1759.)

Jeanne Popti en Pierre Paul Meynadier	07-10-1757	RR76
Simon Poptie en Suzanna van Leeuwen	23-04-1758	Delft
Jan Poptie en Maria Godefroy	09-05-1760	RR203

KO 1757, Waals.

Pierre Paul Meynadier, timmermansknecht, jongeman van Geneve, wonende in de St Urselensteeg, dogh onlangs gewoond hebbende te Amsterdam, huwt met Jeanne Popti, jongedochter van Leijden, wonende in de St. Urselensteeg, vergezelschap met Susanne Rondeau, haar moeder, wonende als vooren. Moet attestatie van Amsterdam overbrengen.

Delft, nr 100 Waalse Kerk (Fransche kerk), le 23 Avril L'An 1758.

Simon Poptie jeun homme, demeurant, sur L'Oude Delft et Suzanna van Leeuwen, jeune fille, demeurante parcillement la.

KO 1760, Waals.

Jan Poptie, drogetw^r., jongeman van Leijden, wonende in de St. Urselensteeg, vergezelschap met Susanna Rondeau, zijn moeder, wonende als vooren, huwt met Maria Godefroy, jongedochter van Leijden, wonende in de St. Urselensteeg, vergezeld met Abraham Godefroy, haar vader op de Langegragt bij de Maren. Hooglandse kerk 09-05-1760.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Baptisé à Amsterdam 27-12-1761 (née le 25 dec.) Abraham Paupetit, fils de Simeon et Susanne van Leeuwen.
- Ontvangen voor het regt op het begraven te Amsterdam den 29-06-1763 Jannetje Poptie. [A.J.C. Pauptit: 2de Lauwerierstraat Amsterdam]
- Gedoopt kind Gerard Paupetit, fils de Simeon et Susanne van Leeuwen in Amsterdam 17-01-1765. Idem kind Jean, geboren 11-06-1767, gedoopt 14-06-1767.
- Ontvangen voor het regt op het begraven te Amsterdam den 29-11-1785 Simeon Paupetit, Amsterdam. [A.J.C. Pauptit: Laaste Looiersdwarsstraat]
- Ontvangen voor het regt op het begraven te Amsterdam den 27-02-1787 Gerrit Paupetit, Amsterdam.

De familie Poptie in Amsterdam (GAA)

Van Pierre Paul Meynadier en Jeanne Poptie geen kinderen gezien in Leiden, wel het volgende kroost in Amsterdam:

- Nr 135 folio 140v Walenkerk, 11-02-1759 Susanne kind van P.P. Meijnadier en J. Popetit. Getuigen Charles Meijnadier et Susanne Popetit [Rondeau?].
- Nr 135 folio 146v Walenkerk, 25-05-1760 Pierre Paul, kind van P.P. Meijnadier en J. Peaupetit, getuige Marquerite Deylaux, son grandmere.

Uit het verslag van A.J.C. Pauptit en briefwisseling 10-12-1955.

Simeon Popeti woonde vanaf 1754 te Amsterdam. ... Zijn beide zoons stierven op jeugdige leeftijd in Amsterdam. ... In 1763 was Simeon Popeti getuige te Amsterdam. Hij legde daar een verklaring af als oom maternel van Jannetie Paupetit ten behoeve van Pieter Meynadier. [Helaas heeft de auteur geen bron vermeld.] ...

Ik ben tot de conclusie gekomen, dat in Leiden de meeste Popties in de buurt van de Galgstraat (Morschstraat) woonden. In Amsterdam was het de Jordaan, dat de Fransen Le Jardin, de Tuin noemden, naar de bloemennamen van de straten: Rozegracht, Leliestraat, Lauweriersstraat.

Ondertrouw Pierre Paul Meynadier, kerk, 02-12-1765, nr 608/85.

Pierre Paul Meynadier, van genne Gereformeert, wedr. van Jannette Popatit in de Louerius dwarsstraat, huwt [opnieuw] met Elisabeth Riorteau.

Marge: Hij vrou doot, goed ingebragt, huwelijk in de Waalse kerk.

In Amsterdam komen Poptie's niet voor als poorter tussen 1655-1750 of als ingezetene tussen 1670-1742.

De familie Poptie in Delft (GAD)

Simion/Simon Poptie, j.m., met Susanna van Leeuwen, j.d., nr. 85-93-100. Ondertrouw 22 (23) april 1758, getrouwd 7 mei 1758.

- Nr 100 W. Kerk (Fransche kerk), le 23 Avril L'An 1758.
Simon Poptie jeun homme, demeurant, sur L'Oude Delft et Suzanna van Leeuwen, jeune fille, demeurante parcelllement la.
- Nr 85 en nr 93 betreffen ondertrouw in de twee andere hervormde kerken, geen extra info. Geen dopen in de Oude of de Nieuwe kerk gezien, geen begrafenissen, niets in ORA of Huizenprotocol.

Inmiddels is hun vader begin mei 1751 overleden. Slechts een week daarvoor stellen Jean en Susanna samen hun testament op. Jean heeft duidelijk moeite gehad met het ondertekenen van de akte en was toen kennelijk ernstig ziek.

Tien jaar later stapt Susanna wederom naar notaris Josue L'Ange om haar eigen testament te regelen. Deze notaris is duidelijk favoriet bij de familie, ongetwijfeld omdat hij zelf franstalig is. Susanna is op dat moment bijna zeventig jaar oud en dit is de bewuste regeling waarin zij bepaalt dat haar kinderen Jeane en Simeon alleen hun simpele legitieme portie na aftrek van reeds ontvangen prelegaties krijgen en aan haar oudste zoon Jean de rest toebedeelt. Het simpele legitieme erfdeel is (vD): het wettelijk erfdeel, het aan de erfgenamen in de rechte lijn door de

wet toegekende deel van de erfenis (en niets meer), waarove de erflater, in dit geval Susanna, noch bij gifte onder de levenden, noch bij uiterste wil mag beschikken.

Zie eveneens generatie 09 Rondeau voor de betrokkenheid van Jean bij de besteding van geld van kleinzoon Jean del Bois en voor het huis in het bon Overmare Landzijde folio 557 St. Michielsstraat.

Notaris Josue L'Ange, 1751, akte 57.

[Tekst eerste pagina:] Akte 57.

De testateuren hebben verklaart tot geen f 2000:00 gegoed te zijn en den testateur int amptgeld niet bekend te ftaan, met verklaringe dat hier inne geene fidei commies is geinsereert.

Teftament in dato den 1^e mej 1754. [Daarna:]

In den Name des Heeren Amen. Op huijden den eerften mej anno 1751 des namiddags de klokke omtrend halff vier uren, compareerden voor mij Josue L'Ange Jz: notaris Publicq bij den Ed: Hove van Holland geadmitteert, binnen de stad Leijden refiderende, ende voor de nagenoemde getuijgen Jean Poppeti, en Susanne Rondeau, egtelieden, wonende binnen defe stad, mij notaris bekend.

[Voorgedrukte standaard tekst, de langstlevende zal erfgenaam zijn en voogd worden.]

Ondertekend door: (heel moeizaam) jan popti, en (iets beter) susanne rondeaux.

Notaris Josue L'Ange, 1761, akte 96.

Testament in dato den 14^{en} october 1761, vermogen onder de f 2000,00.

Voor de notaris verschijnt om negen uur Susanne Rondeau, weduwe van Jean Paupetit, wonende binnen Leiden. Zij laat een standaard testament opstellen met ondermeer de volgende bepalingen.

"Ende van nieuws komende tot haar voorgenome dispositie, zoo verklaarde zij comparante tot haar mede erfgenaamen te stellen ende te institueeren haare dogter Jeanne Paupetit item haar zoon Simeon Paupetit [Jean is doorgestreept] ende bij voor overlijden van haare gemelde dogter en zoon, haare kind, kinderen of wettige descendentes bij representatie ende dat alleenlijk in de simpele ende bloote legitime portie de evengemelde haare dogter en zoon respectivelijk of bij derzelve vooroverlijden haare wettige afkomelingen, na scherpeid van regten in haar comparantes nalatenschap competeerende met expresfe begeerte dat de voorgemelde haare dogter en zoon of bij voor afsterven hunne wettige kinderen of descendentes in de voorz. legitime zullen moeten werden aangereekent alle 't geene zij lieden separatelijk van tijd tot tijd hebben gehad en genoten en aan dezelve in de legitime portie na regten kan of mag aangereekent werden. Ende in alle haar comparantes verdere natelate goederen verklaarde zij comparante tot haar eenige ende universeele erfgenaam of erfgenaamen te stellen en institueeren haar zoon Jean Paupetit ende bij zijn vooroverlijden desselfs kind, kinderen of wettige descendentes bij representatie met volle regten van eijgendomme.

Committeerende voorts zij comparante tot executeurs van haare voorz dispositie als mede omme haare begraaffenisfe met den gevolge en aankleven van dien op een fatsoenelijke wijze te bezorgen, mitsgaders tot absolute voogden over haare natelatene minderjarige uitlandige en andere toezigt behoevende kind of kinderen item kinds kind of kinderen ende erfgenaam of erfgenaamen d'eersaamens Coenraad van Velsen en Thomas des Tombe beijden haare goede bekende en woonagtig binnen deeze stad."

Aldus gedaan en gepasfeert binnen Leijden voorz ter presentie van Josue L'Ange junior en Jean l'Ange als getuigen.

Getekend: susan rondeau.

De gezinsleden blijven trouw de Waalse kerk bezoeken en wagen zich nog niet aan de hoogduits hervormde kerk waar trouwens Nederlands gesproken werd. Hun hele kennissenkring bestaat uit Frans-sprekende eerste en tweede generatie immigranten, waar zij zich kennelijk het prettigst bij voelen. Maar allemaal vinden ze hun laatste rustplaats op Hollandse bodem.

Begraafboek Poptie

- 05-12/02 1724 Jan, kind van (Stoptie?), B (I).
- 23/02-02/03 1726 Poptie, doodgekomen kind van Jan, B.

- 03-10/05 1727 Anna, kind van Jan, B.
- 09-16/06 1731 Popty, Susanna, kind van Jan, B.
- 31/01-07/02 1733 Poptie, Susanna, kind van Jan, B.
- 08-15 mei 1751 Popen, (Jean-) man van Susanna Rondeau, 2 BW.
- 01-08/02-1772 Rondeau, Susanna (weduwe van Jan Poptie) PB.
- Jan Poptie, man van Marijtje Godefrooij. PB tussen 27 maart en 3 april 1784.
- De overlijdensdatum van Jeane del Senne niet gevonden.

Overige gegevens

Pieter Del Senne is broer van Jeanne Delsenne? Eventuele kinderen van Jean Poptie en Jannetje Sem niet in Waals- of NH-doopboek gezien. KO-huwelijk en Waalse en NH-dopen geven geen aanwijzingen over Pieter Delsan.

Generatie 09 Paupetit

Gegevens	Man	Vrouw
Naam:	Jacques Paupetit	Jeanne Aubert
Geboren:	03-09-1641 te Sedan	02-04-1645 te Sedan
Overleden:	na 1686 te Sedan?	na 1686 te Sedan?
Geloof:	Waals	Waals
Adressen:	Sedan, Fond de Givonne (1677) [Fond de Givonne ligt bij Sedan]	Fond de Givonne, Sedan
Beroepen:	Mr. passementier (1669, 1674, 1675, 1678, 1682), drapier (1672, 1674)	Huisvrouw
Vader:	Jean Paupetit	Isaac Aubert
Moeder:	Gabrielle Cordier	Barbe Grognet
Huwelijk:	10-02-1669 te Sedan	

Kinderen

1. Jean doop 21-12-1669 te Sedan, overl. voor 1676
  2. Pierre doop 22-04-1671 te Sedan, overl. 23-08-1671 te Sedan
  3. Marquerite doop 26-06-1672 te Sedan, overl. 21-07-1674 te Sedan
  4. Jeanne doop 14-01-1674 te Sedan, overl. 12-03-1682 te Sedan
  5. Jean doop 28-08-1675 te Sedan, overl. 22-02-1677 te Sedan
  6. Abraham doop 12-04-1678 te Sedan, overl. na 1727 te 's-Hertogenbosch/Berlijn?
  7. Jean doop 03-12-1680 te Sedan, overl. 08/15-05-1751 te Leiden
-

Jean is het zevende en jongste kind van Jacques Paupetit en Jeanne Aubert. Beiden zijn gedoopt in Sedan, maar Jeanne groeit waarschijnlijk op in Fond de Gis ofwel Fond de Givonne, een plaatsje in de buurt waar haar vader een wijngaard heeft. Jacques maakt passement, oftewel band- en koordachtige versieringen waarmee kleding of meubilair wordt afgewerkt. Zij trouwen op 10 februari 1669 en voordat het jaar om is dient hun eerste kind zich aan. Dit jongetje wordt niet oud en de volgende vier kinderen leven evenmin lang. In april 1678 komt Abraham ter wereld en in december 1680 Jean. Wat er daarna verder met het gezin gebeurt gedurende de woelige jaren tachtig van de zeventiende eeuw, is onduidelijk. Wel komen de ouders nog voor op een bevolkingslijst van Sedan uit 1687.

*CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.
Mariés à Sedan le 10 fevrier 1669 Jacques Paupetit, fils de Jean, mr. serger et Gabriel Cordier, mr. passementier, age de 27 ans, demeurant à Sedan, et Jeanne Aubert, fille d'Isaac, vigneron au fond de Gis, agée de 23 ans, et Barbe Grognet.*

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, Sedan, nr P145.

Sedan, kinderen van Jacques Paupetit en van Jeanne Aubert.

- 21-12-1669 Baptisé Jean, parrains Jean de la Vigne et Elisabeth Poncelet, sa fe.
- 22-04-1671 Baptisé Pierre, parrains Gilles Larché et Nicole Poncelet.
- 26-06-1672 Baptisé Marquerite, parrains Jean Rouier et Marquerite Aubert, pa drapier.
- 14-01-1674 Baptisé Jeanne, parrains Pierre Goglin et Jeanne Paupetin sa femme, pa is drapier.
- 28-08-1675 Baptisé Jean, parrains Jean Lochereau et Sara Pouillon, sa fe, pa is mr. passementier.
- 12-04-1678 Baptisé Abraham, parrains Abraham Delongne, Elisabeth Aubert, pa is passementier.
- 03-12-1680 Baptisé Jean, parrains Jean Baillant et Marquerite Aubert, sa femme.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

Overleden kinderen van Jacques Paupetit (mr passementier) en Jeanne Aubert in Sedan:

- Pierre 23-08-1671 Désedè, age de trois ans, à l'enterrement assisterent Jacques Paupetit et Gilles Larché.
- Marquerite 21-07-1674 Désedè, age de deux ans, (pa is mr. passementier), a l'enterrement assisterent son père et Pierre Goglin, son grand oncle.
- Jean 22-02-1677 Désedè, natif de Fond de Givonne, age de 18 mois, a l'enterrement assisterent son père et Jean Lochereau, parrain.
- Jeanne 12 Mars 1682 Decede à Sedan Peaupetin (Paupetit?), agé de 8 ans, fille de Jacques, mr. passementier et Jeanne Aubert, à l'enterrement assisterent son père et Goguelin, son parin.

Sedan in archief Charleville-Mézières, GG202.

Rolle alfabétique et par quartier de tous ceux qui étaient originairement de la RPR (religion prétendue réformée) dans la ville et faubourgs de Sedan (1687).

[De eerste paar regels zijn door een vlek niet leesbaar.]

Les abjurations par cette marque †

Les chefs de famille de toute sorte d'états et comprises les assistees par la Lettre A

Accompagnée de la marque de conversion †

Les chefs de famille absens par la Lettre f

Ceux qui sont convertis et qui se sont retirés depuis de la ville Xe Saubourgs par ces deux lettres SG

Les familles entières qui ont abandonné leur dom^{le} par la lettre O

Et leur habitants absens procongé par la lettre K

Quartier Mesuil

Jacque Paupetit A †

Jeanne Aubert †

Het leven wordt dan al overschaduwd door de losgebarsten geloofsvervolging. Noodgedwongen heeft het paar zich bekeerd tot de overheersende katholieke religie. Misschien hebben zij na 1680 nog enkele kinderen gekregen, maar daar is door de teloorgang van materiaal niets over te vinden.

De vlucht van de Hugenoten was een gebeuren dat de Europese staten voor het eerst in aanraking bracht met een vluchtelingenprobleem op grote schaal. Tussen 1680 en 1720 verlieten circa 200.000 Franse protestanten hun land. Tijdens het bewind van Lodewijk XIV kwam het protestantisme in Frankrijk in toenemende mate onder druk te staan. Die repressie culmineerde al voor de herroeping van het Edict van Nantes in de zogenaamde dragonnades, waarbij protestanten door dragonders met het pistool op de borst gedwongen werden hun geloof af te zweren en toe te treden tot de Rooms Katholieke moederkerk. Sommigen werden voor de vorm Rooms katholiek en bleven ondergronds hun oude geloof belijden. De Hugenoten waanden zich veilig door het Edict van Nantes; zagen de vervolgingen nauwelijks aankomen en ervoeren bovendien de miskening van hun loyaliteit aan de koning als zeer traumatisch.

Binnen de Franse samenleving als geheel vormden de Hugenoten een duidelijk aparte groep, die op grond van hun religieuze overtuiging werd geweerd uit de ambten. Van hun kant keken de Hugenoten enigszins neer op de katholieken; zij beschouwden zich als een religieuze elite. Hoewel de Hugenoten een zeer kleine minderheid vormden (4% van de bevolking), speelden zij in het economische leven een relatief grote rol. Vele Hugenoten hadden zich toegelegd op de handel en de nijverheid. Zij waren sterk vertegenwoordigd in de middengroepen. De protestanten die vasthielden aan hun geloof, trachtten, ondanks het verbod te vluchten. Zij die onderweg werden gepakt kwamen in de gevangenis of op de galeien terecht. Zij die geluk hadden kwamen de grens over. De mensen uit Noord-Frankrijk hadden het wat dat betreft veel makkelijker dan zij die in het zuiden woonden. Het aantal refugiés dat zich in de Republiek vestigde, wordt geschat op 50 à 70.000 en de meerderheid arriveerde tussen 1680-1690. Voor veel vluchtelingen was de Republiek een voor de hand liggende bestemming. De kooplieden onder hen hadden hier vaak handelsrelaties en ambachtslieden verwachtten werk te vinden in het welvarende noorden. Bovendien was de publieke kerk in de Republiek hun meest verwante zusterkerk, met de Waalse

kerk als Franstalige tak sinds 1578. De Hugenoten werden in de Republiek positief beschouwd als huisgenoten des geloofs die goed voor de economie waren en de op dat moment gewaardeerde Franse cultuur meebrachten. Met name de regenten en dominees droegen in eerst instantie zorg voor de opvang van tienduizenden vluchtelingen, waarvan velen met achterlating van al hun bezittingen moesten vertrekken.

Door de agressieve politiek van Lodewijk XIV aan de grens van de Zuidelijke Nederlanden en door de dragonnades in Poitou in 1681 kwamen de regenten in actie. Zij wilden de Hugenoten, die bekend stonden als uitstekende vaklieden in de textielnijverheid naar de Republiek halen om met behulp van hun kennis de eigen nijverheid te versterken en daarmee de exportpositie van de Republiek te verbeteren. Via plakkaats en advertenties maakten steden en gewesten bekend dat de Hugenoten welkom waren en privileges zoals vrijstelling van belastingen zouden genieten. Ze verstrekten aan refugiés voorschotten voor de eerste kosten van levensonderhoud en de aanschaf van gereedschap waarmee een bedrijfje kon worden opgezet. Ze bemiddelen bij het vinden van een werkgever en zieken en armen ontvingen via de diaconie bijstand in geld of natura. De verwachting dat de Hugenoten een impuls aan de nijverheid zouden geven, kwam lang niet altijd uit, maar dit had vaak te maken met te weinig investeringen van particulieren.

In eerste instantie richtten de Hugenoten in de Republiek zich niet op integratie, omdat zij de droom hadden ooit nog eens naar hun vaderland terug te keren. Maar de knechten, ambachtslieden en handarbeiders moesten gelijk na aankomst een nieuw bestaan opbouwen. De privileges werden na verloop van tijd opgeheven, nadat het de afgunst van de autochtone bevolking had gewekt. Overigens kwam een steeds groter deel van de totale bevolking door de teruglopende economie na 1680 zonder werk te zitten en daar waren dan ook veel Waalse armen onder. De Franse armen bleven soms voor hun onderhoud generaties lang afhankelijk van de Waalse kerk. Het langdurig lidmaatschap van deze kerk was niet bevorderlijk voor hun integratie. Naast de armen bleven ook de welgestelden, de intellectuelen en de aristocraten nauw verbonden met de Waalse kerk.

Het waarborgen van de kerkelijke tucht genoot in de vrij strenge Waalse kerk de hoogste prioriteit. Rond 1700 begon over de gehele linie de belangstelling van de Waalse kerk af te nemen. De tweede generatie, de kinderen van de gevluchte Hugenoten, voelden zich minder verbonden met Frankrijk dan hun ouders. Zij bezaten ook niet de geloofsijver die juist zo typerend is voor een vervolgde religieuze minderheid. Een toenemend aantal gemengde huwelijken (met niet-Waalse protestanten) werd gesloten, maar anderzijds namen Hollanders gretig de Franse gewoontes en taal over, iets dat sommigen met misprijzen aanzagen. (Het is waar, de geschiedenis herhaalt zich in menig opzicht.)

De achtergrond van het vluchtverhaal van de familie Paupetit is nu bekend. Dit onthult daarentegen weinig over hoe de gezinsleden en aanverwanten dit alles persoonlijk hebben ervaren. Een zeer menselijke kant van deze episode uit de Europese geschiedenis is beschreven door Jean Migault in zijn dagboek.

De bovenstaande tekst is grotendeels gebaseerd op: Tijdschrift voor geschiedenis 100 (1987), De huisgenoten des geloofs. De immigratie van de Hugenoten 1680-1720.

In de familie van mevrouw S.J. Vermeulen-Brauckman is het volgende overgeleverd.

De kinderen Abraham, Jean en Anne hebben zich tijdens hun vlucht (na de plaatsing in het familiehuis van een dragonder?) schuil gehouden in de wijngaard [op een heuvel/ helling even buiten een dorp] van hun grootvader. Dit zou Isaac Aubert kunnen zijn.

Woordenboek Van Dale:

Dragonder 1. lichte cavalerist; -2. (fig.) grote zware en heerszuchtige vrouw, manwijf.

Dragonnade (Fr.) terreur door inkwartiering van dragonders bij de protestanten onder Lodewijk XIV van Frankrijk; bij uitbr. uitvoering van een regeringsmaatregel door militairen.

De dragonders mochten van alles eisen en de bewoners sarren. Het enige wat eigenlijk verboden was, was mensen doden. Maar in feite waren protestanten hun leven toch niet zeker. In die tijd werden ook razzia's uitgevoerd, of een plaats werd door soldaten omsingeld en totaal leeg geplunderd. De Rooms Katholieke burens konden dan voor een habbekrats hun eigen inboedel aanvullen.

Voor wie meer wil lezen over wat er zich daadwerkelijk heeft afgespeeld in het Frankrijk van eind zeventiende eeuw is het boekje *Verdrukking, vlucht en toevlucht. Het dagboek van Jean Migault over de geloofsvervolging onder Lodewijk XIV*, inleiding door G.H.M. Posthumus Meijes, Uitgeverij J.H. Kok, Kampen, ISBN 90.242.285.81 een echte aanrader. Dit is een eenvoudig, maar aangrijpend verslag van een zeer gelovige protestantse leraar/notaris over de dragonnades, zijn zwerftocht door zuid-west Frankrijk, het jarenlang verborgen houden van goederen en zijn gezin op steeds wisselende schuiladressen, het overlijden van zijn vrouw, de zorg om de kerkboeken, zijn gevangenschap en uiteindelijke vlucht (na afgedwongen tijdelijke bekering tot het Roomse geloof) naar Holland per schip vanuit La Rochelle.

Hoe is het het ouderlijk paar vergaan? Er is geen spoor van hen in Holland aangetroffen.

Tussen 1685 en 1700 is het stil, daarna duiken de twee zonen in Leiden op. Abraham en Jean hebben voor het vak lakenwever of -werker gekozen. In 1713 trouwt Abraham met Jannetje le Poetre nadat zij op 25 oktober in de Pieterskerk hun dochttertje Johanna ten doop hielden. Afgezien van het feit dat dit meisje buitenechtelijk is verwekt, rijst de vraag of zij wellicht een kind uit een eerder huwelijk van Abraham is. Het kan zijn dat zij al een jaar of vijf oud was ten tijde van haar doop en dat haar vader pas na allerlei omzwervingen in staat was haar daarvoor naar een protestantse kerk te brengen. Abraham was tenslotte ook al een jaar of 35 toen hij met Jannetje trouwde en het is zeer de vraag wat er zich in de voorgaande jaren heeft afgespeeld. In combinatie met de hoge huwelijksleeftijd van zijn broer Jan die tegen de veertig liep, is het zelfs mogelijk dat er een ontbrekende generatie tussen hen en hun ouders in zit. Om de verwarring groter te maken wordt Abraham in 1719 aangeduid als de broer van Jean, maar in 1721 als zijn oom.

In de periode 1713-1721 woont Abraham in elk geval in de Scheistraat en Jean vertoeft iets verderop in 1719 aan het Fockersplein. Abraham bracht in 1713 zelf zijn neef Isaac Genet als huwelijksgetuige mee. Andere verwanten zijn er blijkbaar niet. Jean Paupetit blijft alleen in de sleutelstad achter wanneer in 1728 Abraham eerst naar Berlijn en later naar 's Hertogenbosch vertrekt en diens dochter (?) Anne in 1730 voor Amsterdam kiest. Vreemd genoeg vertrok Abraham vlak voordat zij in mei 1728 te Leiden met Guillaume Roger, een kuipersknecht uit Sedan trouwde. De vrouw van Jean, Susanne Rondeau is haar getuige bij die plechtigheid. Tot in 1741 laat dat paar te Amsterdam kinderen Waals dopen. Abraham komt bij die kinderen niet als getuige voor en heeft evenmin sporen achtergelaten in Den Bosch. Wie weet heeft hij zich uiteindelijk definitief in Berlijn gevestigd, waar heel wat geloofsgenoten uit Sedan verbleven.

Abraham Poptie en Jannetje le Poetre	17-11-1713	FF211
Jean Poppeti en Jannetje Sem	21-10-1719	HH109v 1 ^e
Jan Poptie en Susanna Rondau	22-08-1721	HH260v 2 ^e

KO 1713, Waals.

Abraham Poptie, lakenwr., jongeman van Sedan, woont in de Scheijstraat, geassisteerd met Isaac Geue [Genet] zijn neef, woont alsboven, huwt met Jannetje Le Poetre, jongedochter van Leijden, woont in de Scheijstraat, geassisteerd met Elisabeth Toma Andries, haar bekende.

KO 1719 (huwelijk 05-11-1719 in de Waalse Gasthuiskerk).

Jan Popti, lakenwerker, jongeman van Sedan, wonende in 't Fockerspleijn op de Korte Langegraft, vergeselschap met Abraham Popti, zijn broeder wonende in de Scheijstraat, huwt met Jannetje Sem, jongedochter van Sedan, wonende op 't voors Fockerspleijn, vergezelschap met Martha Sem, haar meuij wonende in de Lange Pieters-Choorsteegh.

KO 1721, Waals.

Jan Poptie, weduwnaar van Jannetje Jean, wonende op de Nieuwe Voldergraft, vergezelschap met Abraham Poptie, zijn oom, wonende in de Scheijftraat, huwt met Sufanna Rondau, jongedochter van Leiden, wonende in de Moriaansteegh op de hoek van 't Clooster, vergeselschap met Jannetje Picar, haar moeder, wonende als vooren.

Isaac Genet, zie ook gen 10 Aubert en generatie (10)/11 Rondeau. Isaac is in 1704 getuige bij het KO-huwelijk van zijn broer Jesaias die uit Sedan komt. Isaak woont dan in de Scheistraat. Er is geen huwelijk van Isaac in Leiden gesloten, maar waarschijnlijk wel in Sedan. Hij en zijn vrouw laten in de Leidse Waalse kerk kinderen dopen waarbij in 1695 en 1697 onder andere een Susanne Rondeau getuige is. Ze is niet Jean Paupetit's vrouw, want zij is pas in 1691 geboren.

Waalse doopgetuigen bij de kinderen van Isaac Genet en Marie Husfon zijn in:

1694 Philippe Genet en Elisabeth le Feve.
1695 Jacob Husfon et Susanne Rondeau.
1696 Philippe Genet et Judith Husfon.
1697 Jacob Husfon et Susanne Rondeau.
1699 Isaie Genet et Elisabet le Feve.
1702 Philippe Genet et Magdelaine Briant.
1707 Philippe Husfon et Jeanne de le Tombe.
1708 Jaques le Fevre et Marie Husfon.

In 1715 zijn Izaak Genet en Marie Husfon getuige bij de doop van een kind van Philippe Husfon en Marie Jeanne de le Tombe te Leiden.

Isaak Genet en Marie Husfon zijn trouwe leden van de Waalse kerk en komen in 1749 nog samen Waalse als doopgetuigen bij Genet voor, maar er verschijnt geen enkele Poptie bij die familie. Bovendien komt geen enkele Poptie of bekende Aubert voor in het Leidse Waalse doopboek bij de familie Hubert (Aubert niet in klapper). Daarom is het moeilijk om aan te geven met wie de Paupetit's in Leiden eventueel contact hielden.

Was Jeanne Aubert de moeder van de mysterieuze Anne Poptie; dan zou zij op haar 55ste nog bevallen zijn. Mogelijk was Anne een kind van bijvoorbeeld Abraham uit een eerder huwelijk. Maar eveneens kan zij het resultaat zijn geweest van de verkrachting van een verwante vrouw. Wie zijn derhalve de ouders van de hierna genoemde Anne?

Anna Poppeti en Willem (Guillaume) Roger, 14-05-1728, KO KK238.

Willem Roger, kuyjpersknegt, jongeman van Sedan, wonende op de Langegragt, huwt met Anna Poppeti, jongedochter van Sedan, wonende op de Oudevest, vergezelschap met Susanna Rondo, wonende op de Langegragt, haer snaar.

Anna Poppeti en Willem Roger laten volgens het Waals doopboek in 1729 te Leiden een kind dopen waarbij A. Roger en Susanna Genet getuigen zijn. Verder geen kinderen gezien in Leiden.

De familie Poptie in Amsterdam (GAA).

Kinderen van Willem (Guilliam) Roger en Anna Poptie, gedoopt in de Walenkerk:

1731 ma Poopek, getuigen Jean Poopek & Jeanne Chenein.

1735 ma Popent, getuigen n.v.t., 1737, ma Paupeti, getuigen n.v.t., 1741 ma Popeti, getuigen n.v.t. De dopen tot 1745 nagehouden.

Uit het verslag van A.J.C. Paupetit.

De familie Roger vertrok later naar Amsterdam, waar Anne 31 augustus 1780, tachtig jaar oud overleed. ... Anne's geboortejaar kan worden afgeleid uit de vermelding, dat zij 80 jaar oud te huize van haar behuwdzoon Jacques Berguin, mr. timmerman, in de Passeerderdwarsstraat achter de turfschuur overleed.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Ontvangen voor het regt op het begraven te Amsterdam den 30-08-1780 Anne Peupetit, Amsterdam. [Vrouw van Guilliam Roger.]

Doop in Leiden van het enige en buitenechtelijke kind van Abraham Poptie en Jannetje le Poetre: Pieterskerk, 25 okt. 1713, kind Johanna Paupetit, getuige Jannetje le Poetre.

Dit meisje wordt op 25 maart 1729 in het Waalse weeshuis opgenomen. Over het jaar 1739 is bijgehouden welke kledingstukken zijn in het weeshuis uitgereikt kreeg. Op 1 mei 1740 vertrekt zij met medeneming van de gebruikelijke uitzet.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Marie à Leiden Jean Poppeti et Jeanne Sein, 05-11-1719.
- Abraham Poptie, membre de l'église de Leide parti av. tem. le 07 avril 1728 à Berlijn.
- Devenu membre à Bois le Duc le Noël 1728 Abraham Popti, parti ... pour le ...
- Uit: Gen. Bijdragen 1985-1986: RE 25 vermelding 's-Hertogenbosch Waals Geref. Gem. L1633-1810: A la Ste Cene de Noel 1728. 3141 à été admis Abraham Popeti avec attestation de l'Eglise de Leijde.
- 1728 Anne Poppeti voyez Roger.
- Anne Poptie Leide parti avec témoignage 22-10-1730 à Amsterdam.
- Jeanne Popeti de Leide parti avec témoignage 16 aout 1744 à Gouda.

Volgens correspondentie tussen de heer Brauckman en het GA Den Bosch kan men niet nagaan of Abraham aldaar gewoond heeft.

's Hertogenbosch, 9 nov. 1921. Extract uit brief van de gemeentearchivaris.

... In mijn archief heb ik geene bronnen, waaruit kan blijken, dat Abraham Poptie hier gewoond heeft. Wel kan worden nagegaan of hij hier is overleden, maar dan toch eerst sinds 1743. ...

Kleinkind via Abraham Poptie en Jannetje le Poetre:

Archief Waalse Gemeente, inv. nr 361 Register van de weeskinderen 1716-1918.

Folio 51. Johanna ou Anna Pouptit Age 15 ans. Entre le 25 mars 1729 a este baptizee dans le Temple de Sint Pierre 25 octob. 1713 ont dit que se nons et en francois Jeanne. Est sortie avec les benifices ordinaires le 1e mai 1740.

Waalse gemeente 535, inv. nr 345 Livre des Meres Regentes, pagina 61.

Jaene Popetit agé d'environ 15 an. et entree le 25 Mars 1729.

21 Janvier 1739 Donné une Chemise

6 Fevrier Donné une Chemise

25 Mars Donné une wammes une jupe

Donné une paire bas et Mule

3 Julliet Donne un tabliez bleu

11 7bre Donné une paire bas et des mulle.

je mai 1740 Et fortie de la maison avec les benefice ordinaire.

Al met al is slechts één overlijdensaangifte voorhanden.

Begraafboek Leiden

- 08-15 mei 1751 Popen, (Jean-) man van Susanna Rondeau, 2 BW.

Uit het verslag van A.J.C. Pauptit.

Latere registers [na 1683] werden vernietigd om ongewenste nasporingen te voorkomen. Dit herinnert aan de Jodenvervolgingen! Of Jeanne Aubert voor 1700 overleden was, of Jacques hertrouwd is, wanneer Anne geboren is, zijn vragen, die daarom onbeantwoord moeten blijven. Niet allen, die de naam Paupetit droegen, zijn naar het nieuwe geloof overgegaan, mogelijk zijn er tot het oude teruggekeerd. Zij, die Mevr. Bosboom-Toussaint's Huis Lauwernesse gelezen hebben, weten welk een verdeeldheid de Hervorming soms bracht in de gezinnen van die tijd.

Verslag van mijn bezoek aan Sedan en Charleville-Mézières in september 1997

De volgende "attracties" zijn te bezoeken.

1. *Bibliotheek te Sedan: gesloten op maandag, dinsdag-vrijdag (?) 's middags open.*

2. *Stadhuis te Sedan: hier zijn geen archieven van de periode tot 1685 meer.*
3. *Archief Charleville-Mezières. Daar hebben ze nog wat meer documenten dan dtb- gegevens, zij het niet veel. Bijvoorbeeld notariële akten, verordeningen, etc. Zie het boek in het "kleine" kamertje van de studiezaal. Er is daar ook een bibliotheek.*
4. *Museum van Oude Ambachten te Sedan: gesloten op maandag (en dinsdag?) Staat aan een weg achter het stadhuis.*
5. *Omgeving Sedan: met de bus/eigen vervoer te bezichtigen.*

In de plaatstelijke boekenwinkel van Sedan is onder andere een lijvig boek verkrijgbaar over 20 eeuwen geschiedenis van Sedan, evenals een boekje over het fort en zijn bewoners. Navraag naar boekjes over Hugenoten leverde weinig op.

In Sedan zelf kun je amper uit eten (en dat in Frankrijk!) Het restaurant in de buurt van het archief in Charleville was heel goed, "Damian" of iets dergelijks. Met je rug naar het archief rechts en dan links met de bocht mee naar beneden, et voila. Klein straatje tegenover weg langs Hof van Justitie en Prefecture. De jongste ober komt uit Sedan.

Sedan bestond rond 1500 uit twee delen aan weerszijden/voor het fort en was grotendeels ommuurd. De stad zat tussen het fort en de rivier de Meuse (Maas) ingeklemd. Givonne en Balan zijn heel kleine dorpjes in de heuvels circa vijf à tien kilometer van Sedan vandaan en het zijn zeker geen voorsteden. Geen wijngaarden in de omgeving gezien. Wel Friese/ witte en gemengde koeien, maisvelden en weilanden/akkers met groepjes bomen overal tussen verspreid. Een vluchteling kan zich er makkelijk in verborgen houden, met kleding in schutkleuren aan. In het heuvelachtige gebied is ook een echt bos en diverse dorpen liggen langs de Maas. 's Morgens is het rond deze tijd nevelig. Vissers zitten midden op de rivier stil in een klein bootje.

Dit is waarschijnlijk een nu economisch achtergebleven gebied. De dorpjes en Sedan zelf zijn vrij klein en ook nog vrij authentiek gebleven sinds de jaren vijftig. Veranderingen komen langzaam. Van Sedan uit de tijd van de Paupetit's zijn alleen de verbouwde kerk (was protestant, vanaf circa 1685 katholiek, de torens zijn toegevoegd) en natuurlijk het fort overgebleven.

Er lopen veel mensen rond die er niet typisch Frans uitzien. Het is meer een mengmoes van blonde en donkere typen. Men is niet al te modieus gekleed. Maar in tegenstelling tot in Zuid-Frankrijk en grote plaatsen als Parijs zijn de mensen rustig, vrij gemoedelijk en heel behulpzaam. Zo ook in het archief in Charleville. Het heeft misschien ook geen zin om naar het gelaat van de bewoners te kijken, want de protestanten zijn rond 1680 massaal weggetrokken. Sedan kende vlak na hun vertrek een enorme economische (en culturele?) terugval en is die niet meer te boven gekomen.

De oude huizen waren waarschijnlijk opgebouwd uit brokken licht/middelbruin natuursteen en hout. De huizen waren vermoedelijk per verdieping vooroverhellend uitgebouwd, gestut door lange boomstammen, schuin ondersteund vanaf de grond of een lagere verdieping. Het omringende land is groen en vruchtbaar. Ongetwijfeld werd de regio geregeerd door de eigenaars van het fort en waren de stedelingen schatplichtig. Toch moet het er zo vlak bij de rivier vol vis goed toeven zijn geweest.

De omliggende dorpjes zijn ook nu nog heel klein (vijftig huizen, een schooltje, een paar winkeltjes en een kerk aan een plein, waar iedereen elkaar groet). Overal staan monumenten van oorlogen: 1870, 1914-1918, 1940-1945, de eerste tegen de Pruisen. Ik heb in twee dagen tijd één klein vliegtuigje gezien. Als ik behoefte heb aan rust moet ik maar eens teruggaan en eindelijk eens met een vouwfiets de omgeving gaan verkennen. Eigen vervoer is in dergelijke "afgelegen" plaatsen zeker handig.

In het archief ligt in een vitrine een klein (lams-?)vel, kaal, crêmekleurig, circa 50 x 30 cm, wat tot perkament bewerkt is. Waren de P(e)au-petit's perkamentmakers van origine?

Sedan moet vergeleken bij Leiden in 1680 een veel frissere stad geweest zijn, onder andere vanwege het snel doorstromende water en een waarschijnlijk schonere lucht. Wellicht was het ook toen een stuk kleiner dan Leiden. Het klimaat zal aardig overeenkomen. Ik vraag mij af

hoeveel verwantschap de mensen uit het geleerde, vooraanstaande Sedan met de andere Hugenenoten uit bijvoorbeeld Valenciennes en andere plaatsen in Frankrijk voelden. Mijn voorouders komen voor een deel uit het gebied. Ik heb ze op de lijst gezien: Jacque Paupetit en Jeanne Aubert. Het is alsof ik een gesloten deur in een muur midden in de geschiedenis ben gepasseerd en nu meer weet over de andere kant van het vluchtverhaal.

Overige informatie

Generatie 09? Een Noël Paupetit is geboren op 20-10-1693 in Haudrecy, een plaatsje in de Franse Ardennen. Geen nadere bijzonderheden vermeld. Info Mormonen via internet verstrekt door Gerard Poptie.

Het CBG bewaard een boekje over Sedan. Dit betreft een onderzoek uit 1982 naar het wel en wee rond de vluchtelingen uit Sedan. Achterin staat: Nous remercions l'auteur, monsieur Denis M. Ckee, ainsi que Monsieur le Pasteur Denis Vatinel, bibliothécaire de la SHPF qui nous ont autorisé à reproduire cet article paru dans le Bulletin de la Société de l'Histoire du Protestantisme Français, avril, mai, juin 1981, pages 219-255.

Voorin staat onder andere een afbeelding van het wapen van Sedan. Dit is een schild met bovenin het woord "Sedan", een stukje grond met een boom waarvoor een wild zwijn lopend naar links staat afgebeeld.

Vermoedelijk zijn de zoons Abraham en Jean naar Holland gekomen met familieleden Aubert en Genet. Dit valt echter niet aan te tonen via de Waalse doopboeken of de trouwregisters.

Burgerlijke stand Sedan, vijf fiches in het CBG. In de negentiende eeuw woont er geen enkele Paupetit of persoon onder een naamvariant meer in Sedan.

Dale woordenboek: passement = boordsel, band, snoer gebruikt tot versiering of omzoming van kledingstukken, meubelzittingen, enz; boordsel van goud- of zilverdraad.

Generatie 10 Paupetit

<i>Gegevens</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
Naam:	Jean Paupetit	Gabriëlle Cordier
Geboren:	22-03-1607 te Sedan	ca 1608
Overleden:	na 1668	na 1668
Geloof:	Waals	Waals
Adressen:	Sedan (1633-1669)	Sedan
Beroepen:	Mr. serger (1633, 1669), serger (1638, 1641)	Huisvrouw
Vader:	Gilles Paupetit	[Pierre] Cordier
Moeder:	Jeane Barthélemy	[Elisabet Bocquellart]
Huwelijk:	in 1630 te Sedan?	

Kinderen

1. Jeanne doop ca 1630, overl. 11-07-1679 te Sedan
  2. Marie doop 14-08-1633 te Sedan, overl.
  3. Philbertise doop 24-01-1635 te Sedan, overl.
  4. Philberte doop 18-04-1638 te Sedan, overl.
  5. Jaques doop 03-09-1641 te Sedan, overl. na 1686 te Sedan?
-

Zonder twijfel zijn Jean Paupetit en Gabriëlle Cordier de ouders van Jacques, want zij worden als zodanig genoemd wanneer hij met Jeanne Aubert in het huwelijk treedt. Jean is op 22 maart 1607 in Sedan geboren. Waar en wanneer Gabriëlle het levenslicht zag, blijkt niet uit het Ficher Wallonnes. Het Waalse archief, waarvan de originele stukken in de Leidse Universiteitsbibliotheek worden bewaard, is vrijwel de enige overgebleven bron van informatie uit de eerste hand voor dit soort gegevens over het leven van Hugenoten in Frankrijk. Het bestaat hoofdzakelijk uit kerkelijke dtb-registers die uit slechts een fractie van de steden en dorpen geheel of gedeeltelijk gered zijn.

Uit het verslag van A.J.C. Pauptit en briefwisseling 10-12-1955.

Over het verdere verleden van onze voorzaten te Sedan zal daar hoogst waarschijnlijk weinig te vinden zijn. Mons. Henri Serraz, membre délégué de la Société des Amis de Vieux Sedan schreef hierover: "Het oorlogsgeweld heeft Sedan verscheidene malen getroffen, het ergst in de laatste Wereldoorlog. Zo goed als alle documenten en bescheiden zijn verbrand. De registers der protestanten zijn verdwenen, van de katholieke registers zijn hier en daar nog enkele overblijfselen in handen van de plaatstelijke geestelijkheid." Tijdens het Ardennen offensief is het stadhuis te Sedan totaal vernield met alle documenten.

Daardoor is het huwelijk van Jean en Gabriëlle niet meer te traceren. Zij zijn rond 1630 getrouwd en krijgen vrij snel daarna dochter Jeanne. Andere kinderen verschijnen vervolgens met zekere regelmaat: Marie in 1633, Philbertise in 1635 en Philberte in 1638, allen geboren in Sedan en verder niets meer van vernomen. Jacques komt ter wereld als de hekkensluis in 1641.

Een vermelding van het huwelijk in 1630 is niet in het archief van de Eglise Wallone in Sedan gevonden. Mw. S.J. Vermeulen-Brauckman.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Baptisé à Sedan 14 aout 1633 Marie Paupetit, fille de Jean Paupetit, mr Serger et Gabrielle Cordier. Parrain Abraham le Rats, soldat et Marie Simonet sa f.
- Baptisé à Sedan 24 janvier 1635 Philbertise, dezelfde ouders. Parrains Charles Cordier et Philberthe Masson.

- Baptisé à Sedan 18 avril 1638: Philberte Paupetit, fille de Jean, serger et Gabrielle Cordier. Parrains Carles Cordier, bonnetier et Philberthe Masson, sa fe.
- Baptisé à Sedan 3 sept. 1641 Jaques Paupetit, fils de Jean, serger et Gabrielle Cordier. Parrains: Jacques Hocret et Elisabet Deloque, sa fe.

Ongeveer vijftien jaar na zijn geboorte huwt zijn oudste zus Jeanne al met Pierre Goguelin, maar ook daarvan is geen aantekening meer te vinden. Zij trouwden vermoedelijk rond 1655 en verbleven kennelijk elders. Vanaf 1670 laten zij kinderen in Sedan dopen, waar geen Paupetit's als getuigen bij verschijnen. Jeanne overlijdt op 11 juni 1679, 49 jaar oud. Haar broer Jacques assisteert bij haar begrafenis in Sedan. Vader Jean is tussen 1633 en 1669 wever van serge en zijn zoon Jacques en schoonzoon Pierre Goguelin oefenen hetzelfde beroep uit.

Serge = (Fr) lichte, gekeperde wollen stof waarvan de inslag minder glad en minder dicht is dan de ketting en nauwelijks zichtbaar is. Van Dale woordenboek.

Jean heeft meer contact gehad met de familie van zijn vrouw dan met die van hemzelf, want er is geen enkele Paupetit doopgetuige bij zijn kinderen, wat meestal een goede graadmeter is voor de onderlinge verstandhouding tussen nabij wonende verwanten.

Ook aan het leven van Jean en Gabriëlle zit een open einde; na 1669 verdwijnen hun namen voorgoed uit de annalen.

Jeanne Paupetit met Pierre Goguelin	ca 1655, niet aangetroffen
Jacques Paupetit en Jeanne Aubert	1669

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

Mariés à Sedan le 10 fevrier 1669 Jacques Paupetit, fils de Jean, mr. serger et Gabriel Cordier, mr. passementier, age de 27 ans, demeurant à Sedan, et Jeanne Aubert, fille d'Isaac, vigneron au fond de Givonne, agée de 23 ans, et Barbe Grognet.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

Désèdè á Sedan le 11 juillet 1679 Jeanne Paupetit, âgé de 49 ans, femme de Pierre Goguelin, mr Serger, à l'enterement assistèrent son mari et Jacques Paupetit son frere.

Waa's fiche CBG *Goquelin* (vooralsnog geen duidelijke aanwijzingen hier gevonden).

- Geen huwelijk gevonden (dat is waarschijnlijk rond 1655 voltrokken).
- Baptisé à Sedan 23 avril 1670 Marthe, fille de Pierre Goquelin, mr Serger, et Jeanne Paupeti. Parrains: Daniel Froumy et Marthe Bavot sa feme.
- Idem 4 mai 1672, parrain Isaac Froumy et Marie Bonivert (ma: Jeanne Paupetit).
- Idem 1674, parrains Jean Roulet et Marie Percheresse, sa fe.
- 1675 zontje overleden te Sedan.

Uit het verslag van A.J.C. Pauptit.

Een enkel register heeft de stormen des tijds en ook de vernietigende bombardementen van de laatste oorlog [2^e WO] doorstaan. Daarin is onlangs [rond 1955] de vermelding van de begrafenis van twee kinderen van Jean Lagerbe en Jeanne Paupety op 27 en 28 December 1666 gevonden. Overigens is in het tegenwoordige Sedan de naam Pauptit, of wat daarop lijkt, onbekend.

Generatie 11 Paupetit

<i>Gegevens</i>	<i>Man</i>	<i>Vrouw</i>
Naam:	Gilles Paupetit	Jeanne Barthélemy
Geboren:	ca 1557 te Ericourt in Frankrijk	ca 1570
Overleden:	13-06-1628 te Sedan	na 1625, voor 1632?
Geloof:	Waals	Waals
Adressen:	Sedan	Sedan
Beroepen:	Tisserand (1602, 1604, 1607), chainier (1628)	Huisvrouw
Vader:	... Paupetit	... Barthélemy
Moeder:	NN	NN
Huwelijk:	ca 1600	

Kinderen

1. Toussaint? doop ca 1601 te Eldan?, overl. na 1650 te Amsterdam?
  2. Jeanne doop 10-03-1602 te Sedan, overl.
  3. Marie doop 08-04-1604 te Sedan, overl. na 1639 te Sedan?
  4. Jacob doop 22-03-1607 te Sedan, overl.
  5. Jean doop 22-03-1607 te Sedan, overl. na 1668 te Sedan?
  6. Judith doop ca 1611, overl. 07-07-1626 te Sedan
-

Van de oudst bekende Paupetit gaat het verhaal terug tot circa 1557, wanneer Gilles Paupetit in het plaatsje Ericourt wordt geboren. Zijn vrouw (mogelijk zijn tweede vrouw) Jeanne Barthelemy kwam vermoedelijk rond 1570 ter wereld.

Zij zijn vrijwel zeker de stamouders van alle in Nederland wonende mensen met de namen Poptie, Paupetit en Paupetit. Uit deze vroege periode zijn geen dopen bewaard en hun huwelijk, dat rond 1600 is voltrokken, ontbreekt. Het paar verblijft in elk geval te Sedan, waar Gillis werkzaam is als wever. Gillis en Jeanne krijgen drie dochters en een tweeling bestaande uit voorouder Jean en zoon Jacob. Mogelijk is Toussaint eveneens hun kind. Hij en Poncette Ragie zijn de ouders van een overleden baby die in januari 1622 te Sedan ter aarde wordt besteld.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145. Geen huwelijk, mogelijk op patroniem, via vrouw niets gevonden.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Baptisé à Sedan le 10 mars 1602 Jeanne Paupetit fille de Gilles, tisserand et Jeanne Barthelemy. Parrains Filbert Joue et Jeanne Louys.
- Baptisé à Sedan le 8 avril 1604 Marie Paupetit. Parrains Isaac Colon et Marie Juste.
- Baptisé à Sedan le 22 Mars 1607 Jacob Peupetit. Parrains Bastien Bertrand et Claudine Périn.
- Baptisé à Sedan le 22 mars 1607 Jean Peupetit, fils de Gilles, tisserandit et Jeane Bartholomy. Parrains Jean Hanno, Jeane Daressy.

Vier maanden later duikt Toussaint op in Amsterdam, maar hij is nog niet uitgereist want in 1627 bezoekt hij de Waalse kerk van "Nimegen". Wanneer hij al een jaar of vijftig oud is, hertrouwt hij als weduwnaar in Amsterdam met Maria Denimael. Op dat moment (1651) verdient hij de kost als lijndraaier, ofwel touwslager. Dat is iemand die touwen maakte op een touwbaan.

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Désedè Sedan 25-01-1622 Alix Paupetit natif de Sedan, age 3 moins, fille de Toussaint, condier et Poncette Ragy.
- Reçu membre de l'Eglise d'Amsterdam le 8 may 1622 Thosain Potpetit par témoignage de l'Eglise de Sedan.

- Reçu membre de l'Église d'Amsterdam 1627 Februer Tousin Popetit, par témoignage de l'Église de Nimegen.
- Kerkintekenregister te Amsterdam den 18-02-1651 Tousijn Popeti, geb. Eldan, weduwnaar Plancet Rasi, lijndraijer. Denimael Maria, geb. Boin, weduwe Pieter Bertran.

Dochter Marie trouwt in 1631 te Sedan met Jean Regnier, een "fossoyeur" van beroep en krijgt tot in 1640 verscheidene nakomelingen, waarbij in 1634 een zekere "Roussant Paupetit" als doopgetuige opduikt. Judith overlijdt reeds als ze pas vijftien jaar oud is en Jean's tweelingbroer is vermoedelijk ook jong gestorven. Gillis bereikt de respectabele leeftijd van zeventig jaar en vindt te Sedan zijn laatste rustplaats in 1628. Wellicht volgde zijn vrouw Jeanne hem kort daarna, anders was zij waarschijnlijk wel bij haar kleinkinderen als doopgetuige verschenen.

Jean Paupetit et Gabriëlle Cordier	ca 1630
Marie Paupetit et Jean Regnier	20-11-1631

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.
Mariés à Sedan 20-11-1631 Marie Paupetit vojies Jean Régnier.

Charleville-Mézières archief Sedan, huwelijken op film.
Mariés à Sedan 20 9er [novembre] 1631 Jean Regnier demeurant à Sedan et Marie Paupetit fille de feu Gilles. [CBG Waals fiche, nr R26, tekst is identiek.]

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Sedan 7 juillet 1626 Judith Paupetit, désedè à Sedan, age 15 ans, fille de Gilles et Jeanne Bartholémy.
- Désedè, à Sedan, 13 juin 1628 Gilles Paupetit, age de 70 ans natif d'Ericourt, chainier.

Is Jeanne Barthélemy overleden tussen 1625-1632? Geen registratie aangetroffen op het Waalse fiche tussen 1585-1635 op naam Barthélemy.

Waals fiche CBG. Doopgetuigen te Sedan bij Jean Regnier en Marie Paupetit zijn in:

1632 en 1637 n.v.t.
1634 Roussaint Paupetit et Marie Mahuet.
1636 enfant de Jean Regnier, fosseyerier, parrains Jean Rouy, tisserant et Marie Mahuet, Vve Rouy.
1636 twee kinderen overleden, Jan is fossoyeur.
1640 Jean Royer et Nicole du Quoix, sa fe.

Verder komt Marie Paupetit na 1640 niet meer voor. Mogelijk is Jean rond die tijd hertrouwd. Bij mannen staat misschien niet altijd aangetekend dat zij weduwnaar zijn.

In 1640 zijn bij een kind van Jean Regnier, fossoyeur en Marie Savary, Noe de l'Arbre et Marie Andre, sa fe te Sedan getuigen. Zie ook Aubert en zie generatie 11 Chaudron, Van Wijk-tak.

Uit het verslag van A.J.C. Paupetit.

Zeer waarschijnlijk zijn alle leden van deze Protestantse familie uit Sedan gevlucht, hetzij naar België en Nederland, of Duitsland. De geboorteplaats van Gilles Paupetit, Ericourt, komt niet voor in de lijst van Gemeenten in Frankrijk. Het meest ligt voor de hand dat Héricourt bedoeld is in Haute Saône, waar Karel de Stoute in 1474 door de Zwitsers verslagen werd. Ook zijn er, maar ver van Sedan enkele kleine plaatsen van die naam. Fond de Givonne is thans een voorstad van Sedan op weg naar Bouillon in België.

Overige gegevens

CBG: fiche Egl. Wallonnes Peupetit, nr P145.

- Désedè à Sedan le 27 juillet 1632, Jacques Paupetit, age 10 ans, fils de Nicolas, maçon [maçon = metselaar] et Ijsabeau Lenrion.

Wie is deze Nicolas? Van de familie Lenrion/Leurion geen vermeldingen gezien.

Gegevens van de heer A.J.C. Pauptit.

De heer Henri Serraz (Vereniging "Vrienden van Oud-Sedan") vond in een van de weinige overgebleven registers (R.K.!) het volgende:

7 April 1649 werd begraven Jean, zoon van Jean Thierry en Marquerite Paupeti, oud 3 jaar.

Parochie St. Charles de Sedan.

Deze Marqueritte Paupeti is waarschijnlijk een dochter van Nicolas Paupetit en Ysabeau Leurion, wier 10-jarige zoontje 27 juli 1632 te Sedan begraven werd.

Mw. S.J. Vermeulen-Brauckman:

- Ericourt is op elke kaart onvindbaar. Schrijfwijze: Héricourt, zie Montbéliard. Bron?: nr. 102, 1Z106 Héricourt (Haute-Saône). M (1788-1893), 1 reg.
- In bovengenoemde streek wonen nog nakomelingen.
- Mogelijk was de familie Paupetit Katholiek of Luthers.
- Dhr. Brauckman (haar vader) heeft rond 1920/1921 veelvuldig gecorrespondeerd met Waalse kerken en archieven in binnen- en buitenland. Er is via de dtb-register en lidmaatschapsboeken vrijwel zeker niets extra's meer te vinden over de Poptie's dan datgene wat hij te weten is gekomen.
- Het boekje van A.J.C. Pauptit is grotendeels gebaseerd op de oudst bekende gegevens, verzameld door Dhr. Brauckman.

Bijna 450 jaar Poptie-historie heeft veel onthullingen gebracht over een eenvoudig maar taai volkje. Verschillende malen hing het voortbestaan van de familie aan een zijden draadje. Was het niet door vervolging, dan was het wel door de hoge kindersterfte dat de naam bijna verdween. Van de meest recente generaties bleven ook opvallend veel echtparen kinderloos. Johannes Poptie en Susanna Geestman kregen slechts één kind, zoon Johannes. Jean Paupetit en Maria Godefroy hielden van minimaal zeven kinderen alleen Johannes en Abraham als naamdragers over. Jean Paupetit en Susanne Rondeau hielden van hun acht kinderen slechts de jongetjes Jean en Simeon in leven. Jacques Paupetit en Jeanne Aubert brachten uit zeven nakomelingen alleen de jongste twee zonen Abraham en Jean groot, terwijl Jean Paupetit en Gabrielle Cordier tot slot slechts één mannelijke telg verwekten. Van Gilles Paupetit en Jeanne Barthélemy is in feite enkel Jean als hun met zekerheid volwassen geworden zoon bekend.

Dat deze familie zeer nauw verweven is met de textielindustrie staat buiten kijf. Het was een sector waarin slechts een enkeling echt fortuin maakte. De meeste mensen ploeterden van zonsopkomst tot zonsondergang achter een weefgetouw, in een bak met verfstof of verrichtten een andere eentonige bewerking voor een karig loon terwijl moeder de vrouw bovendien vaak thuis via het spinnewiel het gezinsinkomen aanvulde.

En dan het geloof. Volgt de huidige generatie bloedverwanten en nakomelingen in rechte lijn een bonte verzameling overtuigingen; deze familie bleef eeuwenlang koste wat het kost de hervormde kerk trouw. Zij het noodgedwongen niet altijd in daad, maar zeker wel in geest.

Tot besluit resteert de vraag welke betekenis de naam Paupetit heeft. Hierover is al veel te doen geweest, zie ook het hoofdstuk Poptie tot in de 21ste eeuw. Het Waalse fichier rubriceert de familie onder Peupetit (beetje klein uitgevallen mensen?) Dat waren de Pauptit's wel, maar de Poptie's weer niet. Dan zijn daar ook nog de verwanten van Lambertus Johannes Hendrikus Poptie die spraken over pauvre petit ofwel arm kleintje. Tja. We gaan door. Grappig is dat mevrouw Vermeulen-Brauckman meldde dat tijdens een gesprek tussen haar en een inwoner van Frankrijk eens een babylonische spraakverwarring ontstond toen zij het over de familie Paupetit had en de Franstalige toehoorder uit haar woorden begreep dat zij op een zekere Paul Petit doelde. Had ook gekund; alleen, er is bij elf generaties niet één Paul te bekennen, dus heeft kennelijk geen enkele Paul in de familie kroost gehad dat naar hem werd vernoemd.

In een afgescheurd stukje krantenpapier (waarschijnlijk van het Leidsch Dagblad uit 1991) zegt de Leidse archivaris De Baar over typisch 'Leidse' familienamen: 'En poptie? Komt van Peau-petit (kleine huid). "Waarschijnlijk de aanduiding voor een driftkikker, die van kwaadheid nogal gauw uit zijn vel sprong"'. Zou het?

Mijn indruk is wel dat de naam is gevormd door samentrekking van de woorden peau en petit, wat neerkomt op klein vel, vliesje of huidje. In familiale zin betekent peau ook papiertje. Toevallig bewaart het archief van Charleville-Mézières een lamsvelletje in een vitrine en dat bracht mij daar op de volgende theorieën. Het zou kunnen dat de naam een verwijzing bevat naar een vachtenploter of perkamentmaker. Evengoed kan een stroper Gilles voorafgegaan zijn, die de bossen en heuvels rond Sedan als werkterrein beschouwde en de huiden of vachten van klein wild te koop aanbood. Het zou aardig zijn om daar nog eens achter te komen.